

lő (lő)

lő $\sqrt{10v}$.

lőd-öng- (lőd-ör-ög, lőd-ör-i).

Tam. *nud-angu-* (remuer, s'agiter, va-

ciller, chancheler, faiblir, plier etc.).

lőty-e (lőtyögő híg sár).

Tam. *nodi* (bourbier, fondrière).

lu

lucs-ok l. locs.

†(lucz: *l-fa*, lucz-fenyő = szurkos fenyő, orosz *lučina* szurkos-fa gyertya helyett *luc* fény).

luk l. lék.

lus-t (lusz-t = lucs-ok), l. locs.

lust-a l. lassu.

lú (lú)

lúd. A tam. nyelvben nincs egyszerű szó, mert a *vanga-la-vattu* (bengáli rucza) jelentésű; de a *lagudü* (espèce de faucon) szó közelebbi, mint a finn *lintu* (madár) szó, mert *n*-ezés és *uu* nem egyértékű.

lű

lűk- (zúz, tör, üt: *lűk-ü* = mozsár, külü || *lűk-ög*- tkp. ütődik, verődik).Tam. *nukku-* (briser en pièces, réduire en poudre, détruire).

Ma

ma (má: rég. ma-st = most).

A tam. *i-n-néram-é* (nunc) összetételnek megfelelő *i-m-már-on* alakból lett: *i-már*, *i-ma*, *már* (má-n szék.) má sőt *ma*. Hasonlóképp a tam. *i-pporludu* (nunc, most) alakból lett: *i-ppódu* és *i-ppó*. Ezért a *ma* szóból a közelre mutató *i*, *e* hiányzik.

macs-i (macsi-ka szék. csitkó, kis ló || macz-i, maczi-kó id.).

Tam. *mañt-am* (jeune, petit cheval, cf. csacs-i).ma-cska (cf. fa, fa-cs-ka || *piszu*, *piczu-s*).E kétszeres Dim. alakú szó társai: mong. *mí*, *mí-s*, csagat. *mis-ik*, *mös-ük*, k.-tat. *mā-či* (chat). Már most Tibet mellé is a dél-szláv nyelvekből ment át e szó? mely nem árya, lévén az árya alak az orosz *koš-ka* társa.mad-ar (mad-ár || *bazs-ár*, *bad-ács*, gyermek nyelven).Ha «tojó» szóval értelmezzük, cf. tam. *muñtei* (pete, oeuf), ha pedig «repdeső», akkor cf. tam. *padaru-* (s'agiter, palpiter, se presser etc.). Különböztetett a genericus név egyedi is s ekkor cf. tam. *po-n-dar* (mouette = vízi madár).madzag-. Tam. *mada-ngu* (ficelle \sqrt{mada} -, *mad-angu-*, *mañi* se courber, se plier, mong. *mati-*, man. *mata-* biegen).

I. mag (mag-as nép. mag-os, mag-asz-t-al pro mag-ad-tal).

Ha e gyökszónak a számos származékú tam. *migu-* (croitre... *migu* nom. ag. grand, excessif: *mig-al*, *mig-an*, *migu-dal*, *migu-dam*, *migu-di*, *mig-ei*, *mikku* etc. nom. v.) igén kívül más társa nem volna: a gör. *meg-as*, lat. *mag-nus*, scr. *maha* (grand) etc. alapján áryának lehetne gondolni. Azonban a man. *muk-de* (sich erheben, zunehmen, wachsen: *muk-de-n* Erhöhung, tam. *mugadu* comble, faite, sommet etc.) alakon kívül a man. *mak-ta-* (loben), mong. *mak-ta-* id., t.-tat. *mak-ta-* id. igék által is támogatva. Az árya *maha* társaül veszik a szláv *mogu-* (potens sum), germ. *mög-* id. Azaz nem valami gazdagság.

II. mag (magu: magv-as, nép. magos, mag-oz, magz-at pro mag-oz-at || mag-am, mag-ad, maga).

A tam. *agam* (intérieur, esprit, âme, volonté «graine», cf. man. *faça* Kern, Korn) szót «mag, gabona, élet» értelemben különbözönek veszik a «belső» jelentésűtől amazt *aygam-nak* is írva. Azonban a «mag» a héj ellentéte s a bél synonymja. Ezért *magunk* = *benn-ünk*. Hasonlóképp a t.-tat. *üz* = maga és *üzäk* = fa-bél. De a *mag* nem csak *bél*, hanem *növő* is s ezért a tam. *maga* (enfant, poupon, fils, âge tendre) a *mug-ei* (bouton de fleur: *mug-ei* bourgeonner, cf. *rügy* = burgeon = enfant) alakkal együtt ide tartozik.Magyar (rég. *moger*, *mog-eri*, *meg-er*, *Me-gyer*, semmi egyéb, mint a tam. régi *többes*, ma *megtisztelő* alakú *mag-ar* «enfants, fils, hommes» társa, minthogy a Hún-törzsnevek *ar*, *or*, *ur* végzete ezen személyi többesnek a *Hun-Moger* nyelvben egykori létezését mutatják).

mah-ol (máh-ol, mohás-kod-ik, tele pofával eszik).

Tam. *mokku-* (*mokk-al*: manger goulument, avidement, dévorer).majom. Tam. *mai-mugam* (l'animal ou l'être à face noire = le gros singe noir dit *musu*, cf. *mocs-ok*). Az osm. *mai-mun* nem arab szó (mert arabul *nisnas* a majom), hanem a tam. szónak közelebbi alakja. A man. *moniö* (Affe) összehányt alak a mong. *bečin*, *möčin* = tam. *musu*.majsz-og (szék. pro *moszog*).

majsz-ol- (rágcsál, őrl, törmöl).

Tam. *mai* (*mai-dal*: être broyé, pilé etc.).mak-acs (mak-új: magát megkötő), lásd *bak-acs*.

makk (tkp. bog, csomó).

Tam. *mokkul* (1. nombril, mert ez is csak nodus, bulle d'eau; 2. bouton, — calice de fleur), k.-tat. *'äkäle* (Eichel), mong. *moçolik*, man. *muçaliyan* (Kugel, Balle, Pille, runder Gegenstand).mak-og (szék. akadozva beszél), l. *bak-og*.? malász (cf. orosz *meloč*, apróság).

mama (mami, mámi, mámi-ka, mamuska).

Man. *mama* (Grossmutter, alte Frau) s ilyen alapértelmű a magy. szó. Tam. 1. *mámi* (1. belle-mère, 2. tante paternelle: *mám-añi* oncle maternel: beau-père); 2. *a-m-mámi* (tante maternelle: *ammám-an* oncle maternel) etc.mankó. E szót a *bankó* alak által a *bunkó*-val nem azonosíthatni, mert más a *bunkó* és más a *mankó*, a melynek megfelel a tam. *vañgi* (instrument recourbé $\sqrt{scr. vañg}$ -tortuose ire).manó (gonosz szellem; a «bányákban», tehát a földben lakó pulyák, törpék). Tam. *manñei* (démon \sqrt{man} la terre, cf. mong. *manizan* a vadászok nemtője $\sqrt{?}$).

mar, marj, l. mor, morj.

I. mar- (mara-kod-ik, mar-dos, maró).

Tam. *naru-mu-* (mettre en morceaux, grincer des dents $\sqrt{nara-nara}$ son imitatif du grincement des dents «du rongement» etc.).

II. mar-, marj- (mar-ul, marj-ul, marok-l-ik = ficzomod-ik).

Tam. *maru-* (être dérangé, troublé, dérouté, infatué, frénétique etc.). Azaz a magy. szó mind szellemi (tán megmar-jultál?) mind anyagi ficzomodást jelent, míg a tam. inkább szellemi syn. *verulu-*, cf. man. *muri* (verdrehen, verrenken). mar-ad- (marad-ék, mar-asz-t = visszatart, hagy).A tam. *mara-bu* nom. verbale (nature, propriété, usage, t. i. a maradó, az állandó, ... descendance, postérité, maradék, utód) és *mar-attam* (place, lieu, t. i. maradó) egy intrans. igét tételez föl. E helyett három transitív ige van «marasz-t, visszatart (hagy)» jelentéssel: 1. *mar-i'* (arrêter, retenir, empêcher, *maritu vai'* id. *mar-i-yal* halte, pause, arrestation, détention etc.); 2. *maru'* (retenir, refuser, abandonner etc. *pál marutta mádu* teje elmaradt marha, *mulei marutta billei* emlőt elhagyott gyermek); 3. *mar-a'* (oublier, négliger), cf. mong. *mar-ya* = man. *mara-* (unterlassen, verhindern), mong. *mar-ta-*, *u-mar-ta-* = tam. 3. Az összevetések után alapértelem *hátul lenni* s így a *far* gyökkel rokon.? marha. Tam. *miruga-m* (bête, brute, animal etc., scr. *mruga* \sqrt{mrg} quaerere).mar-in (nagy marin szék. = nagy daganat). Tam. *maru* (verruie, bouton).mar-ok (marék, mark-ol). Tam. *varu* («prendre, ramasser à poignée», markol, emporter, voler piller, puiser dans le creux de la main etc., *vári-kkoñu* id.).

mart = part.

masz-at (nom. acti, mosz-t, musz-t: maszat-ol, moszt-ol, muszt-ol, musz-ol: összezúz, morzsál, őrl stb.).

Tam. *masi'* (*masi-tal*: briser, broyer, écraser, amollir, melanger, meurtrir; *masi-y-al* chose broyée, écrasée), man. *mose-la-* (mahlen, zerreiben).? maszlag, l. a következő.
masz-og- (kiterpesztve majsz-og, pizsmog, lassuskodik, ügyetlenkedik: *maszu-ta*, *baszu-ta*, *majszi*).Tam. *masa-ngu-* (se troubler, s'embarasser, être troublé, embrouillé, confus, ensorcelé etc., *masa'*, *masakku-* v. trans.).NB A «bódító, kábító» szert jelentő *maszlag* szót lehet az orosz *mies-at-* igéből is, de a tam. igéből is, mindkettő egyjelentésű.? matat- (a főjelentés «hány-vet»?)
maz-ol-ány (mozol-ány: hitvány, cf. fosz-ol, fosz-l-ány).

Tam. *masu*, *masugu* (maigrir, s'af-
faiblir). **má**

má (pro má-r, mán), l. **ma**.
? **mágla** (cf. orosz *mogilo* tombeau, fosse,
colline).

máj (cf. tam., scr. *māyu* bile), l. **vese**.
mál, mály (1. hegy: Rózsa-mál, Király-
mál, Mézes-mál stb., 2. a prémes állatok
hasbőre = mely, 3. kemence keble = mely).

Tam. 1. *mal-ei* (mont, montagne, hau-
teur: *malei-nādu*, *mal-ādu* le Maléalam,
Malabar $\sqrt{mal-i}$ croitre); 2. *māl* gran-
deur, élévation, montagne, antiquité etc.).

málé (szájtató, bábész, együgyű).
Tam. *malei'* (être troublé, confondu,
étonné, surpris, stupéfait etc.).

mál-l-ik (1. szét-megy, 2. rég. «virágzik»
SZABÓ D. szerint).

Tam. *mal-aru* (fleurir, s'épanouir, s'ou-
vrir etc.). Hogy a magy. ige mindkét jelen-
tésben azonos, láthatni a **vir-ul** ige tam.
alakjából is «nyil-ik, ter-ül, vir-ul» válta-
kozók. A tam. *mā* (farine) közelebbi gyök-
nek látszik, de ez a man. *ufa* (mahlen)
igéhez is tartozhatik.

†(mámor = az arab particip. pass. *maḡ-
mūr* $\sqrt{\gammaamar}$).

má-nyó (nagy-anyó) = másik-anyó? || **má-pó**
(nagy-apó) = másik-apó? cf. tam. *mā*
(grand, pro scr. *maha* grand), cf. tam.
mā-nu être grand etc., *mā-gāli* la grande
Káli etc.).

már (pro i-m-már), l. **ma**.
már-t l. **ár-t** (id.), **mer-** (és mer-ül =
mélyed).

más (más-ik: más-ul, más-it || valaminek
mása).

Tam. *marra* (*maTTa*, *marru*, *marreya*
autre, divers, différent, l'autre prochain,
étranger etc. $\sqrt{māru}$ changer, syn. *māru*
changer, *māru* autre: *māru* changer...,
māru change, substitution, échange, équi-
valent etc.).

NB. Hogy az *r* vagy *TT* változott-e *s*, *š* (mong.
busu, *biš*, t-tat. *baš-ka* autre) nehéz megmondani,
de a *mās* és *māTTu* nem választhatók el egy-
mástól, mert a gyök nem a mutató *a*, a mint
vélte a M. Ny. N. szótára a scr. nyelv alapján,
hanem a «forduló, berélő».

mász- (mász-k-ál pro mászog-ál).
Tam. *may-indu-* (*masindu-*: se glisser,

venir à la sourdine... en rampant, se
cacher, se blottir, se tapier etc., cf. man.
miču- kriechen).

mát-ka (szerető-fél, házasuló-fél).

Tam. *vétt-an* (ami, amant, mari époux;
vétt-ál amie, amante, épouse $\sqrt{vél}$ se marier,
offrir un sacrifice etc.).

NB. A magy. szót hiába rimeltetik az orosz stb.
szláv *mat-ka* (nőstény, femelle) szóval, mert a
mátka-pár = házasuló-pár s nem nőstény-pár.

me (mä)

I. **me** (= *mä!* me-sze, me-tek = ne, mong.
mä, *mäci*, *mä-ten*, t-tat. *mä* id.).

Tam. *mā-v-en-* (appeler tkp. me-t mond).

II. **me** (= *mä!* = mi? Ebből rég. **me-nye**,
ma: mennyi, **mennyid** ma: mennyid
szék.).

A tam. kérdő 'e-gyökszónak *m*-előtétese
úgy mint *ek-eg* = mekeg, ellen = bellen stb.
a tam. 'e-*nei* = rég. me-nye, *e-nei-ttu* rég.
me-ny-id? quot, quantus?).

mecse-vész, cf. **maz-ol-ány**.

meddő (= *mäd-dö*).

Tam. *malaḡu* (stérilité, impuissance, *ma-
laḡtu* stérile).

meder (= *mäd-er*, medres: tkp. gödör,
mélység).

Tam. *maḡu* (étang naturel, gouffre, creux
dans le lit d'une rivière, cf. tam. *pāttiram*
1. vase..., 2. canal «lit de rivière» = scr.
pātra vas etc.).

mel-eg (= *mäläg*: meleg-ül, meleg-it).

Tam. *muḡi'* (brûler, sécher, rôtir || se
dessécher, devenir aride: *muḡ-ari* bois à
brûler, feu, tison, météore... forêts, cf.

erdő és tam. *eri-* brûler; *muḡa-gu* =
miḡ-agu = *mila-gáy* piper nigrum tkp. me-
legítő, mint a mong. *ḡalün öbös'* herbe
chaude = poivre), cf. mong. *būlige*, man.

bulu-kan (Dim. lauwarm tkp. melegecske).

mell (= *mäll*, melly, mejj || mell-ett, mell-ék).

E szóval a tam. *mulei* (mamelles d'homme
ou de femme) szót szokták összevetni, de
ez inkább az **emlő** alakhoz számítható,

míg a **mell** a tam. *varli* (poitrine, côte =
kann. *baḡi* vicinity, cf. **mell-ett**, *baḡi-ge*
mellé), a mely alak változatai tam. *mā*,
mā-r, *mārbu*, *mārbagam*, *mārbam* (poi-
trine, sein etc.). A vogul *maḡl* társa lehet
a tam. *nagil*, *nagilam* (sein mamelle).

NB. A M. Ny. N. szótára a **mell** (pectus) és
mell (proximitas) alakot nem merete egynek venni,
pedig egyszerű az összefüggés, cf. angol *a-breast*
(= side by side).

mely-ed (= *mäl'-äd*: szék. lemegy a bőr,
szőr, toll, héj stb., mely-esz-t).

Tam. *vaḡu-ndu-* (écorcher, arracher la
peau, égratigner; az alak után inkább intr.
jelentést lehetne várni).

me-n-d (rég. = mind, mind-en).

A M. Ny. N. szótára a rég. *me-nyi-d*-
ből származtatta, s ezt igazolja a tam.
e-nei-tt-um (tout, tkp. **me-nyi-d-is**), te-
hát a magy. szerkezetből csak az általá-
nosító is hiányzik. A **mind** turanias kife-
jezései «mi-mi», «fogy-ás, végződés, teljes-
ség» (t-tat. *büt-ün* = a fogyó, tam. *muḡ-
rum*, qui finira = tout).

me-nye (rég. = mennyi tam. 'e-*nei*, com-
bien, l. **me**).

menyét (= *mä-nyét*, cf. tam. *mara-náy*,
mustela tkp. fa-kutya).

I. **mer-** (= *mär*: **mer-ül-**, mer-ít, **mer-
eg-et** || mer-eng = mély-ed || **fer-ed**, szék.
für-öd).

Tam. 1. *murlu-*, *murlugu-* (se plonger,
s'enfoncer entièrement dans l'eau, se
baigner... se cacher, disparaître, cf. el-
merül a róna táj... s ekkor syn. *marei-*,
se cacher; *murlu-ttu-*, plonger, enfoncer
dans l'eau, noyer, baigner «merit», cf.
szék. **fer-esz-t** etc.); 2. *murl-gu-* (se bai-
gner, se laver, plonger, couler à fond, être
submergé, ruiné, périr: *mür-li*, *mür-li-
ei* «cuillère de pot» **merő**, pelle, palette,
spatule etc); 3. *murl-undu-* (enfoncer,
plonger, tremper, placer dans, cf. **már-t**).

NB. A *moḡu-*, és *noḡ-gu-* (puiser, tirer de
l'eau) igéket mellékalakoknak kell vennünk.

II. **mer-** (= *mär-*, mer-ész, mer-ész-ked-ik).
Tam. *mar-am* (force, bravoure, dispute
etc.).

mer-ed- (= *mär-äd*: mer-esz-t, mer-ev-en-
mer-ön; mered-ek stb.).

Tam. 1. *mara'* (*marattu-ppö*: se roi-
dir, s'engourdir, devenir paralysé, sec, dur,
raide comme du bois, être stupéfait, sans
pouvoir remuer: *mara-ttal*, raideur, du-
reté etc., *mara-m* (arbre, bois tkp. a
merő, merev vlni); 2. *mur-ei'* (se roi-
dir, dresser les oreilles, s'élargir etc.);

3. *virei'* (se roidir, s'engourdir... à cause
du froid... être stupéfait, s'épuiser, deve-
nir épais, compact, dresser les oreilles);
4. *mirl'i'* (ouvrir les yeux, regarder de
grands yeux d'admiration ou d'étonne-
ment: **szemet mereszt**: man. *moro-* die
Augen gross aufspreitzen), mong. *ber-bei-*,
man. *bere-* (starr sein etc.).

meregle (= *märegle* = szék. **mereke**, he-
gyes vlni a mit vlnibe szűrni, meríteni
(enfoncer) lehet).

mer-k-el- (= *mär-kel*: szék. erősen sír).

Tam. *murk-am -idu-* (rugir, mugir;
murk-am nom. v. rugissement).

merő (= *märö*: mere-jé-ben **merétt**, **me-
rött** szék.).

Tam. *murlu* (tout, entier, complet;
murludu-m, *murluwad-um*, tout entier, le
tout, *murlu-man*, *murlu-mei* etc. la to-
talité, le tout, entièrement: merött, me-
rejében \sqrt{murlu} -, être, devenir entier,
plein, cf. mong. *büri*, *büri-t* ganz).

met-e- (= *mätä*: meté-l, met-sz, metél-ék,
cf. **vés** és vessző = a vágó || **vit-éz** = a
vágó, ölö).

Tam. 1. *vettu-* (couper, tailler, abattre;
tailler en pièces: metélt; tuer, creuser,
graver, ciseler, fa-metsző, *vettu-kkatti*,
metszőkés); 2. *vatti-gei* (nom. v. gravure,
sculpture etc.).

mez (= *mäs*: mez-ő, mez-telen, mez-el stb.).

Tam. *mas-ir* (1. herbe tendre, gazon,
cf. **mező**; 2. poil, cheveu, cf. **mez**, poil,
couverture... ez értelemben syn. **mayir**,
cf. **va-r-kocs**). A tam. szó gyöke: *méy-*
(1. couvrir une maison de paille, — de
feuillage, syn. *müy-* couvrir; 2. brouter,
manger de l'herbe: *méy'* faire paître etc.
méy-ssal, pâturage, pré, prairie; **mező** etc.).

NB. A *fed* (rég. *mez*) és *mező* (legelő) úgy
függ össze, mint: *hég-az* (fed) és *hég-al* (mezte-
lenít). Az alapértelem *mez* (couverture). A k-tat.
bas-i-u = nyomás \sqrt{bas} -s így nem tartozik ide.

me (*mö* is).

medgy (meggy: *med'd'*). A **bogyó**, **begy**
szók társa, mert a szláv *višne* (cerise)
alaktól, mint kölcsön messze áll.
α) **meg, mög** (1. far, hát, utó, vég; 2. «és»
pl. én meg te, s ekkor is «utó», mert én
meg te = én megettem te, vagy én,
«aztán' te).

Tam. 1. *makk-ah'* (tkp. mög-ad, ter- gum do: retourner, revenir, tergiverser, retracter etc. || se disloquer, cf. ficzaklik); 2. *mokk-ah'* (v. intr. trans. retarder, lam- biner = mögé marad, s'arrêter, séjourner etc.). E két összetett ige első része a magy. **mög, meg**, mert mindkettő ér- telme visszazás, meg-térés, mögött-mara- dás. A tul. *bokka* (és, meg) értelemben = tam. **pin**, tehát (fenék, utó, mög), cf. *késik*, pinczereg. Japán *muka-fu* (fordu- lok) első része is azonos.

β) **meg** (rég. **mig-e**).

Ezen igekötő (directivum verbale) a **meg, mög** (hát, utó, vég) szóval azonos, mert a «mige-szakítja vala» annyi mint, végig sz. és meg-ír = végig ír. A tamul, mongol és t.-tatár nyelvek a **meg-** igekötős igéket két igével fejezik, egyik «végez, fogyaszt, hagy, vet» jelentésű. A magyar nyelv csak annyiban tért le a turáni utról, hogy gerundium helyett (de a *mig-e* az is lehet) névszói igehatározót használ. Ezért noha **meg** igekötő a szláv- ság **za** (után, meg) igekötőnek felel meg, utánzásnak nem nevezhető.

meg-int (= is-mét pro is-meg).

Ezen igehatározó a **meg, mög** névszóból olyan, mint a tul. *bokka-lá* (again: meg-is = meg-int, tam. *pinnum, prinneiy-um* id., fenék is). Az **is-meg** a tamul- tulu alaktól csak az *is* előtétele által kü- lönbözik. Az ismétlést a tam. gerundium által (*tirumb-a* v. *tirumb-i*, tér-ve, *mila, mindu* id.) fejezi ki.

me-gy (pro *men-d'*, d'jelen időképző $\sqrt{men-}$).

megye (= *med'ä*: határolt terület).
E szó a «közborázda» jelentésű **megye**, **mezsde muzsda**, (cf. orosz stb. *meža*, borne. limite \sqrt{mez} , *meždu* entre, parmi) merőben szláv alakoktól elválasztandó, mert a **megye-e** (*med'ä*) alak közelebb áll a tam. *matu* (mesure, borne, limite, fin, \sqrt{mat} -i rendre rond, mettre borne) alakhoz.

men- (megy pro *men-d'*: men-e-kedik, men-t, men-esz-t).

A tam. nyelvben két alak van, a me- lyeket a magy. **men** ige köt össze. I. *'anu- ppu* (envoyer, expédier: men-esz-t, v. caus. egy *'anu'* intr. alakból, a melynek

'anu-kkei «permission» igeneve is van); 2. *mann-i'* (pardonner, excuser, **ment, menteget, manni-ppu**, pardon, remission), mert tam. *pokku* (allée, fuite) «excuse» jelentésű is a t.-tat. *kič-* (passer) és *kič-er-* (faire passer = pardonner etc.).

menny (rég. *mun-hi* is?).

Tam. *vân-am, mân-am* (ciel, firma- ment, cf. *man* grandeur, *mânu-* être grand, exceller); 2. *vin, vinnu* (l'air, le ciel, le monde fabuleux des dieux etc.); 3. $\sqrt{mî}$ (air, atmosphère, hauteur, éléva- tion, dessus sur).

I. **meny** (menyecske: meny > ángy).

A tam. *man-ätti* (epouse, mariée) szó első része *man-am* (bonne odeur, reunion, mariage, nocés, joie) aligha az eredeti értelem tartója.

II. **meny** (ebben: meny-hal, cf. tam. *min*, poisson, hal tkp. a fénylő, a csillogó, tam. csillag is, mert a hal a vízben s a csillag az égen csak a csillogó, fénylő).

† (**mesgye** I. **megye**).

meszsze (messzi pro *mesz-ije*).

Tam. *vissu* (long: *vissu-kkombu*, longue corne; *viss-ättam*, extension de l'espace, messziség, terjedelem $\sqrt{vissu-}$, darder lan- cer, jeter: *vissi-y-adi y-eduttu nada'*, mar- cher à longue enjambée, messzi vagy hosszú lépéseket szedve megy). Azaz a messziség a *vet* (távolít) igével áll vi- szonyban.

mé (*mé*)

I. **méh** (apis). A tam. *tên-i* (abeille tkp. méz-légy vagy bogár) összetett szó máso- dik részének *i, iy* (mouche, scarabée, escarbot) syn. társa *má* (scarabée) és *may* (scarabée).

II. **méh** (mēj is). Tam. *pai* (bourse, sac, vessie, intestin «matrice», cf. **pey**, recep- tacle).

NB. A scr nyelvben én *mih* (vulva) jelentésű szót nem ismerem, a *meh-a* (urina \sqrt{mih} - min- gere) pedig nem «matrice».

méla (méláz-). Tam. *milându-* «regarder d'un air triste», effrayé, troublé etc.).

mél-t (méltá, méltány, méltó-ság).

Tam. *mé-l* (dessus, sur, en haut, plus: *mél-idu-* exceller, surpasser: *mél-idu*, ex- cellence, supériorité, cf. **fej**).

mély (mély-ség, mély-ed, mély-it).

Hogy a tam. *a-mirlu-* (se plonger, s'en- foncer, couler à fond, se noyer: *kalippin berukkil amirlndina*, öröm nagyságba mélyedt) igében az *a* nem lényeges, mu- tatják, a *virlu-, murlu-, murlugu-* rokon- alakok, I. **mer-ül, bill-en**.

mén (mén-es, cf. **paripa**).

Tam. *mân* (cheval, animal en général).

mér- (mér-ték, mér-sék, mérleg stb.).

A tam. nyelvben az általános szó a mérés kifejezésére *ala'*, ez a magy. *öl*, mong. *al-da* névszók s a t.-tat. *öl-č-* (me- surer) ige által éjszakon is él. A mérés 4 neme tam. nyelven: 1. *enpu-* (számlál, **gyanu**); 2. *edu'*, *tükku-*, *niru-* (peser); 3. *muga'* (vékáz); 4. *nittu-* (nyújt, hosz- szant mér). Mivel pedig a magy. **mér-** éppen olyan általános jelentésű, mint a scr. *má-*, *mas* (metior) igéből származta- tott orosz stb. szláv *miera* (mesure, *mier-*, mesurer, *mier-ilo*, mesure, balance, *mier-ka* mesure etc.), alig hihető, hogy a magy. **mér-** a tam. *niru'* ige vagy a *mér-ei* (modération) névszó alapján az árya alak- tól elválasztható lenne.

méreg (mér-g-es || mér-g-tutu: irrité, em- portér), cf. tam. *viru-viru'* (1. se háter, s'empreser; 2. «le poison ou l'engourdis- sement monter dans un membre; s'en- gourdir etc.).

méz. A tam. nyelvben az igazi turáni szó: 1. *tên* (miel); 2. *narâ* (odeur, miel, cal- lou). A 3-dik *madu* (*madu*) = scr. *madhu* (1. mel, 2. potus inebrians) s ez a lith- van *medu-s*, finn *mesi*, orosz stb. *med*, *miod*, magy. *méz*, gör. *methy*, lat. *meli*, t. tat. *bal*, mong. *bal* id.

mi

I. **mi** (mink, rég. *mív, mü-k*, tam. *y-âm, n-âm* \sqrt{em} , *emm* = magy. *emm-ink* = miénk).

II. **mi** I. **me** II., cf. telugu *é-mi* (what?).

micz (szék. = percz, pillanat).

Tam. *midu-midu* (expression de vitesse).

mie-só (szék. apró só = milye-só vagy milyébe való só és semmi egyéb).

mill-ing (villám, villogó, I. ezeket).

Tam. *mil-ir-* (briller, resplendir, luire, *milir* nom. v. lumière, splendeur).

milye (tok, tartó). Tam. *mall-ei* (vase, écuelle; *mallây*, espèce de vase, couver- ture d'une cruche).

mi-nap (nuper). Éppen olyan összetét, mit a tam. *mun-nâl* (jour précédent, autre fois), a melynek első része *mun* vagy köz- népiesen *min* (avant).

mind I. **mend**.

mindjárt (= mind-járt? vagy mingyár-t? cf. mong. *môn-daru, môn-darui-dân*, gleich darauf, tkp. éppen nyomban).

minnyog = **vinnyog**.

mirigy (= *miri-d'*: csomó, daganat: glan- dulæ).

Tam. *muradu* (*murattu*, noeud, noeud d'arbre, bosse, cf. *morj*; jointure, inéga- lité, chose raboteuse, cf. **börcz**; *nerudu, neruttu*, noeuds de fils, noeuds: tehát a fonal **börcze**, cf. *neri*, enflure à l'aîne, sous le bras ou au cou causée par un furoncle).

miv (műv, **mű**, miv-el, műv-el, miv-es, műves stb.).

A szék. **mies** (m. nap) **mijes** (nap)- beli alakot igazolja a tam. *muy-ahu-* (s'ef- forcer, travailler, s'exercer, pratiquer etc. syn. *payilu-*) ige, meg az összevont *vé-lei* (travail, ouvrage, labeur, occupation, em- ploi, affaire, service) alak. Man. *weile-* arbeiten, dienen), mong. *üile, üyle* (That Handlung, Verrichtung: *üile-t* verrich- ten); t.-tat. *eile-*, *ejle-* id.

mo

mocs-ok (mocs-k-ol).

Tam. *âsu, mâsu* (tache, souillure, sa- leté, faute, noirceur, petitesse: nuage, pluie; *mâs-illâda*, pur, innocent, sans tache); 2. *mâsi* (noirceur, encre); 3. *mai* (noirceur, noir, encre etc.); 4. *a-mosui* (sue tkp. 'a' fekete, mocsok). A többi alakot I. **majom** szónál.

† (**mocsár** \sqrt{orosz} stb. szláv *moč-* mouiller, tremper etc.).

moczog (szék. = moty-og: moczczan).

Tam. *musu-mbu-* (murmurer, marmo- ter, grommeler entre les dents, grogner, cf. || chuchoter = *posu-bosu'*).

mogor-va (nom. ag.: komor, magába vo- nult).

A **komor** szó a **kum** (homály) gyök-
is*

ból való s így ez is a tam. *mugir'*- (une fleur se renfermer, se replier en se fanant : zsugorodik) igével egy-gyökű.

mogy-oró (a gömbölyű vmi).
A **begy**-ből van **begy-erő**, tehát itt is az alap **mogy** s így a **bogy-ó** mellékalakja tam. *moŋtu* (chose ronde, sphérique en forme de globe, de boule). A tam. *mu-n-diri* (acajou «à noix») elemzése nem világos.

? **moh** (muha szék., cf. orosz *moz*, mousse, cf. **puha**).

mohó l. **mah-ol** (tam. *mokku*- dévorer etc.).

mokány (szilaj, durva, buta, vaskos).

Tam. *mokk-ei* (affront, ignominie, disgrâce, «dent, entaille, brèche, «cf. **fog**: chose, pointe émoussée etc.).

mokus (cf. man. *omkiya* fliegende Ratte és az indiai kigyóölő vivera «*mungo*» jelzőjét).

moly (= *mol'*, teigne, gerce, tam. 'uŋei, 'uŋwan teigne).

moly-hó (nom. v. moly-h-os || boly-h-os).

Tam. *vaŋu-vaŋu-* (être doux, mou, tendre, *vaŋu-vaŋu-kkei*, *vaŋu-vaŋu-ttal* etc. nom. v.).

NB. A M. Ny. N. szótára származtatása szerint «boh-oly, moholy» volna az eredeti alak, s ekkor szépen a szláv *moz*, *puz* gyökre jönnék. Azonban a **kehely** szó is eredetileg **kely-h** s nem megfordítva.

moncsol (összezúz, cf. mong. *mantsu* Stössel, Stampfer, Keule, *mantsula*- stossen, stampfen).

mon-d (d trans. képző, mint ál-d, kül-d stb. igénél: mond-at **mend-e-monda**).

Tam. *minu-minu'*, *muŋa-muŋa'*- (marmoter, chuchoter «parler» prier. Csag. *mona*-, *muna*- jaser). Azaz hangutánzó, valamint hangutánzó a **morog**, **moraj** alakkal rokon tam. *morli'*- (dire parler), a mong. *kele-* (dire, parler, tam. *kila'*- id.) s a magy. *kele-p* nom. v. Hogy a tam. *morli-* (molj'- is) valamelyik éjszaki turáni nyelvből ment a szláv nyelvekbe, mutatja az orosz stb. szláv *mol-va* nom. verb.

monn-al (rég. mintegy, mintha s így egy *mon-va*, *monva-l* gerundiummal azonosítható), cf. tam. *mán-a* (comme, selon, suivant) a *mánu-* (ressembler, être pareil) ige gerundiuma.

mony (1. ovum, 2. scrotum, 3. penis; mony-as, mony-oru).

Tam. *mani* (grain, graine, baie, glandes à la gorge des brébis : gland du pénis, prunelle d'oeil, collier, perle, bijou, pierre précieuse, petit caillou etc.). Hogy e szó nem scr., hanem turáni, azt már dr. GUNDERT megjegyezte s az éjszaki turánság bizonyítja. Mindkét szónál az alapértelem «golyó, gömb», a minő az *ovum*, *scrotum*, a 3-dik csak járulék. A *mony-oru* (m. alaku)-beli **oru** = tam. *uru* (forme).

mor, **morj** (mar, marj || orj, orja; általában **emelkedés**).

Tam. *muri-ppu* (bosse : *muri* id.).

mor-aj (mor-og, mor-d-ul, mor-m-og || **murr-og**, murr-an).

Tam. 1. *moru-moru'*- (murmurer, être mécontent); 2. *moru-moru'*- id.; 3. *murumuru'*- (murmurer, grommeler etc.); 4. *murlangu-* (résonner, retentir, mugir la mer, gronder le tonnerre etc.); 5. *muralu-* (résonner, retentir, faire du bruit, *mur-al* nom. v. bruit, son intéreur, au dedans d'une chose).

mor-vány (fonott kalács, cf. tam. *murukku*- gâteau retors $\sqrt{murukku}$ -, tordre, tortiller).

mor-zsa (nom. acti : töredék, apróság, morzsa-l).

Tam. *muri-* (se briser, se casser, se rompre, être mis en pièces etc. *murigudal*, *muri-dal*, *muri-yal*, *murivu* nom. v. *muri-nda*, ce qui est bisé; *muri'*- v. tr. *muri-ttal* etc.

mos-. A tam. alakot, l. a **fest** igénél. Azonban a scr. *muž-* (abstergere, purificare) igével összefüggő orosz stb. *moju-* lith. *masgoyu* (lavo) igék közelebbiek).

mos-oly (mosoly-og, cf. **pisoly-og**).

A **mosoly** egyik tam. kifejezés szerint «kurta vagy piczi nevetés» (*kurun-siri'*-sourire), ilyen összetét a man. *mio-siri'*- (lächeln). A másik tam. alak *muruvál* (sourire) a *rlž* cserével azonosítható. Azonban a mong. *mösiye-* (lächeln) közelebbi.

most (rég. mast), l. **ma**.

mosto-ha (m. anya, m. apa, m. gyermek).

E szót a mong. nyelv *dará* (következő)

vagy *zoitu* (hátsó) jelentésű szókkal fejezi ki, a tam. nyelv pedig a *máriu* (*máTTu*, más, pótló, helyettesítő). Ezért a magy. **mostoha** = most idei értelmű, és semmi köze az orosz stb. szláv *máciya* (marâtre, mostoha anya, de *vočim*, mostoha apa) szóval, mert sem nem rimel, sem nem azonos jelentésű.

mosz-t (morzsalék, nyosztott valami), l. **masz-at**.

? **mot-oz** (cf. orosz *mītar*, douanier, úgy látszik «motozó, kutató» jelentésű).

moty-og (szék.: gyermek módon beszél).

Tam. *nođi'*- (dire, parler, *nođi*, mot, parole, cf. nevet, mevet stb.).

motyó (motyók, motyol-ék 1. balyu, csomag; 2. kis gyermek).

Tam. *müttei* (ballot, balle, paquet rempli, sac de bagage, sac plein $\sqrt{müdu}$ - couvrir) cf. *muđ-alei* (balle, boule, rondour, gros-seur).

moz-og (mozg-at, moz-d-ul : izeg-mozog || **izo-g**, **biz-og**).

Tam. *muđugu-* (se presser, se háter s'approcher, s'attrouper, se serrer, etc. *muđukku-*, presser, pousser, chasser devant soi, faire aller vite, insister, serrer; tehát : a mozgat, bizgat értelmében. A *misuku-*, stb. alakot, l. a **bizog**-nál.

mozog-ány (szék. nagy testű vastag ember).

Tam. *muđukk-an* (homme fort, *muđugan*, robuste $\sqrt{muđugu}$ -).

mö

mög = meg.

mu

muczi = piczi.

muku-cz (mukucza, mukuczka : vég, végecske).

Tam. *mugi-* (finir, se terminer, s'achever : *mugu-dal*, *mugi-vu* nom. v. fin. etc. : *mugi'*- v. trans. finir, *mugi-ttal* nom. v.), mong. *mökö-*, *mojo-* id. man. *mukiye-* (endigen : *mukiye* = tam. *mugivu*).

mulya (muja : hitvány, bamba). Tam. *muŋei* (petit, bas, vil, chétif, aveugle etc.).

? **munka** (régén *muka* labor : s így cf. orosz stb. szláv *muka*, tourment, peine, douleur, de cf. tam. *mukku-*, s'efforcer, faire des efforts violents v. gr. une femme

en travail ou lorsqu'on est à la selle... **nyög**, kinlódik).

murugy (= *murud'* : murugya, murha : töredék, cf. morzsa).

Tam. *muri-* (*muri-ndu* bō-, se briser, se rompre, se casser, *muri*, morceau, *muri-vidal*, *muri-vu* nom. v. : *muri'*- v. tr. *muri-ttal*, *muri-ssal*, *murippu* nom. v.).

murrog l. **morog**.

mu-tat. Turániasan = lát-tat, néz-et, tehát a **mu-tat** caus. igének gyöke «lát, v. néz» jelentésű, a mint a japáni *mi-* (lát : *me*, szem, *mi-se* = mutat) bizonyítja. Ezen gyök testvére a tam. *nó*, *ná*, *né* amint a **néz**- igénél láthatni.

mutuj (szék. nem bamba, hanem : önféjű, makacs s így az oláh *mutu* néma szóval nem egy, hanem a **buta** szó változata, a mint a tam. *muŋ-álltam*, stupidité, obstination, entêtement d'ignorance, caractère bourru, mutatja).

muzz-og- (szék. 1. a csép hangja; 2. duzzog).

Tam. *muđa-muđa* (bruit répété, mot imitatif du bruisement).

mú (*mü*).

mül- (mül-andó : mül-at).

Tam. *málu-* (passer, mourir, périr, se consumer, s'user, se gâter, finir etc. *mál-a*, en passant, *mál-al*, mort, perte, *mál-um*, périssable, cf. magy. **mül-om** színü stb.).

mü

müv, mü stb., l. **miv** (miv-el).

Na

nadály (nadáj : ősi szó, a mely helyét a latin után csinált **vérszipó**, meg a szlávos **piócza** bitorolja).

Tam. *aŋtei*, *nir-aŋtei* (sangsue, cf. *adu*- s'attacher à, hozzátapad, cf. tam. *uŋgu* = *nüŋgu* stb.).

nad-ár l. **nedü**.

? **nadrág** (cf. tam. *nađu* milieu, la ceinture, milieu du corps; *nađu-katju* la ceinture és tam. *irukku* habillement, *'rekku* habit long).

nagy (= *nad'* : nagy-ol, nagy-it).

Tam. *neđu*, *nedum*, *nediya*, *nettu* (long, de longue durée «vaste, grand, haut» ancien).

NB. A mong. *neŋg*, *neŋgde* (mehr sein), man *noŋgi* (vermehren) a tam. *ūngu*, *nūngu* (s'élever, abonder, être grand) nem ide való.

na-p (sol, dies, cf. **nyár**).

A telugu *nippu* (feu) = tam. *ne-ru-ppu*. Hogy pedig a **nap** (sol) annyi mint **tűz**, **fény**, mutatja a japán *fi* (1. ignis, 2. sol, 3. dies). A t.-tat. *koy-as* (sol) gyöke a tam. *káy-* (brûler), ennek felhangú társa a k.-tat. *kój-* (brennen), a melyből való a *kön* (sol, dies: *gün* id. *gün-es* sol) és *kö-mür* (nom. acti: carbo, pro *köy-mür*).

NB. A japán neve *Ni-pon* a kínai *zi-pon* (nap-fenek) szó ferditése s így az nem «nap-hon» értelmű.

†(**narancs**, az arab *naranž* stb. közvetítésével = tam. *narandan*, *nārangam*, *nāram* = mal. *nārannam*, oranger $\sqrt{\text{nāru}}$ odoriférant, *nāru* sentir, tehát illatos értelmű).

ná (*nā*)

nád (nád-as, nád-az; scr. *naḍa* arundo tibialis, cf. *nāḍi* tube, tuyau, veine, artère, tige des plantes, chaume...).

nádor (cf. tam. *nāḍ-an*, *nāḍar* habitant, possesseur d'un pays, titre des rois de la dynastie *sórlan*).

? **nádra** (cf. orosz... *nedro* sein, intérieur, giron).

nápi-cz (sovány, hitvány, nyulánk, a lap-os rokona).

Tam. *nāmbu* (maigrir, devenir mince, grêle, fluet, exténué).

? **násfa**, **násva** (cf. orosz *na-siv-ka* = rávarrás...).

nász (cf. tam. *nas-ei* désir, amitié etc., mert a tam. nyelvben *vétal* désir ardent, «mariage», se marier, faire un sacrifice $\sqrt{\text{vél}}$ -désirer, se marier, offrir un sacrifice).

nát-ha (náthás...).

A mong. *nait-* (niessen, éternuer: *nait-ḡa-* das Niessen erregen) alakkal való összefüggést igazolhatná az, hogy a mong. *tomó* (Schnupfen), k.-tat. *tomau* id. igéjének a tam. *tumbu-*, *tummu* (éternuer: tűsz-k-öl) vehető. Különben a **nedü** (nád-ár) szóból származását igazolhatni egy másik tam. alakkal.

ne (*nā*)

ne! = **me!**

ne (nem; árya és pedig perzsa).

ned (= *nād*, *nedü*, nedv, nedv-es).

Tuda *nad*, kann. 'od-de (wet), tam. *nā-n-đu-* (être, devenir humide, moite, mouillé).

neder = **meder**.

neg-éd (rátartás: negéd-es, minthogy a tam. hangtan szerint *g*, *h*, *v* æquivalens, lehet a **nev-et** gyökéből, mert a rátartó másokon szeret nevetni).

neh-ez (= *nāh-ās* pro neh-es, nehéz: nehezére esik || **nyeg-**, nyög- a fájdalom vagy teher alatt || **nyav-aly-og-** nehéz, nyegő állapotban van).

A tam. *no*, *nó*, *nóy* (peine, douleur, maladie, mal...) gyökéből van: 1. *no-* (s'affliger... *no'*, *no-kkei*, *no-ttal*, *noḡpu* empêcher, affliger); 2. *novvu-*, *novv-al* (s'efforcer, se tourmenter, s'affliger); 3. *nó-*, *nógu-nóvu* (souffrir, être malade, souffrant, s'affliger). Nyelvünkben a 2-dik alak a 3-dik jelentésével megfelel a **nyav-aly** nom. v. alaknak; a *no'*, *nógu-* (*nógudu* cela fait mal) a **nyeg** (= *nāg*) és **neh** (*nāh*) alaknak. Az alapértelem a hangutánzó **nyeg**, **nyög**.

I. **nem** (*nām*: nem-ez, nemz, nemz-et: minemü, mi-némü = minő).

Tam. *i-nam* (réunion, foule, troupe, race, caste, genre, espèce, classe, proportion...), ebből való: *e-n-na-m* = mi-nem-ü, *i-n-na* = e-nem-ü, *a-n-na* = a-nemü, cf. mong. *nam* (zusammengenhörig, ebenbürtig), cf. **nev-**.

II. **nem** l. **ne**.

nem-ez (= *nām-ās*, cf. mong. *nem-ne-*, *nem-ör-* takar, föld, felölt, cf. tam. *ammucouvri*).

nesz (= *nāç*: hang, nesz-ez).

Tam. *nettu*, *nettei* (craquement des doigts, faire du bruit en marchant).

nesz-äd-ik (szék. nagyon vágyik).

Tam. *nassu-* (désirer, convoiter: *nassuru-* id.).

net-et- (net-ez- szék. néz-kél, ide-oda tekintget: s így nem a **nesz**, hanem a **néz** igéhez tartozik).

A tam. nyelvben három syn. jelentésű alak van: 1. *nó-kku-* (regarder, voir...); 2. *nóttam* (inspection... $\sqrt{\text{kann. nóđu-}}$ to see); 3. *nėđu-* (chercher... syn. *tėđu-*), mong. *nid-ün*, *nüd-ün* (oeil tkp. a néző).

nev- (= *nāv*, **növ-**, **nő**: nev-e-ked-ik,

nev-el = **növ-el**, nev-en-dek, növ-en-dék pro nevel-dék).

Tam. *niva'*- (s'élever, être élevé, exalté: *niva-ttal*, *niva-ppu* nom. v. || *nivaru-* s'élever, être haut, élevé...), man., mong. *neme* (vermehren).

nev-et- (= *nāvet*: mev-et id. nev-et-ség || **neg-éd**).

Tam. 1. *nagu-* (rire, sourire, se moquer, mépriser: briller, fleurir, surpasser: *nag-al*, *nagu-dal* nom. v., cf. **neg-éd**); 2. *nag-ci'*-id. (*nageittal*, *nageippu* nom. v.).

ne (**nő** is)

né (*né*)

négy (= *néd'* névszó, *ned'* melléknév).

Tam. *nālu*, *nāngu*, kann. *nālku* névszó, *nāl* melléknév, tuļu *nālu* névszó, *nal* melléknév (four 4). Ezen *l*-es alak az alapja a finn-féle nyelvek négyes számának is.

†(**néma**, szláv *niemoy* muet, magyarul **ümmögő**).

? **nén** (néne, néni, cf. gör. *nenna* tante, osm. *nine*, *nene* grand'-mère, cf. man. *nene-* vorangehen).

né-p (nom. v. tkp. tömeg, sokaság).

Tam. *ni-ra-ppu*, *ni-ra-ppam* (plénitude: *nirappu-* remplir, répandre, *niram-bu-* se remplir, *nirei-* id., mong. *nere-* voll-füllen, cf. *mēt* szék. = mert, cf. *na-p*). A tam. *nāt-ḡu*, *nāt-ḡu* (foule, assemblée) összevonást mutat, de $\sqrt{\text{ismeretlen}}$.

? **név** (**nev** = *nāv*: nev-ez scr. stb. *nām-an*, perzsa *nām*, *nāme* nomen...), a tam. szót, l. **em-ber** szónál).

néz- (tam. *nėđu-*, l. **net-et-**).

ni

-**ni** (eredetileg allativ-rag s azután infinit., tuļu *ni* id., japán *ni* dativ-allativ-rag).

n-incs = rég. **in-cs**.

no

? **no** (cf. orosz *no*, mais).

nó

nóg-at- (nó-d-ul, nó-d-it s éppen ezért inkább a **lóg-at-**, mozgat változata, mint az orosz *nu!* allons! *nuk-at'* aiguillonner).

nő

növ-el l. **nev-**.

nő (*nőö*)

nő- (nó-l $\sqrt{\text{növ}}$, **nev**).

nő (**nej**, **né**, nő-s-t-ény pro nőj-t-ény: **nő-sz-**, **nő-z**).

Tam. *nāgü* («femelle» qui n'a pas encore de petits).

NB. A mong. *nai-zi* (Freundin: *naiži-nar* das Weib) megfelel a tam. *nāyssi*, *nāyssi-yār* (maitress, dame, dée) alaknak, de ezt a scr. *nāyaka* ($\sqrt{\text{ni-}}$ duco: vezet) szóból származtatják.

nü

nünny-ög- (szék. = dűnnyög).

Tam. *noḡa-noḡa-ven-* (nasiller, parler du nez).

nünü (nád-síp, cf. tam. *nāḡal* espèce de jonc ou de roseau).

Nya (= *nā*)

nyaf-og- (nyif-og- || **nyáv-og**, nyiv-og).

Tam. *navilu-*, *nuv-alu-* (dire, parler, mert ez is csak nyiv-og).

nyak (cf. garat, torok).

Tam. *nig-alam* (dessus des épaules, nuque, épaule).

NB. A t.-tat. *jaka* (gallér) = mong. *ḡaya*, *ḡaya* (szegély, szély) s így a szék. **szaka** (abroncs stb. rovátkája) szó társa s nem a **nyak** szóé.

nyak-gat- (nyaggat- = szak-gat-).

Tam. *nukku* (briser, mettre en pièces, détruire), mong. *noḡo-či-* (szét-szed).

nyal- (nyalánk, nyal-ka «nyalják egymást»).

A tam. *na'*, *nakku-*, *nakk-al* (lécher, laper, toucher) alak is azonosítható, mert a **nya-l**-nak *l*-je eredetileg nom. v. képző s azután trans. képző, de mégis a tam. *nal-*, *nalḡu-* (aimer, chérir, affectionner) alakot veszem æquivalensnek. A t.-tat. *jala*, *ḡala* (lecken) a mong. *dolá-* id. alakhoz való.

nyal-áb (egyszerre fölvehető csomag, cf. **has-áb**).

A tam. *al-*, *alḡu-* (prendre, saisir...) társait láthatni a **l-el-** (*lāl-*) igénél, az *alḡu-* változata a *nuḡ-*, *nuḡḡu* (pincer: *nuḡ-*, *nuḡḡu* pincée, a mennyit föl-csipni, fogni lehet) s ez a mi **nyal-áb** szónk igéje, mert **csip** «fog, szorit, szür» jelentésű.

nyar-g-al (pro nyarog-al). Tam. *narukk-en-* (se háter, tehát hangutánzó).

nyav-aly-a (maladie, a mitől **nyeg** az ember, nyav-aly-og, l. az elemzést a **neh-ez** alaknál).

nyá (ná)

nyáj (rég. societas: mind-nyáj-an, nyáj-an...).

Tam. *inei* (union, liaison, compagnie, société... désir...), mong. *nei* (vereint, verbunden: *tsuk-nei-der* vulg. mind-nyájban = összesen).

nyál (nyál-ka || nyál-l-ik = nedves, rothadós lesz).

Tam. *náli*, *náli* (callou, jus de cocotier, a mi eléggé hasonló a nyálhoz). A mong. *nil-musun*, vulg. *nolmos'* (Speichel: *nil-tsoima* dünn, flüssig, dabei schüppfrig) megfelel a tam. *nola-nola'*- (être mou comme de la boue... , un fruit trop mür) hangutánzó ígének).

nyám-ándi (nyám-i, nyám-ó, **nyány-ó**, gyám-ész, gyáva).

Tam. *nani'*, *nanu-* (avoir honte, être honteux «timide, effrayé, retenu»...).

I. **nyár** (nyar-at szaka).

Az összevetések tanúsága szerint a **nyár** tűz, hő (= nap) szaka s így a legközelebbi alak a mong. *nar'*, *nara-n* (le soleil) szó, s ennek társa tam. *arl-al* (nom. v. feu, chaleur, enfer, cf. *naragu*, *narag-am* id. *arlál-avan* soleil brûlant, soleil feu). A tam. *náyar*, *náyiru* (soleil) tövé összefügg a t.-tat. *jas*, *jaz* (été) szóval, mert tam. *y=s*, a t.-tat. *j=ez*, a tam. *n=ez*, a magy. *l=ez* szókezdetén, s így a gyök az **asz-**.

II. **nyár** (nyár-as-od-ik, nyár-l-ik, cf. **nyir-k**).

Tam. *nür-* (*nüral*: se gâter, commencer à se pourrir, s'amollir, devenir trop mou).

nyár-fa (lehet nyirkas-fa is, lehet szürke, fehéres fa is. Tam. *nar-ei* couleur grise, blancheur, de lehet gyapotas fa is, mint-hogy virág-hullatásakor csakugyan olyan s így cf. tam. *nár-lal* espèce de cotonnier, crotolaria, s még egy más gyapotas fa).

nyárs (1. nyárs, 2. karó, 3. hegyes fegyver).

Tam. *nér-isam* (dard, flèche, javelot tkp. irányos vas). Ennek változatául vehető a *nár-ásam* (broche de fer = nyárs, javelot de fer, flèche, épingle...).

nyás-ka (nyáskál «nem nyafogás» jelentésű, legalább nálunk székekelyknél, hanem «mászkal, vászlal, koptat»).

Tam. *nasu-kku-* (écraser, broyer, froisser, meurtrir, détruire, faiblir).

nye (nä)

nyeg- = **nyög-** l. **neh-ez**.

nyel (*näl*: nyél, a fogni, s mintegy nyalábolni való, a vékonyabb rész).

A tam. *oll-i* (manche à balai... chose rétrécie... maigre...) mellett van *ull-i* (ce qui est mince, léger, personne mince...) nom. ag. alak, a melyeket sem lehet más-hová sorozni, mint a **nyal-áb**-nál látható ígékhez.

nyel- (= *näl*, nyel-dek-lő).

Tam. *nollu-* (dévorer).

nyelv (*nälv*: nyelv-el).

Tam. *nä*, *näkkü*, *nävu* (langue etc.), kann. *nali-ge*, *nälige* id., tuļu *nälävi*, mal. *nävu*, tehát ez olyan mint a szék. *vó-t* pro *vol-t*. Valószínűleg az ige *nya-l* (és nem *nyel*), mert az *n*-et vesztett man. *'ile-* (lecken, schaben)-ből való az *ile-ngu* (Zunge), a mit talán a latin *lingua* szóval rimeltetnének.

nyer- (= *när*: nyér, nyereség, nyeresemény).

Tam. *ner-tu-* (pro *ner-tu?* pro *nel-tu*: «atteindre la marque ou but dans des jeux d'enfants» heurter, frapper s így a **ny-ér**-alak az **ér**, **el-ér** ny-ezettje).

nyer-eg (= *näreg*: nyerg-el).

Tam. *virí*, *virí-kkattu* (bát, ou selle de boeuf... *v'virí'*- étendre). A két alak olyan, mint **nyikkan** = **vikkan**. Hogy a t.-tat. *eger*, *ejer* (selle) szóból, hogy jó ki a **nyer-eg** (nom. v. a teríték) alak, azt nem értem.

nyer-it- (általában erős hangot ad: innen ne nyerits!).

Tam. *nerél-en*, *nerél-en* (crier, craquer).

nyer-s (*när-s*: pro nyer-es, nyir-es, lásd **nyir-k**).

nyes- (= *näs*: nyiszá-l, nyisz-el, nyisz-öl || nyiszl-ett = nyúzga, sovány).

Tam. *nettu* (*nett-al*: óter, gratter, racler).

NB. A **nyet-re** (rossz bicska) is úgy látszik annyi mint **nyetélő** (metélő).

nyesz-eg- (nyösz-ög, nyösz-ör-ög, nyisz-or-og).

Tam. *ney* (pro *nes*- gémir, se lamenter de déperissement).

nyi

nyih-og- (a ló || **vihog-** syn. || **nyik-og**).

Tam. *nigi-y-en-* (le cheval hennir).

nyik-or-og- (nyeker-eg-).

Tam. *negirl-am*, *negirl-i* (anneau bruyant dont on s'orne les pieds).

nyil- (nyil-ik, nyil-ong, nyill-ong, nyil-ad-ék = válad-ék, nyilván || **nyi-t** pro *nij-t* pro *nyil-t*).

Tam. 1. *vil-*, *villu-* (*a*) s'ouvrir — la bouche, une fleur — s'épanouir, se partager, se séparer, se fendre, éclater: *villu*, *vill-al*, *villu-dal* nom. v. *β*) v. tr. ouvrir, expliquer, raconter, manifester, cf. *jel-ent* = nyilvánít); 2. *vil-ambu-* (annoncer, dire... publiquement, publier, parler ouvertement) etc. A két alak között áll a man. *mila-* (eröffnen, erklären...), de a **nyihog** = **vihog** = **ihog** s így a man. *ilja* (Blume) éppen olyan alapjelentésű, mint a magy. **vir-ág**.

nyimmel-nyámmal = **immel-ámmal**.

nyirettyü (= nyiret-ő).

Tam. *narar-ru-* (*naraTTu-* «faire résonner, retentir, batter ou toucher des instruments...», *naralu-*, *naralu-* résonner...).

nyir-ics. Minthogy **nyir-virics** is van, a **nyir** a nyírfá első részével, ez pedig annyi mint a **nyirkos**, l. **nyirk** és **virics**.

nyis-t (**nyüs-t**, cf. tam. *nisavu*, *nesavu*, *neysavu* tissage, *ney-* tisser, tresser, mert a magy. **nyis-t** nom. acti, s a **nyist** a szövött, kötött és szövök főszköze, a **nyistel** «mozog» későbbi képzet).

nyivog l. **nyávog**.

nyil (nyil-az || **nyil-al**- emel tkp. valamit, valami alászúr s azután emel, cf. **nyihog** = **vihog**).

Tam. *vél* (pilum, spiculum — arme en général — javelot, dard, lance, acacia... , mert ez is a **szuró**), man. *niru* a **nyárs** alakhoz való.

nyir- (**nyir-et-**, **nyir-at-**, **nyir-ba**, **nyir-bá-l** || **nyür-** id.).

Tam. *narü-*, *narukku-* (rogner, tailler, couper, écourter).

nyir-áng (**nyir-ing**, **nyir-k**: **nyiráng**-os, **nyir-ing-es** = **nyirk-os** || **nyer-s** pro **nyires**, cf. **irgy**).

Tam. *nir*, *niram* (eau, mer, jus, liqueur,

urine: *nir-alam* liquidité || *nir'*- devenir liquide, aqueux, fluide, clair, id. v. tr. rendre frais: *nir-kku-dal*, *nir-kkei*, *nir-ttal*, *nir-ppu* liquidité, aquosité, fraîcheur: *nir-tta* liquide, aqueux, frais), mong. *nór*, *nür* (See, Teich), *nor-* (durchnässt sein: *norja-* durchnässen), man. *nyari* = *nari* (feuchter Ort: *nyar-žón* = *naržón* frisch).

NB. A scr. *nira*, *nāra* (aqua) támogatására a gör. *nēr-os* (madidus, új-gör. *nero* aqua) meg a lith. *naras* (urinator) árva szókat hozzák, ide vehették volna a sémi *n'har*, *nahr* (fluvius) alakot is s még sem lenne az *arya*, mert a tam. *ár*, *ár-ppadam*, *íram*, *úru* (jaillir...), *niram* alakokon kívül az északi turánágban is széles körű e szó.

nyo (ño)

nyol-cz. A tam. *en* (*yen* = szám 8), egyszerű szó, de a telugu *yeni-midi* (8) két részből áll, lásd a nyelvtanban. A man. *ža-kón?* = *žuwe-kón-*, mong. *naiman*.

nyom- (nyom-at, nyom-at-, nyom-tat-, nyom-asz-t pro nyom-ad-t, nyom-dok, nyom-ul || **nyom-or**, **nyomor-og**, **nyomor-uság**).

Tam. 1. *'amu'*, *amukku* (presser, enfoncer, fouler, presser dessus, comprimer, opprimer: *amukk-am* cauchemar, cf. **nyom-ag** új szó || *amu-ngu-* être pressé par un poids, être accablé, écrasé, s'enfoncer, s'affaisser...); 2. *ñemu-ngu-* (s'enfoncer, s'abaisser...: *ñemukk-am*, *ñemu-ng-al*, *ñemu-ngu-dal* = *amukkam* dépression, enfoncement, abaissement...). Az 1-ső alakhoz való *amaru-* (s'apaiser, s'assujettir, cf. rég. **nyomv-ad**, — se rasseoir, tomber au fond... , *amar-ttu-* apaiser, pacifier... tkp. elnyom). A 2-dik alakból való *ñem-iru-* (s'étendre, se réprendre, se briser, se casser, cf. **nyomor-ék**, a ki össze van nyomva, a kinek valami tagja össze van törve, nyomva). A mong. *žimty* (zusammendrücken...) = t.-tat. *jom*, *žom-* id. az önhangzós alak *j*, *ž* előtétese.

nyom (cf. mong. *žim* Wildspur) syn. **nyom-dok** s így amaz a **nyom-** ige képzőtlen igeneve tamulosan. A **nyom** = tam. *suvadu* (vestige...) a magy. **suv-ad-** (seped, süped) ígéhez tartozó.

†(**nyoszolya**, orosz *noçilki* civière, brancard, palanquin *v'noç*, *neç* porter).

nyosz-t (foszt, **nyúz** a **nyes** stb. társa).

nyög- = nyeg-, l. ezt és nyö, munka.
nyöv- (nyö-l) l. nyüv.

nyu (nyü)

nyug- (rég. nyug-om = nyug-o-dal-om, nyug-at, nyug-ot, nyug-od-ik, nyug-sz-ik, nyugu-vás).

Tam. *nug-ei*- (s'amollir «s'adoucir, se relâcher» devenir mou: *nug-ei-vu*, *nug-ei-dal* nom. v. adoucissement, relâchement, concorde, cf. meg- belenyugvás: *nugei'*, *nugei-tal* etc. v. tr.), man. *naka*- (aufhören, still stehen, sich niederlegen . . . || *nik-ton* friedlich, ruhig . . .)

NB. A t-tat. *joko* (alvás) = *o-joko* = osm. *uju-ku* (nom. v. *√uju-* dormir) s így nem ide való.

nyuv-ad- (szék. = fül, meg-fül: vízbe nyuvad, a tűz meg-nyuvad, nyuv-asz-t = megfojt akár mi módon).

Tam. *nü-*, *nüv-* (*nüvdal*: s'éteindre, *nüv-á*, *nüv-áda* inextinguible, cf. a tűz *nyuv-ad*: *nü'-nütal*, *nüppu*, étendre: *nüru-*, s'éteindre . . .)

nyú (nyü)

nyúj-t- (pro *nyúl-t* stb.) l. *nyúl*.

nyúl- (nyúl-ik, nyúl-am, nyúl-ánk, nyúl-ad-oz, nyúj-t, nyúj-tás stb.).

Tam. 1. *nülu-* (s'étendre, s'allonger, être long, étendu, durer, courir, croître . . . : *nülam*, longueur, extension, distance, *nüal*, *nülu-dal* nom. v. *nü*, *nülya*, *nü-nda* part. || *nü-i'*- v. intr. id. || *nüav-idu-* = *nütü-*, pro *nütu-*, étendre, allonger, tendre, prolonger, hausser, retarder, différer, donner, cf. = *nyúj-t*, *nütal*, *nüt-si* nom. v. || *nütü'*- , allonger); 2. *nüdu-*, *nüdi'*- v. intr. syn. *nülu-*); 3. *nülu-* (filer, nyújt = fon, szó).

Ezen egy-gyökű alakok képzeteit l. a tam. szótárakban, cf. mong. *neliyen* (gross, weitläufig, árva alakját).

nyúl (nyusz-ka = nyulacs-ka s így a tam. *muy-al*, *mus-al*, lièvre, lapin mutatása szerint *nyusz* az eredeti alak, cf. mevet = nevet, s talán a *nyusz-t*, *nyes-t* szók is csak mellékalakok).

nyúr-ga (nyúlánk, karcsu, vékony, sovány). Tam. *nüru-* maigrir; *nürl-ei*, subtilité,

nürl-ei, anguille, talán a nyurga hal, a *nülu-*, *nü-l-* gyökből valók).

nyú-z- (foszt, húz, von, forgat stb.).

Tam. *nó-n-du-* (écorcher, pincer, arracher, tirer, déraciner, curer, fouir la terre, piocher, remuer, retourner . . .).

A t-tat. *jü-z-*, és man. *nüyo-* = *nüo-* (das Fleisch von den Knochen schaben) a tam. hangtan szerint azonosíthatók, mert e nyelvek a hosszú hangzót nem igen tartották meg.

nyúz-ga (sovány, hitvány, cf. tam. *nóynsi* amaigri par maladie. *√nüy*, mal. maladie . . . különben a *nyúz*-ból is lehet).

nyü (nyü)

nyüg (nyüg-öz-).

Tam. *nig-alam* (entraves, fers, chaîne . . . *√l. üg-e*). A tam. szót a scr. *ni-gad-a* (vinculum) szóval azonosítják, csak hogy a *gad* (ligare) aligha árva, mert a *ket*, *köt*, *kecz* igének sok turáni társa van.

nyüsz- (nyüszüt-öl- szék.) l. *nyes-*.

nyüv- l. *nyü-*.

nyüzs-ög- (nyüzsög-és).

Tam. *münsu-* (se presser, s'accumuler, s'attrouper, «fourmiller» = cf. *nevet* = *mevet*).

nyü (nyü)

nyü-, nyüv- (nyöl-, nyüv-ed-, nyütt = nyüv-ött).

A tam. II. *nai-* (s'user, se consumer, se froisser . . . *nainda gayiru*, corde usée: *nainda budavei* habit usé, rúpé . . .) ige a *naivu* nom. v. alak által azonosnak látszik, de a *ntvu-* (frotter, frictionner . . .) alak közelebbi, mert a *nyüvés* lehet «tépés» de surlás, dörzsölés által való «vásolás» is.

nyü (nyüv-es), tam. *uni* (tique, *√un-* manger, cf. mong. *oni* Regenwurm).

O

ocs-mány (a megvetni, szégyelni való: ocs-mány-ság).

Tam. *ossi-yam* (mépris, honte, expression lascive, *ossiyam-ay-iru'*- être méprisable *√ossi-*, *n-ezve onsi-* avoir honte mong. *ici* id.)

ocsó (ocsu gyökszerűbb a szék. *ucsu*).

ocs-ud (ocsud-ik: eszmél, ébred, magához jó).

Tam. *uy-ir'*- (*us-ir'*- revivre, être réanimé, *uyir*, *usir*, vie *√uy-* vivre: rokon *szusz*), t-tat. *uya-* (ébreden van, *uya-n-*, ébred).

-od (-ad: On-od, Vas-ad, Bors-od stb. tehát hely, lak).

Tam. *idam* (*idam*: lieu, place, endroit, maison . . .), különben lehet, hogy eme képző «biró, tartó» értelmű s így a tam. *udeiya* (possidens) rövidülete, a tam. *idam* pedig az *ott-ogy-on*-beli *od'* (hon, hely) társa.

odor (odr-os: üreg-es).

Ha a szláv *odr* (lit.: bière, cercueil) egy a scr. *udara* (ventre, sein, matrice, tehát: kebel, üreg) szóval: akkor az *odor* szó az *odu*, *odv* szótól elválasztandó).

odu (odv, üreg, lyuk, hézag, nyílás: odv-as).

Tam. *öttei* («fente, fêlure, cassure, trou» tesson || *ódu*, *óttu*, tesson, têt, tuile, vase de mendiant, crâne, écaille de tortue, coquille . . . mert mind ez üreg *√od-i-* se briser).

NB. Az osm. *od-un* nem «hasadt fa» hanem tüzre való (ot, ut, tűz).

ok (causa, ratio: ok-os).

A legközelebbi társa a mong. *uk* (Ursprung, Anfang). Ide vehetni a tam. *úkkam* (force, pouvoir, grandeur d'ame, constance . . .).

NB. A t-tat. *oku-*, *uki-* (lesen) = mong. *uig-si-* s így *√uü*, *uig* = man. *uig*, *ong* (Ton), tehát nem az *ok* társa, hiába rimel,

ok-á-d- (syn. hány || *ök-l-ik* a folyadék || *ök-l-end-*, *ök-r-end*, *ökr-öd-ik* pro *ök-öl-end*: faire des efforts pour vomir).

Tam. 1. *ökkál-am* (effort pour vomir, vomissement, dégoût . . . *ökkáli'*- faire des efforts pour omir); 2. *okku-* (se gargariser . . . lancer = hány); 3. *ekku-* répan-dre, *ekkal* effusion, cf. *öklük* pro *ököl-ik* a víz); 4. *ugu'-ugir'*- (verser, répan-dre . . . *√ugu-* être versé, répan-du, se répan-dre, *ug-al*, *ugu-dal* . . . effusion etc.), mong. *oki-oksí-* (würgen, sich erbrechen), t-tat. *okša-* id. man. *okši-* (speien || *oç-or-šo-* sich übergeben wollen).

olcsu (ócsu, olcsu-ság).

A M. Ny. N. szótára helyesen származ-

tatja az *al* (alsó) gyökből, mert a tam. *eliya vilei* (bas prix tkp. alsó ár v. bér: *eliya*, bas, vil, chétif, *elidu*, *elisu* nom. appel. a mi nálunk melléknévvé lett). Az *eli*, *el*, (*óli*, *öl*) az *ili-* (être bas) mellékalakja.

NB. A t-tat. *užuz* (l'illig) eredetibb alakja a mong. *ös-öt*, *üs-üt* (zurückbleibend, werthlos, zum Spottpreise) ez pedig a tam. *s-ossam* (rest, restant . . . *sossa-vilei*, vil prix, marché *√essam* id.) *s*-es alakkal együtt a szék. *ucsu* (vlminek utója, hitványa) szó társa.

ol-d- (*d* pro *t* transitív képző, *ol-d-at*).

Ezen alakot s a régi *ov-d-*, *ó-d-* (déli-er . . .) alakot el kell választanunk, mert ez a mong. *ayo-da* (ausgedehnt, *ayo-da-la*, *ó-da-la-* kitágít = old) és tam. *av-ir'l-* (syn. *n-egir'l-* délier, dénouer) alakok társa, az *ol-d* pedig a M. Ny. N. szótára szerint is a tam.-féle nyelvek szerint is az *ol-v* nom. v. (s ebből *olv-ad-* új képzet) szóval egy-gyökű, mert a malabar *ali-kka* (to untie) a tam. *ali-* (se fondre, s'écouler, devenir mou, tendre, trop mür . . .) ige transitív alakja, a mi a tam. nyelvben hiányzik az én szótáram szerint.

ol-dal (côté, côte, paroi, parti, cf. *ol-tal-om*).

Tam. 1. *ol-i* («mur» *olij-il uruvam*, figure tracée sur un mur, cachette, lieu caché, mert *oldal*, fal-oldal nélkül nincs rejtek *√ol-i-* se chacher, être caché: *olidal* nom. v.); 2. *ulí* (allatvusi névutó a t-tat. *jan* értelmében). Ezek származéka az *on-du-* (pro *ol-du-*: approcher t-tat. *jan-as'* oldalol = közeledik, s'appuyer, se reposer, se pencher sur = oldalol; se retirer *eloldal* etc.).

oll-ó (alló pro *or-l-ó*, *ar-l-ó* *√ar-at*, *or-t*).

NB. A tam. stb. *katt-ari*, *katt-iri* (paire de ciseaux) szót a nem éppen tiszta eredetű scr. *kartari* (forfex) szóval hozzák össze, pedig a tam. szó egyszerű összetét *katt-i* (conteau, canif, cf. *kettu-* couper) és *ari* (couper, *ir-* id.) szókból, hisz elég merészebb összetét van ennél. A mong. *zai-či* t-tat. *kaiči* szók gyöke is a tam. *katt-i* rokona.

I. *olt-* (pro rég. *al-ot* *√alu*).
II. *ol-t-* (1. enter, greffer; 2. inoculer; amaz tam. nyelven *otta-var'*- ez pedig *pál kuttu-*, tejet szúr s így a miénk *öl-t*, szúr, dug, alhanguja).

olt (*olt-a*, az eredeti ajakszelet nélküli *vol*

múlt ideje s így «egy év olta» = egy év léve).

ol-tal-om (oltalmaz: vlki oltalma alá folya-modik).

A tam. *ali'*, (*ali-ttal*: garder, défendre, conserver, sauver || s'approcher) határozot-tan az **ol-dal** (teljes tam. nom. v.) szónál látott intr. *oli'* ige *oli'* (*oli-ttal*: cacher, céler . . .) ige helyett áll, a mint a «s'ap-procher» (syn. *on-du-*) értelem is mutatja. S valamint az *ol-i* gyökből *on-du-* (pro *ol-du*) lett, éppen úgy a hibás alakból *an-du-* (pro *al-du-* approcher, se rendre auprès, se mettre sous la protection . . . *and'al*, *and'ei* nom. v. proximité, côté, appui etc.).

ol-v (nom. v. **olv-ad-** 2-od képzet, se fondre, olv-asz-t, cf. **old**).

Tam. *ali-* (se fondre, s'écouler, devenir mou, tendre, trop mûr comme de la bouillie; *ali* nom. v. liqueur enivrante, vin de palmier, compassion, grâce, amour, cf. **olvad a szive** = lágyul).

olv-as- (tkp. hangoztat . . . cf. **ok** alatt a t.-tat. mongol szók jelentését).

Tam. *oli'* (résonner, rendre un son, représenter par le son \sqrt{ol} , *oli*, bruit, «son articulé», cf. tam. *odu-* lire és *os-ei*, bruit, son, accent . . .).

om-ol- (**öm-öl-**: oml-ik, öml-ik: **on-t-** pro *om-t*, **ön-t** pro *öm-t*).

Tam. 1. *um-irl-* (1. s'étendre, se répandre, couler, s'amollir dans l'eau: szét-omlik; 2. lancer, vomir, cracher, répan-dre = **on-t**, **ön-t** || *um-irl-ttu-* amollir dans l'eau, faire cracher, faire vomir tkp. om-l-aszt, ömleszt, mert az **okád** és **ök-lik** a víz, testvéralak); 2. *uv-attu-* (pro *uval-tu-* déborder, *uvalt-al*, débordement, vomis-sement, mert mindkettő = öm-t, öm-l-esz-t).

? (**onka**, cf. tam. *véng'ei*, panthera, honnan való a Lat. unció és hogyan lett ebből **onka**, nem világos).

onsz-ol- = **unsz-ol-** (szék.).

on-t (pro *om-t*) l. **om-ol-**

on-tok (trame, Einschlag).

A tam. *u-dei* és *un-dei* (trame) szók gyöke *ul* (pars interior: **bel**), mert az **ontok** a mejj-ék (tam. *pá*)-re nézve csak-ugyan a belső fonal.

A tam. *dei* névszóképző csaknem min-dig a magy. **dog**, **dög**, **tok**, **tök** stb. kép-zőknek felel meg. Hogy ekként honnan való az orosz *utok*, cseh *ontek* (trame) szó, ki tudja megmondani, mert a scr. *úti* (tissage $\sqrt{vê}$, weben; *ú-ta* gewebt) ala-kok egy kissé távoliak.

†(**ontora**, cf. orosz *utor* jable, *utor-* jabler).
? **or**, **orv** (or-oz, cf. orosz stb. *vor*, *wor* lat. *fur* etc.).

orcza l. **orr**

or-d-a (a tej aludt csomókás része).

A man. *oro-* (gerinnen) társa a tam. *urei-* (se cailler, se coaguler . . . *ur-einda* pro *urei-da* part. petf. caillé, coagulé), mong. *örö-me* (Milchrahm, *örömede-* gerinnen . . .).

NB. Ezek szerint a nyugati szláv nyelvek szava nem lehet más, mint turáni kölcsön.

org-o-vány (nyilt tér: a **forog** ige **or-og** alakjából, a melyből való az **or-só** is, minthogy **tér**, **kerület**, æquivalensek).

or-j (= morj || **or-om**, || **ormó**).

Tam. *ar-ei* (somet de montagne), mong. *oroi* (Scheitel, Obertheil einer Sache).

A tam. *ör-am* (bord. «extrémité» rivage, côté . . .) szintén mint «emelkedés» értel-mezhető.

oroszlán = **arszlán**.

orr (arr.: or-cz, ar-cz, **orcza**: **or-ont-**, orr-ol).

Tam. *m-óru-* (sentir, flairer, or-ont: *móru-dal*, *mór-al* nom. v. *mó-ppu* pro *móru-vu*, action de flairer, sens d'odorat, odorat «nez» . . .), t.-tat. *bor-on*, *bur-un* (nez), cf. magy. mekeg = ekeg, meg = eg, tam. idalei = midalei stb.

A mong. *zamar*, *zabar* (nez), man. 'oforo (pro 'oboro id.) nem az **orr**, hanem a tam. *kamarl-* (sentir) alakhoz tartozik.

De minthogy az **orr** nemcsak a **szagol**ó, hanem az előlálló, kiálló, nem lehet felütlő, hogy a tam. *móru-* igeneve a kann. *mór-c*, malabar *móru* szókban «face» (or-cz, **orcza**) jelentésű.

orsó (pro oros-ó, egy **or-os-** igéből, a mely-nek társa a mong. *or-či* tourner, tam. *urli-* tourner, *url-aTTu-* tourner, pirouet-ter a k.-tat. *or-č-ók* igéje is a mong. nyelv-ben van).

or-szág (rég. **uru-szág**), l. ezt.

orv-os (orvos-ság), l. **urusság**.

os-an, **us-an** (os-di! *ús-di!* cf. **ös-vény**).

Tam. II. *uy-* (pro *us-* échapper, se sauver, cf. usz-it . . . : *us-umbu-*, marcher, bondir . . .), mong. *oči-*, *éči-* (aller), t.-tat. *oč-* *uč-* (voler).

os-tor (**us-tor**, lehet a fenti igék **os-t**, **us-t** trans. alakjainak képzete is, meg az **osz-it-**, **usz-it-** igékből is, mert a szláv *ostroga*, gaffe, szigony \sqrt{ostriy} , éles, rosz-szul, rimel).

osz-ol- (osz-l-ik, osz-t: részekre szed).

Tam. *as-ei* (partie, division de combi-naison, syllabe, rumination, mert ez is részek- vagy izikké tétel || *os-i-* se briser, se casser, se rompre).

ó (ó)

ó az **av-ó** összevont alakja s így a Dim. **ó-cs-ka** (cf. domb+ocs+ka) mellé a t.-tat. *es-ki* ($\sqrt{}$ mong. *es-i*, cf. **ös**) alakot állítani csak akkor lehet, ha ezt a magy. alak rontott kölcsönzetének tartják.

ó, óh! (tam. ó!)

ócs-ár-ol- (vilipendo).

Tam. *ésu*, *éssu*, (injure, outrage, re-proche, raillerie, mauvaise parole *ésu-*, *é-s-al-i-u-*, injurier, insulter, railler, blâmer: ugyan ebből *és-aru-* s'affliger pro *és-áru-*, mert az *áru* képző a gyök értel-mének ellenkező értelmet ad).

óh-it- (óhaj-t, az **áhit** mellékalakja, ugyan-így a tam. *ó-v-en-*, dire ah!).

ól (és **ol** is).

Tam. *vél* (haie, mur, garde, défense || ville ou bourg . . . «affixe qui se joint au nom propre de quelques villes ou villages», cf. **Zab-ol-a**, **Ozsd-ol-a**, **Bod-ol-a** || *á-véli*, étable à vache, étable etc.)

A tam. alak a magy. alakra nézve olyan, mint *vili* (appel) az *oli* (hang) mellett, s a *véli* lehet az **ol-dal** szónál látott *oli* (abri, cachette . . .) változata, mert a tam. *veppu* = kann. *obbe* (magy. **öb-öly**) alakkal.

óla (ólál-kod-ik).

Minthogy ezen ige **orálkodik** alakban is előfordul, az **ól** (rejtékhely) szótól való származtatás kétségesnek látszik, s mégis valószínű, mert a tam. *oli-ttu-ttiri-*

(röder à la sourdine) az **ol-dal** szó gyö-kéből való.

ól-om. A tam. *ál-am* (plomb, étain . . .) az *avalu-*, *álu-* (s'étendre: nyúló, terjedő) gyökre megy s így az orosz *olovo* (étain) az **ólom** szlávós átírása, nem lévén a szláv nyelvekben *ó* hangzó. A man. *tojolon* (Zinn), mong. *tojol-ya* id. a tam. *tagar-am* (étain, plomb \sqrt{tagar} -se briser) alak-hoz vehető.

ón (stannum). A tam. *iyam* (plomb, étain) szót a scr. *sisam* (plumbum, stannum) szóból származtatják, az **ón** az **ó-lo-m** összevontjánál egyéb nem lehet.

óriás (gigás, cf. tam. *úrlí*, un démon, mert a scr. *raksas*-ból alakult tam. *iráksad-an*, géant tkp. daemon ingentis magnitudinis et roboris jelentésű).

ót-var (crusta lactea).

Tam. *údu-garappan* (gourme, «crusta lactea» $\sqrt{údu}$, faire enfler, gonfler).

óv- (óv-at, óv-a-kod-ik).

Tam. *ómbu-* (protéger, soigner, entre-tenir, élever, faire: *óm-buga!* beware of!).

O

öb, **öb-öly** (öb-l-öz, **öbö**, hőség).

Tam. *veppu* kann. *obbe* (chaleur, ardeur: *veppuru-* öblöz \sqrt{ve} to be hot), mong. *öb-öre* (an der Sonne trocken werden . . .).

öb-öl (syn. göbe, kebel, hajlás, mélység).

Tam. *uv-al-agam* (bas fond, étang, fossé, mur, côté . . . \sqrt{uvalu} - être pliant).

öbl-it- (öblög-et pro öböl-ög s így az **öm-öl-** változata, éppen úgy mint a tam. *uval-i'*, purifier nettoyer az *umirl-*, *umi-*, se gargariser, amasser, recueillir sa salive avec sa langue, cf. «száját nyelvével öblö-geti» alaké).

öcs = **ecs**.

öd-öng- (öd-öng, = lőd-öng).

ögyel-eg- l. **ögyeleg**.

ököl (pugnus, az összehuzott, szűrő, lökő, vlmí || **ök-l-ed** szűrődik || **ök-le-l-**, szur-, lök-).

A sok jelentésű tam. *ekku-* (*ekk-al*: se serrer, s'imprimer, s'enfoncer, combattre . . . tehát **ök-öl** az összehuzódó, az öklező, az öklező) ige magában foglalja még a **hek-kek** (heg, hegy), **ök-l-end**, és **heg-ed** (se réunir, constiper) jelentéseket is, de

azért nem lehet mellőzni, mert a tarka jelentéseket ki lehet békíteni egymással.

ök-l-ik- (öklend-, ökrend-, l. okád).

ökör (általában szarvasmarha: ökr-ös).

Mong. *üker* id. man. *ija-n* (Rind, Ochs, Kuh), t.-tat. *ök-üz*, *üg-es* id. tam. *m-ugar-i* (boeuf, taureau, buffle, force, grandeur || *mukk-aram* = *ukkâram*, mugissement de taureau || *ekkar-anam*, *ekkar-avam*, mugissement, k.-tat. *üker*- mugir, tehát hangutánzó).

öl- l. a társakat a **hal-** ige alatt.

öl (1. ulna; 2. sinus, gremium || **öl-el-** a karokat terjeszti).

Tam. *al-a'*- (mesurer, jauger, comp-ter . . . *ala-vu-* nom. v. extension, mesure, capacité, limité, longueur: *alavu-gól*; ulna || *alavu-* s'étendre, atteindre, toucher tkp. ölel: *alâvudal* portée, extension . . .), mong. *al-da* (Klafter, *al-da-la-* messen), t.-tat. *öl-č-* (mesurer, *öl-čëü*, *öl-gö*, mesure, t.-tat. *el*, main, bras).

öl-dök (szemöldök).

A tam. *kud-i* (hajlás, iveret = t.-tat. *kaš*, (supercilium) átment dr. GUNBERT szerint is a scr. nyelvbe, a honnan cserébe jött a scr. *bhrû*, *puruvam*, *pûru* alakban. Ekként a magy. szó *ível-dek*-ből való származása igen valószínű.

öl-t- (öl-t-öny).

A tam. *ol-i* (vétement) úgy látszik az *ol'i-* (lier, entraver, se couvrir de feuillage: *oliyal* nom. v. peau, toile, habit . . .) igével látszik összefüggni. Azonban a magy. **öl-t-** (varr = szúr, dúc) oda utal, hogy a **fol-d** igénél látott kann. stb. *pol-i-* (to sew) ige az alap, a mely mellett *'ol-i* alak is volt, a mint van *pularu-* mellett *ularu* stb. nálunk meg **ellen**, **bellen** . . .

ölv (ölyv = szék. *ülü*, mong. *eliye*, Geier, Teufel in Vogelgestalt, cf. tam. *alâ*, espèce d'oiseau).

öm-öl- (öml-ik), l. **om-ol-**.

ön (en, on = ő; önn-ön, önn-ei: *lesz-en*, *vagy-on* s így a tam. egyes 3-dik személyű an ragtársa).

ör-dög (n-ezve **ör-döng**, **ördöng-ös**).

Tam. *irlu-dei* (démon, *√irlu-* tîrer, entraîneur, exciter . . . a tam. *dei* képző nálunk dog, deg, tok, tek stb).

öreg (öregebb-it, öregbit = nagyit stb.).

Tam. *ivei* («grand, vieillard», prince, roi, dieu, az öreg isten || *irum*, grand), t.-tat. *iri*, *irik* (grand), man. *irun* (Erhöhung, Anhöhe).

örj-öng- (örj-öng-, örj-ül-).

Tam. *veri'*- (*vör'i'* être, devenir ivre, fou, possédé, furieux de colère ou d'ivresse, violent etc. *veri*, *veri-ttal*, *veri-ppu* nom. v. *veriyan*, ivrogne, furieux, fou).

örök (maradó, örök-öl = marad).

Tam. *iru'*- (*irukk-al*: rester, être, exister, vivre, s'asseoir, demeurer, être présent: *irukk-ei* nom. v. *irukk-um* nom. ag.), t.-tat. *ir-* (exister), mong. *ür-gü-l-ži*, man. *urkulži*, *urkuži* (immer, fortwährend), a tam. *ürli* (éternité, long temps . . . *ürli-y-ulla* éternel: örökké való) sem lehet más alapértelmű.

öröm (örv-end-, örv-end-ez).

Tam. 1. *irlumu*, *irlum* (joie, plaisir, douceur . . .); 2. *irum-â*, *-irumâ-nd-iru'*- (se réjouir, être joyeux, ravi de joie . . . *-irumâ-ttal* . . . nom. v.).

ör-rv (nom. v. örv-es, örv-ez).

Tam. *âr-am* (collier, cordon, collier de perle etc. *ârppu*, lien, *√âr'* se revêtir, dresser, lier, joindre . . .).

ör-vény (víz-serlő, forgó, mélység, innen: örvénygyökér).

A tam. *nir-ssurli* = magy. víz-serlő, alapértelme «forgó» s így az **ireg**, **or-s-ó** (tam. *urli-*, *urlalu-*) igék mellékalakjának igeneve.

ös-vény. A tam. *iy-avu*, *iy-avei* (chemin) az *iy-aingu* (marcher, se mouvoir . . .) igéből való, s így miénk is az **os-an**, **u-san**-főhangujának származéka.

össz (esz, ősz-ve, őszve-s || össze, essze),

Tam. *is-ei* (union, combinaison, corde, liaison, assemblage de plusieurs choses: son, harmonie *√isei-* s'unir, se joindre bien, cadrer, être convenable), man. *isa-* (sich versammeln . . . *isan*, versammlung, Gemeinschaft).

össz-köt-öl- (össz-tön, cf. **ér-dem**, tam. *mi-gu-dam*).

Az **üssz-köt-öl-** alak mutatja, hogy az **usz-it** felhangujával van dolgunk, s így a tam. *ussu-kkâttu-* (pro *us-kâttu-*, *ussu-kkâ'tal*: exciter, aiguillonner) a társa.

(**ösz-tö-ke**, **eszte-ke**, **iszteke**, cf. orosz

çteg-at', fouetter, contre-pointer, tehát tkp. a germ. stechen, stecken, stick, sting szók társa).

ösz-tövér (sovány tkp. csontszerű).

A tam. *asti-varru-* (maigrir, dépirir) első része a scr. *asti* (osteon, csont) s így a miénk megfelel a perzsa *ustu-vâr* (csontszerű) szónak.

öt (tam. *ai-ndu* tud. *üt-š*, five, a mi meg lehet **öt-ös** értelmű).

ötevény l. II. **öt-lik**.

I. **öt-l-ik** (pro **öt-ö-l-ik**: bele-ütőd-ik, belebotlik s így az **üt** mellékalakja).

Tam. *ud-ei* (donner contre et reculer: *udei'*- frapper du pied, ruer, rebondir: *mull-âl udei'*-, sarkantyúval, tkp. fulánkkal . . . üt, szúr).

II. **öt-l-ik** (ömlik, rég. *öt-*, *ött-* = önt, **ötv-ös** = öntő).

Tam. *ațtu-* (to pour, önt: *aț-al*, *ațtu-dal* nom. v.).

NB. Ha a rég. **öte-vény**, **ötte-vény** tisztán töltött (öntött) út jeientésű, a tam. *idavei* (chemin) szó elmaradhat.

öv (*öv-edz-*, *öv-ez-*). E szó legközelebbi társa a japán *oba* (Gürtel), a tam. *arei-y-âppu* (ceinture) tkp. «darék-kötő» s így ezt a **gyeplő** szónál láttuk.

özön (özön-víz, v. víz-özön: özön-öl, özön-ik).

Tam. *ödám* (mer, flot, vague, torrent «cru des eaux, inondation», enflure etc., tehát «dagadás» alapértelmű), cf. mong. *ös* t.-tat. *ös-üs-* (croître).

?**özvegy** (*özved'*, cf. orosz *vdova*, *vdovets* scr. *vi-dhava* stb. szó szerint: férjvesztes, sine marito; a tam. nyelv főszavai értelmű «a kinek hitvesi jegyét levágták», *aru-dâli*).

ö (*öő*)

ö (rég. *ü*, *hü*, *vü*, eredetileg pedig *i*: nek-i, pénz-i. üt-i, veri, ad-i, man. *i* tam. *iv-an* *avan*, mong. *egün*, *eün*, *üün*).

ögy-el-eg- (szék. ügyetlenül tréfál; 2. ide-oda lóg).

A tam. *âdu-* se mouvoir, s'agiter, jouer, danser, se dandiner . . .) igét láttuk a **ját-ék** (**ját-sz-**) összevetésénél, itt az *âd-al* (jeu, danse, geste, mouvement, flatterie, entretien amical . . .) nom. v. alakot hozzuk föl, mert a **j-át-sz** az erős *ațtu* alakból való.

ör (ör-s, ör-iz-, ör-öz).

Tam. *öru-* (considérer, examiner, s'informer, faire des perquisitions, s'éclaircir: *ör-al*, *öru-dal*, *ör-ssi*, *ör-ppu*, *ör-vu* n. v.). Ez pedig a *bâr'*- (voir, regarder . . .) rokonának látszik. Az **ör** szóval összevetett vogul stb. szók inkább a tam. *ürliyan* (serviteur, domestique; *ürliyam*, service, office) alakhoz tartozók.

ör-j-öng- = **örj-öng-**.

ör-öl- (ör-l-et).

Tam. *arei'*- (moudre, *areiy-al*, chose moulue syn. *tiri'*- *mäv-âkku*).

ös = rég. **is**.

ösz (1. agg, vén haj színe; 2. a pusztuló évszak).

Tam. *üy-* (pro *ús-*, se gâter, mourir . . . de peste . . .)

NB. Az **ösz** szóval azonosítani akart finn *syksy* (autumnus) árya szláv *cuž-ogy* (siccus) stb. társa.

öt-t- (öt-kiált).

Tam. *ödei*, *ös-ei* (bruit, son, grand bruit: *ödu*- lire, reciter, chanter . . .) t.-tat. *öt-* (chanter).

öz tam. *ödi-mam* (espèce de cerf).

Pa

pacs = (pacs-ang-ol) l. **pocs-aj**.

pacsirta (tam. *mânam-bâdi*, menny-dalos, cf. tam. *payir*, *pasir*, ramage, chant des oiseaux: *payir'*- *payir-ttal*: retentir).

pacs-mag (a kovácsok tűz-fecskendője, ecset, pamacs, cf. tam. *possu*, quantité de poils: *pusal*, brosse, pinceau grossier).

pacsok (pacs-kol, pask-ol) a **patok** mellékalakja, l. **poty(-ol)**.

pacz-al (paczó, poczal), l. **pucz-or**.

paczka (paczká-z), l. **pecz**.

I. **pad** (ülő, fekvő hely: pad-ol, pad-lás). Tam. *padu'*- (1. se coucher, reposer, dormir; 2. = *paduttu-*, faire coucher, «paver, étendre», pad-ol; niveler etc. *padukkei*, couche, lit, repos, pied d'une enclume, selle etc. *pad-ei*, couche, rangée de briques, selle, matelas etc.).

II. **pad** (szék. vizenyős fekvőség: Czipa, Gergely padja).

Tam. *padu-gei* (champ au milieu ou sur les bords des fleuves et souvent inondé).

pagona (dorong, pagoná-l; mong. *baḡana*, Säule, Pfeiler k.-tat. id. cf. tam. *pag-avu*, morceau, fragment, portion $\sqrt{\text{pagu}}$ -diviser, tehát *hasáb* értelmű).

pagonya (pogonya: törpe, mong. *baḡa* klein, *boḡoni* niedrig, cf. az előbbi).

pajizs (paizs), tam. *parisei* (bouclier $\sqrt{\text{pari}}$ -protéger, défendre etc., mal. *palisei* id. cf. tam. *pirugudi* = *pu-gudi*).

NB. Az olasz stb. *pacse* (grosser Schild) a latinból igazolható *scudo* mellett vagy nem egy a **pajizs** szóval, vagy a *palisei* alak változata, cf. *alma* = *auma* szerint.

paj-k (pajk-os || paj-z-án).

Tam. *páy-* (s'élancer contre, bondir, sauter, heurter contre etc., *páy-má*, animal qui bondit = cheval: *páy-gei*, *páydal* nom. v.).

paym-og (szék. a pusmog tam. hangtan szerinti változata).

pajta, tam. *póttu* (litière pour les animaux).

pakócsa (pakócsá-l: gunyol: a bahó, bohó, tam. *pagadi*, *pagidi*, moquerie, railleri etc. mellékalakja).

pala (lap, lapos, pl. kő, mong. *bala-čolo* = *karpalagei*, pierre ardoise, grande pierre plate tkp. kő-pala, mert *pala-gei* 1. planche, ais; 2. bouclier, cf. *pilassu*, *pilassu*, latte, chose plate $\sqrt{\text{pila}}$ -, fendre, diviser etc.).

palanka (palanká-l = pilinké-l szék. hólepel szállingózik), 1. **pili**.

pall- (pro palol-, szék. = ver, üt, kiporol, rostál azaz pallva megtisztít).

Tam. *pol*, *pollu* (bâton, épi broui; *kóttan-bollu*, bâton court, cf. mong. *biló*, Stock, Prügel, Keule).

pall-os, cf. tam. *val* (épée, sabre etc., mong. etc., *bal-ta*).

palló pro **padló**. A tam. *palam* (pont, pont-levis) scr. szónak van jegyezve, holott ez a *pávu-* (paver, étendre etc.) ige származéka is lehet.

pam-acs, **pam-at** (csomag, csomó, köteg). Tam. *pammu-* (faufiler, unir, ajuster et lier ensemble).

pam-lag (pro pamol-ag: vánkös-szék s így a *pam* pus-ka szóval egy-gyökű).

pamp (pamp-us-ka pro pam-p-os-ka = fánk, pánk-ó, oroszosan *siska* tkp. dagadt, duzzadt).

Tam. *pambu-* (se léver, s'élever, croître, augmenter etc.).

pam-uk, **pam-ut** (perzsa, pamba, pembe stb. $\sqrt{\text{tam. parambu- pa-mbu- s'étendre, se répandre etc. a pamut virág pelyhének elszoródásától nevezve.}}$

pan-g (pro panog = teng., cf. tam. *panei'*-faillir, manquer, se tromper, s'égarer).

panya (pányva; pányvá-z || panyó-ka tkp. kötő, zsinor).

Tam. *piní'*-lier, attacher: *piní-gei*, lien, ceinture, bande; *piníppu*, lien, attache: *pin-ei* id. et bande, guirlande... caution etc.: *pin-ei'*-, *punei'*-lier, attacher, atteler, joindre, unir etc. *punei* «fer, entraves»).

† **paplan** (= görög, *peplooma*, Gewand, Umhüllung, új-gör. = paplan).

parap-ács (parapáty szék. sok és gyors beszédű gyermek, cf. tam. *parapp-an*, homme empressé, étourdi).

† **parasina** (szék. gyermeket fenyítő vesző = orosz *poraženie*, coup. *poraž-it* frapper).

† **paraszt** (tkp. nem földmivelő, hanem «simplex» orosz stb. *prostij*, simple, a mely szláv szó még a gazdag gör. nyelvbe is átment *prostiko* alakban).

parány (**piri**, pirinkó, pirinyó, piránkó).

Tam. 1. *pari-* (se briser etc., 1. **farag**); 2. *piri-* (se diviser, cf. **férdel**); 3. *piru-* (déchirer, mettre en morceaux etc.), cf. t.-tat. *par-ča* = perzsa *páre*.

† **parázna** (nem a szláv *praznij*, üres, hanem az orosz *poročnij* «vicieux, criminel» szó társa).

? **parázs** (brasier). A szláv *pražen* (tostus. frixus etc.) part. perf. szónál sokkal közelebbi a scr. *pr-uš-* pro *pra-uš-* (ardere, urere) alak, mert amannál a tam. varutta (grillé, rôtí) is elébb való.

pari-pa, tam. *pari* (cheval, cf. *pari-* s'enfuir, voler; *pari-má*, cheval cf. *puravi*, cheval; homme vif, alerte).

parisz-t-oz- = **piriszt-oz** (szék. tam. *pir-idu-* jaillir comme un filet d'eau, sortir avec impétuosité). Az *isz-t* olyan mint *vir-asz-t* pro *vir-ad-t*.

? **parittyá** (cf. orosz *prašča* fronde; cf. tam. *parí'*,... voler, partir une flèche, une fusée «la pierre d'une fronde» etc.).

pá (*pá*)

† **pác** (szék. = orosz *pácsi* déchet du lin quand on le peigne).

pája (rég. szövet, portéka, fekete pája stb.). Tam. *páy* (natte, lit, voile $\sqrt{\text{pá}}$, fil de coton, chaîne d'une toile; extension).

pák (a káka bogos virága, feje), cf. tam. *pá-gei* (turban, toque, coiffure).

? **pák-ász** (rég. koborló, cf. tam. *pókkán*, voyageur, kákkán-bókkán «vagabond, vaurien»).

NB. A «réten élő» jelentésben, cf. orosz *pakós* (prairie etc.).

† **pálcza** (stb. orosz stb. *pal-ka*, bâton, lat. pal-us).

páll-ik pro **párl-ik**.

pálya (út, körös út). Tam. *váli* (course circulaire $\sqrt{\text{val-ei}}$, se courber).

pánk, **pánkó** (pro pánk-kó, Dim. **fánk**).

Valamint a **pámpuska** tkp. = duzzadt, dombos vلمي, úgy e szó is a **ponk**, **vánk-os** szók társa s a német *Pfann-Kuchen* (omelette) szóval legfőlebb valahogy rimel.

pány-va = **panya**.

† **pára** (gőz: párl-ik, párol: orosz *par*, vapeur, exhalaison etc. *par-ít'*, flamber, cuire à l'étuve = gőzöl).

? **pár-k-ány** (szély, stb., cf. tam. *pari-gei* coupure).

† **párna** l. **vánk-os**.

pá-r-ta (cf. tam. *pattam*, bandeau autour de la tête, diadème, ornement du front de mariée etc.).

† **pászma** (orosz stb. *pasmo*, lat. fascia $\sqrt{\text{scr. paç-}}$ ligare).

pászta (rész, osztály, cf. magy. *fár-asz-t* pro *fár-ad-t* átmenetet).

Tam. *pá-tti* (part, portion, moitié, *páttu*-diviser, *pádi'*- id. $\sqrt{\text{pá-}}$ pro *pagu*).

páty-og-tat (csókol, cf. tam. *muttam*, *mutti*, baiser, caresse).

pázs-int (**pázs-it**, **pázsint-os**).

E szót összezavarták a lat. *pastum*-ból lett **pást** szóval s így a szláv *pas-ti* (faire pâtre, lat. pasco $\sqrt{\text{scr. bhaks}}$) alakhoz folyamodtak. Pedig a **pázsint** a tam. *pas-andu*, *andei* (verdure, couleur verte: *pas-undarei*, *pas-undu*, verdeur, beauté, *pas-undarei*, gazon vert $\sqrt{\text{pas-um}}$, *passu*, *pásu* «vert. frais» zöld) szók társa.

par-lag (pallag, **parrag**: szántatlan, miveletlen föld; parlagot szeg = gyepet szeg).

Cf. tam. *poru-buvi* (terre stérile, «terre en friche», syn. *valu-nilam* terre en friche).

par-t, **mar-** (szély, meredekség).

Tam. 1. *var-ei*, tul. *bari* (bord, ride, limite, montagne, *varambu*, *varappu*, bord, borne, limite, petite digue etc.); 2. *varam*, *pár*, *páram* (bord, rivage, digue etc.).

paszat = **maszat**.

pat (pat-ok, **patt-an**, **patt-og**, **pattan-ás** stb.).

Tam. 1. *pad-ir-idu-*, *padir-en-* (craquer); 2. *paḏuvân* (furoncle, ulcère, cf. pattanás); 3. *paḏtásu* (pétard, cf. pattantyú); 4. *poḏtíli*, *poḏtíli* (boite ou mortier: mozsár-ágyu: *poḏt-ena*, promptement, cf. tüzről pattan); 5. *maḏa-maḏa'*- (faire du fracas).

? **pa-ta** (man. *bet-ze* Fuss, tam. *padam*, *pádam* = scr. *pada*, pied, pas, trace).

pataró, **fataro**, tam. *pédu* (1. femelle des oiseaux; 2. «hermaphrodite», *péḏan*, *péḏi* id. *péndagar*, *péndar*, hermaphrodites, impuissans: *petteiyan* id. $\sqrt{\text{pen}}$, *pendu* femme).

pati-cs (cf. kav-ics Dim. vesszőből font házfal).

Tam. *patt-i* («claie» parc pour le bétail, grande étable, hameau etc.).

pating (pating: lapos kötél).

Tam. *patt-ei* (écorce d'arbre, «grosse latte de bande, bande», (ceinture, ourlet, sangle de cheval: *pattigei*, ceinture de femme, toile, petit corset).

patkány. Az «egér, cziczkány» szók alapelte «lyukasztó» s így e szógyöke hasonló értelmű lehet, cf. tam. *poḏu'*- (parcer, transpercer, faire un trou).

† **pat-kó** (= orosz. *pod-kova*, fer de cheval).

patvar (czivódás, láрма: rágalom, cf. tam. *patt-ángu*, force, plaisanterie, vain babillage, mensonge s így csupa hangutánzó gyökű).

patyol (burkol; patyol-at: fejbukkoló; finom szövet).

Tam. *poḏtu-* (1. couvrir, cacher cf. **föd**; 2. fouetter, battre, cf. **patyókál** pro *poḏtyol*, *poḏtyókál*; tehát a tam. igében is két ige van összezavarva).

pa-zar (paz-ér, cf. **fecser**: pazar-ol stb.).

Tam. *padaru-* (s'étendre, s'élargir, se répandre, se divulguer; *padar-ol'*, pazar fény tkp. terjedő fény).

pe (pā)

pedig (= *pādig*: rég. **kedig** is = **penyet** sz.).

Minthogy e kötszó eredetileg = a «meg» kötszóval, s ennek értelme «után» a mint a **penyet** = tam. *pinn-um*, *pinnedi*, *pinnadi* (après, ensuite) is mutatja: azért a **kedig** alak a **hát** szó kemény felhanguja; a **pedig** társa a tam. *pid-avu* (dos, derrière, l. **visza**). Az **ig** a rég. dat.-allatív rag.

peheteg (szék. = **pemeteg** a tam. hangtan szerint *b*, *v* = *g*, *h*).

pej (= *pāy*). Ha e szó nem árya, (cf. olasz *bajo*, lat. *baius* pro *radius*): összevethetni a tam. *sey* (rouge) szóval oly módon, a mint **selyp** = **pelyp**, **pejp**, szék.

? **pele** (pelye, *pōlü*, cf. orosz *biel-ka*, écu-reuil, loir, glis).

† **pemet** (= orosz *po-met-ai'*, balayer).

penész (= *pānész*: peny-ész: mucor).

Tam. *pū-isu*, *pūnsi*, *pūsanam*, *pūranam* (moisissure *√pū-* moisir pro *pi*, ordure?). A magy. szó társa a **peny-e** (renyhe, rothadó, peny-h-ed, peny-v-ed: rothad) alakok folytán a tam. *pīnam* (carcasse, corps mort, cadavre) szó társa és **fene** (fenésedik = rothad) rokona.

penyet l. **pedig**.

perecz (= *pārācz*: karperecz stb., cf. tam. *pari-agam* «anneau, bracelet»).

pere-putty (= *pārā-putt'*: valakinek minden pere-puttyát ismerni, szék.).

A tam. nyelv után háromféleképp lehetne értelmezni, de a fő az, a mit nyelvünkől is igazolhatni; ezért az első rész = tam. *peru*, *periya*, *pēr* (grand, cf. **bér-cz**), a második *podī*, *pottu* (petit, menu, cf. magy. **pöttön** = piczi) s így az egész = öreg-apró.

pete (= *pātā*), tam. *muttei* (oeuf, cf. **pet**, **pöt**).

pe (pö is)

pecs (pöcs, l. **pet** (szék.).

pecz-eg (peczeg-et: peczcz-ent, pittu-ent, szék. ujjával p. || **picz-ka**, **pacz-ka** tkp. patt-intó, megérintő).

Tam. *mittu* (donner une chiquenaude, — patt-int, peczket hány, — jouer du luth, peczeget-, pincer de la guitare, tendre la

corde d'un arc tkp. peczegeti, hogy hangot adjon).

NB. Mind a szék. **pitty-ezés** (Minkenspiel), mind a **peczkázás** (gombozás) játéknál a **pattintás**, **peczcentés** az alapértelem.

peczek (kis szeg). Minthogy szék. «pecze-neg szeg» is van, ez pedig a **piczi** szó változata, az első is oda tartozik.

peder- (pödör, *n*-ezve **pender-it** || **bodor** || **fodor**).

Tam. *vidir'* (brandir une épée, faire le moulinet; remuer; *vidir-vidir'*, tourner etc.), k.-tat. *bötör-* = **pödör** (sodor). A magy. és tam. ige trans. képző hiányos, a mint a *bodor*, *fodor* intrans. alakú ige-nevek mutatják, sőt a k.-tat. ige is csak látszólag trans. alakú.

pedz- (a hal érinti a csalétket s így a **pecz-** gyök mása).

pegymet (rég. variolus = apró = piczi, s így a **petty**, gyök változata).

pehely pro *pely-he* (mint kehely pro kelyhe).

† **pelenka** (= orosz *pelena*, *pelénka*, mailot).

pely, **pely-he** a szék. tulu **pili**: általában: vékony, puha).

Tam. *melli-kkei* (finesse, minceur, délicatesse: *√mel*, mince, fin, délicat, doux au toucher etc., cf. *molyhő*).

pem-h-ed (v. *pām-h-ed*: tkp. dagad, s azután rom-l-ik) = **pom-h-ad**.

pendel (v. pendely, cf. tam. *pen*, *pendu*, fille, femme et *oli*, vêtement).

peneg (peng, peng-e, pend-ül, pend-it).

Tam. *pañ* (chant, air, guitare: tehát a pengő, pengetni való).

per (per-el, perl-ekedik || **pör**, pör-öl stb.).

A tam. *pir-ādu*, *piriyādu* (procès, accusation etc.) leszármasztása nem világos, de közelebbi, mint a szláv *pre-ti-sīa* (se quereller) ige *pria*, *prja* nom. verb. alakja. Különbö a legvalószínűbb, hogy a **per**, **pör** a **ver**, **pör-öly** (verő) és **por-tya** (beütés) szók társa.

per-cz l. **por** (por-czi-ka).

per-eg- (pörög tkp. ireg, **forog**, l. *ezt*: perge = fodros, perg-et, perd-ül: pereg a dob, pereg a nyelv).

Tam. 1. *pari-* (s'échapper, se détacher, s'enfuir . . . «les larmes s'échapper des yeux», cf. **könny per-d-ül**, se détacher

et tomber, «a borsó leperog a falról, a jég a kalapról» etc.); 2. *par-ei* (tambourin: **pör-ke**, a pergő = *pareiyan*, tambourineur, pariat: *parei-* dire, parler, discourir = perog a nyelv).

perog (vas-szar tkp. a guruló). Tam. *pir-lukkei* (crotte de brébis, de rats, de lièvre, l. **forog** No. 5.).

pereszlen (cf. orosz *priaslitsa*, quenouille, *prias-l'*, filer).

per-g (perg-el, perk-el, perzs-el || **pörg-öl** || **porzs-ol**).

Tam. 1. *poru-boru'* (v. intr. être brûlé; brûler, rôtir, griller . . . se fâcher, s'irriter); 2. *muřugu-* (se rôtir, se griller, être brûlé, trop cuit, mûrir, se dessécher, être tourmenter «vlkit pergel»: *muřukku-* v. tr.); 3. *varu-* (se dessécher etc. *varu'* rôtir, griller, cf. **ver-ő malacz**).

perg-e l. **féreg**.

perje (cf. burján és tam. *'arugu*, agrostis linearis, Erzi = perzsi).

((**perkál** a szorgalmas és ügyes *pareia-k* által szőtt gyolcs, tam. *parei-kāli*, *parei-kkāl*, *parei-kkālī*)).

per-j-el (= lat. prior?? cf. tam. *pēr-āl*, grande personne pro *periya āl*).

perme (perme-d-, permet-ez stb.).

Tam. 1. *marlei* (pluie, eau, nuage, fraîcheur: *marlei'* pleuvoir); 2. *porli-* (verser, répandre, «pleuvoir» — à verse), cf. mong. *bor-ā* (pluie).

per-nye (pörnye cinis, a **per-g-el**, **pörg-el** 3-ad képzetek gyökéből s így fölösleges árya szókhoz kapkodni).

persely, cf. tam. *pērlei* (*pērlei* is «boite» malle, caisse), mert más a *bursa* és más a **persely**.

perzs l. **perg** (nom. v.).

pes-el- (az állat, az eső is, szék.), tam. *pey-* (pro *pes-* la pluie tomber, pleuvoir; *pey-āl*, *pey-vu* nom. v. pluie).

pes-h-ed = **poshad**.

(**peszmed**, *peszmet* = osm. *pe-k-simet* = biscuit).

pet (**pöt**, szék. **pöcs**, **pecs** penis, *pet-el*, **pet-er-ke** = tam. *pas-ambei*, cf. *fa* . . .).

Tam. 1. *potti* (scrotum, penis; *tuda bodd* penis); 2. *pidukkam* (testicule . . . mot immodeste . . . spadix du palmier).

NB. *Ovum* (*pātā*) és *scrotum* (tam. *potti*) egy-

más között váltakozó szók, de a **pātā** szót a **pöt** alaktól jó egyelőre elválasztani.

petyeg (= gagyog, fecseg), tam. *pidar-ru-* (jaser, babiller, bredouiller).

pety-h (nom. v. *pety-h-ed*, *pety-v-ed*, *petyh-ūd*: puhul).

Tam. *mettu* (douceur, mollesse, délicatesse: *mett-en-* être doux, poli, mou, tendre, délicat *√medu-medu'* = *podu-podu'* être doux ou lisse au toucher, mollasse).

petty (*petty-eg-et*, *petty-es*, cf. *pöttön*, *piczi*).

Tam. *pottu* (bottou ou marque de poudre de sandal . . . que les Indiens se mettent sur le front . . . *pottu-bodi* chose petite, = *podī-bottu* id.).

pez-der- (pezder-ke-d-ik a **bez-**, *berzen-* tamulos intensiv alakja).

pezseg (= bezseg), l. **buzog**.

pé

pé-cze (pécze-z, mong. *bai*, *bāi*, Ziel, Abstand, *b. modon* csóva, *b. čolo*, határ-kő, Grenzstein).

pél-da (szék. alak, kép: hasonlat, cf. mong. *bil-der* Aussehen, Gestalt, cf. tam. *pól-vu*, ressemblance, similitude, comparaison, égalité *√pōlu-* ressembler, *pōn-ra* pro *pól-da*, semblable).

péncz (érczpéncz || **hal-péncz**, Fisch-schuppe, écaille de poisson; cf. az indiai népeknél a csiga, a vakáncs (tam. *akku*) = péncz).

Tam. *pañam* (scr. *pañā*, pièce d'argent, monnaie, prix, valeur, objet de trafic, *pañ-adei* id.; *pañasa-m* marchandise, objet de trafic *√scr. pañ-*, lat. *ven-do-veneo*). Ezekután az ó? szláv *pēnenzī*, *pēnengī* lehet germ. Pfenning, de a magy. szó más.

pi

† **picsa**, cf. scr. *pičcha*, gain, étui *√pičh-* diviser, fendre etc. A legtöbb hasonjelen-tésű szó alapértelme «fissura», pl. arab *ferž* a *faraž* (se séparer) nom. verbaléja **piczi** (iczi-piczi, *piczi-ny*, || peczeneg, szék. || *pisze*).

Tam. 1. *pisi* (chose rare, précieuse); 2. *vīsi* (bagatelle, petitesse), mong. *bičī-ken* Dim. (petit), man. *beše-zun* (kraftlos), cf. tam. *midi* (pauvreté).

piczu-s, **piszu-s** (Dim.). Tam. *pūsei* (chat).

pih, piha! l. bú.

pih- (rég. = halare, pih-eg, pih-el, pih-en || püh-öd-öz szék.).

Tam. *pug-ei-* (répandre de la fumée «des vapeurs, des exhalaisons» etc.), t.-tat. *buṅ, biu* (vapeur).

pikk-ely (cf. czikk, czikk-ely, pikkely-es: váll-pikkely = egy darabka az öltöny vállánál).

A mal. *kašanam vekkal* (a patch, Lap-
pen) összetett szó második része = tam.
vekku (division) s így a **vág** gyök mása.
A tam. *sed-il, seg-il, sid-al, silambu* (pik-
kely) szók «szeget, szilánk» jelentésűek.

pil-ács (pil-ács-ol, pilák-ol, szék. pétiller).

Tam. 1. *paḷa-bala'*-, *paḷa-bal-en-* (bril-
ler, reluire, scintiller, pétiller, avoir du
lustre); 2. *paḷiss-idu*-, *paḷiss-en* (briller,
reluire, étinceler, lancer des éclairs, tehát
a **vill-og**, **miling**, szók társa). A tam.
paḷingu (miroir, cristal) hasonló értelmű,
cf. **pilla**.

pili (szék. **tulu-pili** = toll-pelyhe, hó-pili,
szén-pili, pilinkél a hó, pelyhekben hull),
l. *pely-hé*.

† pilis (kopasz, cf. orosz stb. *plies'*, calvitie
etc.).

† pilisz (pilisznye, pirisznye, szék. = orosz
pliesen' olv. *pliečen'*, chancissure, moisis-
sure).

pill-a (palpebra, nem «takaró», hanem «pill-
ogó, villogó» (tkp. nyíló, váló) jelentésű,
mint a tam. *viḷi-mbu* («paupière») szó is
s így a **pill-an-at**, szék. **pill**, a szemnek
villamása, ezért a tam. *vell-ena* (vite),
poll-ena (subitement: egy pill-ra, pill-
natra) szókkal együtt a **pil-ács** alakhoz
tartozik.

pill-angó (pillány, pille, pillók || **pil-incz**,
pilincz-ek).

Tam. *puḷ, puḷlu* (1. volatile, oiseau;
2. en général «insecte ailé»: *kuttu-puḷ*
tkp. kótis-pille = pilinczek, Minken, Min-
kenspiel), cf. tam. *puḷingam* (passereau,
étincelle de feu).

pill-ed (terped, lankad). Tam. *meḷi-* (maigrir,
devenir faible, fluët, s'affaiblir, s'épuiser
etc.).

pima-sz (pimok || biba-sz), cf. tam. *pommei*
(poupée, marionnette etc.).

pimpó (szék.), l. **bimbó**.

p-i-n-a. Tam. *pindei* (vulve, — mot in mo-
deste $\sqrt{\text{pil-pillu}}$ se fendre). Ugyanezen
gyökből valónak látszik a tam. *pinavu*,
pinā, pinei (femelle, femme etc.), mert
a t.-tat. *tiši, diši* (femelle) szó a *tišek*
(fissure, fente, trou) szóval egy-gyökű.
Még ma is mondják nyelvünkben is **lyuk**,
lyukas (femina) értelemben. Ezért a
tam.-féle nyelvek *pen, penḍu* (femina)
hasonló jelentésűnek látszik s ezért sze-
retnek idegen szót használni helyette, cf.
t.-tat. *am* (vulva) és magy.-mong. *eme*
(femme, femelle).

pinckze. Ha nem a **pilinczek** szó össze-
vonása, lehet a germ. *Minken* változata is.

pin-czer-eg (szék. = lassuskod-ik).

Tam. *pin-du-* (être, venir derrière ou
après «tarder, lambiner» $\sqrt{\text{pin}}$, l. fenék,
mert a **késik** az **utó** szóból származik).

pipe (a szárnyasok kicsinye).

Tam. *pāppu, pārppu* (petit des oiseaux
etc.).

pir (= *pīr*: pir-os, pir-ul, pir-it, pirk-ad ||
porit = pirong-at).

Tam. 1. *pori-* (v. intr. frirer, griller,
rôtir, se fâcher = *pori'*-, *pori-ttal'* v. tr.
rôtir, griller: *poritta arisi*, riz grillé; *pori*
nom. v. chose frite, rôtí, grillade etc.);
2. *parlu-* (mûrir, jaunir, viellir, *parlukka*
ssudu-, rôtir, griller tkp. pirosra sût).
A *purppull-en-* (le jour poindre = pirk-ad)
hasonló gyök mellett a man. *fula* (veres,
piros) szót is tartalmazza, ha nem «piczi
villámodás» jelentésű.

piri (pirinyó: tam. *pīru* (fragment, mor-
ceau; *pīr-uṅ* être déchiré), l. **parány**).

pirisz-t-oz- (szék. tam. *pīr-idu-*), l. **pa-
riszt-oz**.

pisoly-og (szék. mosoly-og, cf. iczi = piczi,
Erzsi, perzsi).

Tam. *isi'* (rire, *isi-ttal, isippu* nom. v.
ris, rire, *isi-yisi-y-en* id. s így a tam.
szerint hangutánzó).

pisz-ka (piszká-l: mouvoir, cf. **azsag**, **biz-
gat**).

pisz-ok (piszk-ol, piszk-os, pizma, pizso-
nyod-ik).

Tam. 1. *pisangu-* (1. être, devenir lan-
guissant, s'affaiblir, s'énerver, piz-ma, piz-
mog; 2. se chiffonner; 3. «se salir»);
2. *pis-an* (saleté, malpropreté, chose

gluante: *pisukk-ottu*-, se coller, être
gluant, s ez az alapértelem), cf. osm. *pis*
saligaud).

pita, pite, cf. tam. *piṭtu, piṭtam* (pro *piḷ-tu*,
piḷ-tam collation, bouchée $\sqrt{\text{piḷ}}$, cf. filit,
fal-at, tehát nyelvünkbe kész alakban ke-
rült).

pit-mall-ik (a hajnal hasad). E szó össze-
tett, a 2-dik rész = a rég. *máll-ik* (1. szét-
megy, 2. rég. virágzik = szétmegy, nyílik);
az első rész **pit** fes-lik (vid-ul = nyílik)
értelmű s megfelel a tam. *viḍar* (fissure)
viḍ-ambu (fissure, fente). Ezen **viḍ** gyök-
ből való a tam. *viḍ-i-* (le jour poindre,
commencer à paraître, à percer: pitmal-
lik; 2. être satisfait, rempli *viḍidal, viḍi-
yal, viḍivu* aurore, point du jour). Egy-
szerű igének véve egy *pit-mány* nom. v.
alakot kell fölvennünk, a melyhez leg-
közelebbi alak a tam. képzetből *viḍivu*.
Hogy a **vid-ul** (nyílik, derül), **vid-am**,
vid-or (nyílt, derült) a tam. *viḍ-* gyök
társából valók, természetes.

pitye (= *pit'ä* = pitty-ed-t: pitty-ed = alá-
lóg, előre áll, pitty-esz-t || **bigygy-ed** =
bid'd-ed, biggy-esz-t = előre tol; bigy-
eg = pitty-eg, cf. **fity-eg**).

Tam. *pidu-ṅgu-* (faire saillie «avancer
en dehors; se bomber, se gonfler, crever,
être exprimé en pressant, cf. ki-**bugygy-an**
etc. *pidu-kku-* v. tr. *udattei p-pidukku-*
avancer la lèvre inférieure en dérision, cf.
ajkat pitty-esz-t = gunyol).

NB. A **pityer-eg**, **piczorog** tkp. száj-félre hu-
zás és azután a sírás.

pity-ke (pety-ke; szék. pity-kő, cf. tam.
podī-kkal, petite pierre, kis gömbölyű kő
s így a **pityke** gomb is nem **lapos**, ha-
nem **petty**-hez hasonló gömb, tehát a
petty, pöttön szók kicsinyítése.

pityóka (európai nyelveken *potato*, de azért
a magy. szó nem abból való, hanem a
petyke, pity-ke, bogyó szók testvére,
hisz a mong. *bod-montsok* sem a déli szlá-
voktól való, hanem alakutánzó szó).

pitty (szék. = pilinczek), l. **pecz**.

po

pocs-aj (pocs-olya || pacs-ang-ol), cf. **lics-
pocs**).

Tam. *posivu* (suintement, dégoutte-

ment, écoulement «humidité» = *pasei*,
moiteur, humidité).

pocsék (pocsékká tesz, cf. tam. *passadi-y-
idu-* dévaster, gäter).

pocs-ok (pocsk-ol), l. **pacsk-ol** és **poty-ol**.
pocz (poczok), l. **patkány**.

pocz (pocz-ak, poczok, pocz-os, cf. **puczor**,
poczal, || **pöczcz-ed**).

Tam. 1. *possei* (bedaine, panse, gros
ventre); 2. *pottei* (chose grosse, enflée;
potteissi grosse femme, *potteiyen* hydro-
pique), cf. kann. *potte* (puczor, gyomor).

poczok (pocz-ol, szék. cale, Unterlage s
így a **puczok** és **bucz-ka** szók társa).

pof (pof-a: a duzzadt vmi), l. **puffad**.

? **pogácsa** (cf. scr. *bhaksā*, nourriture).

poh (= poczak, poh-os, pohók $\sqrt{\text{fuv}}$?

pokla. Tam. *pōgil* (nombri), kann. *pokkuḷu*,
tud. *poku* id., cf. tam. *kopp-ul* id. et t.-tat.
kōbek, *gōbek* id.

polcz (pócz: tablette, könyv-polcz, dressoir:
konyha polcz, orosz *politsa* $\sqrt{?}$), l. **puczok**.
poly-hő stb. = **bolyhő** = **molyhő**.

polyva, cf. tam. *'ulu* (chafée, balle de mil-
let et autres grains, cf. *polu-bolu'* tom-
ber, tam. *ul-aru* = *puḷ-aru*, se dessécher,
cf. Erzs = Perzsi stb).

pom-h (nom. v. pomh-ad = dagad, pemh-
ed, szék. dagad, gebed = romlik).

Tam. *pomm-al* (abondance, augmenta-
tion; riz cuit tkp. a mi pomhadt, dagadt:
pommali, grosse femme).

pongy- (= *pond'*: ponyg-ol = bony-ol, pon-
gyola, pengyele || pónya, pónyál, szék. id. ||
pöny-eg, pöny-eg-el cifráz).

Tam. *pūnu-*, *pūn-* (se mettre, se revê-
tir, prendre, s'orner, s'ajuster: *pūn-bi'*-,
faire attacher, lier, cf. bonyol, fonyol,
finyel).

NB. Orosz stb. *poḷava, poḷka* (jupe de toile,
toile chemise). $\sqrt{?}$ tehát semmit sem bizonyít.

ponk (szék. emelkedés, domb, halom:
ponk-os, dombos, duzzadt).

Tam. *pongu* (monceau, *p. arisi*, mon-
ceau de riz . . . ; *pongam*, accroissement
«front», tehát a ponkos rész, *pong-ar*, mon-
tagne, *pong-al* saillie, élévation $\sqrt{\text{pongu}}$ -
s'élever, se gonfler, cf. vánk-os, pánk,
fánk etc.).

ponyva l. **pongy**.

por (por-os, por-oz, por-h-anyó || cf. **pur-ha**).

A tam. nyelvben a föld **pora**: *purludi* s ez a «föld» szó társa. Az egyéb-féle port jelentő szók «piczi, törött» stb. jelentésűek. Ezért a **por** (por-cz, porczika, részecske, percz) társául a tam. *pori* (chose petite, menue, particule, moment, cf. **percz**, étincelle, cf. *ti-ppori* id. magy. **szi-por-ka** Dim. etc. $\sqrt{\text{pori}}$ - s'échapper) szót meg az ezzel rokon *porukku* (ce qui est détaché, séparé du reste: *porukku-man*, terre détachée meuble, cf. porhanyó föld etc.) képzetet tartom, cf. man. *buraki* (Staub).

NB. Az orosz stb. *praz* (poudre) társa a scr. *par-aga* id. A perzsa-osm. *barut* (lőpor) tkp. gyógyszer, cf. tam. *marundu* (médecine) s így nem tartozik ide.

por-cz (porcz-og, porczogó).

Ez olyan hangutánzó alapu, mint a tam. *moru-moru'* (un gâteau crier, sous la dent, être trop cuit, trop frit, cf. porczogó sütemény).

† **porgolát** (szék. = kerítés, cf. orosz *pereklad* traverse, akadály vagy *peregorod-ka* cloison).

porit l. **pirit**.

por-nya (pornyál: apozva eszik, $\sqrt{\text{por}}$).

porond (vízhordotta kavics, homok).

Tam. *varanru-* (*varandru-*, balayer, entraîner une rivière, un torrent, ramasser etc.).

NB. A vesszőt jelentő **porond**, **porongy** lehet az orosz stb. szláv *prut* (verge) n-ezett alakja, de a *prud* (étang, tó; *pru-dit'*, arrêter le courant de l'eau) a **porond** (gravier; gravel) szóval nehezen azonos.

† **porong** (szék. szövet feszítő, cf. orosz *prug*, *pruz-it'* tendre, ang. *prong*).

poronty (porongy: szülött, gyermek, béka-poronty).

Tam. *pira'* (= *pora'*- naitre etc. *piranda*, ce qui est né: *pirandei*, naissance; nature etc.).

NB. A tam. *taleppirattei* (petite grenouille béka-poronty) «fej-forgató»-val értelmeztetik, de lehet a *tavalei* + *pirandadu* (béka-szülött) szók összevonása is.

† **poroszló** rég. **porosztó** s ez = orosz *pristav* inspecteur de police, messenger).

portya (*porta* is: portyáz = beütéseket, becsapásokat tesz s így a **ver**, **pör** szók társa

tam. *poru-*, combattre, livrer bataille, se battre, escarmoucher; rivaliser cf. verseng: *poru-dal* nom. v.).

pos-ad (pos-h-ad, posvány || posadék = rothadt nedvesség s így a **bűz-h-öd-** alak társa, l. ezt).

posz-og (ló-poszogó, szék. Lycoperdon bovista).

Tam. *kusu* (pet; *kusu-vidu* péter, *kusuwu-* id., cf. tam. *kusu-kusu* = *posu-posu'* (chuchoter, szék. pismog).

posztó (szőrös szövet). Minthogy e szót se szláv, se egyéb árya gyökre nem vezethetni, mert a scr. *vas-* (sibi induere) igét a **vászon** szónál láttuk: megemlítem a tam. *pott-i* (tissu de fibre d'arbre, enveloppe etc.) szót. Az orosz stb. szláv *postav* a scr. *pad-* (vestire) vagy *pad-* (nectere) igéből nem jö ki, míg az *sz-t* kombináció a tam. *t + t* vagy *t + t'*; a szláv szó *av* vége a magy. *ó*-nak utánzása).

† **(potroh** = magy. **poczak**, cf. orosz *potroj* tripes, boyaux).

poty (poty-og, pocs-og, poty-ol, poty-ó-s, **potya** || **potty-an** stb. || **pacs-k-ol**, **pocs-k-ol**).

Tam. 1. *pottu-pott-en-* (son imitatif pour le bruit du tomber et du frapper: *p. p. enr-virlu-*, tomber avec bruit — un fruit, pottyán az alma stb., — *p. p. enr-adi-*, poty-poty mondva üt = potyol); 2. *pottu-* (fouetter, battre, **patyókál**, **pacs-k-ol**, pocs-k-ol).

NB. A **poty-a** (hitványság, ingyenes) úgy értelmezhető mint «hulladék», tehát a rossz és a munka nélkül jövő

pozs-og (pezseg, bezseg), l. **buz-og**.

NB. A **pozs-ga** (nedvteliség) meglehet a **pezseg** (forr) értelemből lett, de az is lehet, hogy a tam. *passai*, *passai* (moiteur, humidité, jus, sève: *iratta p. vigueur* du sang etc. szó társa.

I. **pók** (in-pók, in-bók, h-in-pók vagy a **béka** (nyelv-daganat) vagy a **bog** (kötés, csomó) változata.

II. **pók**; szék. **pánk** (aranea, orosz *pauk*, *pauček* Dim. *pau-tina*, toile d'araigne).

Tam. 1. *silandi*, 2. *silambi*, 2. *pottu-ppüssi'*.

pók-a (póká-l).
A szláv *po-viyalo* (kötélék) szóból legfőlebb *pójálo* alak jöhet ki, de nem **pók-a**, a mi a magy. **bog** (bék-), *bak*, *boyo* (mong.),

bau, bayi (t.-tat.), tam. *vikku-* (lier, de *pikku* is, mert *pikk-al-attam*: megkötöttség) szók társa. Man. *buzeliye-* (bedecken, umwickeln, umfassen etc.).

pó (*pó*)

pócz l. **pucz-ok**.

pónya (szék. = ponyva), l. **pon-gy**.

pórász (szék. póráz is).

Tam. *purei-ssei*, *purósei* (corde pour conduire et attacher un éléphant; *pur-i* lien, corde, toron cf. magy. kötelet **ver**, tam. *puri mutukku-*, azaz **ver**, forg-at, fű-t rokonok).

NB. A szláv *pro-viaz* (meg-köt) alak egy kissé messze van.

pót- (pót-ol: kiegészít, helyettesít).

A tam. *márru* (*máTTu*, récompense, substitution) a magy. **más** szónak a társa, a *pad-il*, *vad-il* (équivalent, compensation récompense, substitution) névszónak nincs igéje.

pö

pöcs l. **pet**.

pöczcz-ed (dagad). Tam. *pottei* (chose grosse, enflée; grenouille de mer, tehát a fuvalkodó, cf. **béka**: poczak).

pödör = **peder**.

pöff-ed l. **puffad**.

pök = **köp**.

pönye (pönye) = **pónya**.

pör (pör-öl = per-el || pör-öly = verő).

A **ver** igénéél látott alakokon kívül álljanak a következő tam. alakok: 1. *para-mbu-* (frapper; battre, le blé, man. *bire-*, *fori-*); 2. *poru-* se battre, combattre; rivaliser). Ennek igeneve *pör* (guerre, combat, lutte, bataille: dispute).

pöszke = **szöszke**, cf. e változásra nézve a **pey** szót.

pöt-köd (szurká-l, varkál).

Tam. *pott-alakku-* (faire un trou, percer, trouer $\sqrt{\text{pottu-}}$, ravauder, coudre).

pöttön (piczi, petty).

Tam. *pottu-bodi* vagy *podu-bottu* (chose petite, menue).

pö (*pö*)

pöcsik (l. búsa, púza: tam. *püssi'*, ver. insecte, reptile etc.).

pöcz (= tam. *pisam* = scr. *viža*, sperme humain).

pöre (pöre gatya = csupa gatya; pöre szekér = egyszerű szekér).

Tam. *veru*, *verum* (vide, vacant, vain, simple, seul, pauvre, dépourvu; kud. *bori* id.).

pötyög (lazán fityeg: **pötyögő**: 1. lebenyeg, 2. tölgy v. tógy).

pu

pucza (szék. alfel és vulva puellarum: magy. **pucza** = **pöcs**).

Tam. *possu* (1. le derrière, l'anus, 2. abondance de poils, poils de la vulve... immodeste).

puczék (a tűzhely-mege, cf. tam. *pad-ei* place, côté, *aduppu-ppudei* tűzhely).

pucz-ok (puczó: «tűzhely vagy sod» fejenél a tűzre tett fa ványosául szolgáló kő, téglavagy töltés, s így a szék. poczak Unterlage, meg a **buczka** dombocskaszóval azonos).

Tam. 1. *muttu* (soutien, support: poczak... colline, hauteur, élévation etc.: *muttu-muttayiru'* - un champ être plein de monticules: csupa buczka és buczka); 2. *mödu*, *möttu* (hauteur, élévation, faite, sommet cf. **pócz**, ventre cf. **pocz**); 3. *métt-ei* (chevalet d'un instrument à corde, nyereg = a poczak szék.); 4. *mödu*, *möttu* (hauteur, élévation, colline, tertre, monticule, **buczka**... ventre **pocz-ak**, syn. *mi-sei* $\sqrt{\text{mi}}$, *mi*, *mé*, hauteur).

NB. Az orosz *politsa* (tablette, dressoir) szó megfelel a **pöcz** irodalmi alaknak, de nem ismerve a szláv szó gyökét a népies **pöcz** (emelvény) szót helyesebbnek s a tam. *möttu* alak társának tartom, mert valószínűleg két különböző eredetű szó van összezavarva.

puczor (gyomor, vastagbél; puczor-os = poczakos).

Lehet, hogy a **pocz**, **poczak** szó melékalkaja s így a kann. *pötte* (belly, stomach tam. *passai* etc.) szó társa, de az is lehet, hogy a **puczor**, a **poczal**, **paczal** alakokkal együtt a kemence domborodását és keblét jelentő *kudar* szónál látott tam. *kudar*, *kudal* («intestin, entrailles, boyau, tripe») alakok társa, mert van kuczó = puczó, punty = konty stb. mong. *pon-sul* = konsul stb. csere.

pudva (podva, cf. **odv**, **dudva**). Tam. *podu-bodenal*: *podu-boduppu* (vide, chose non pleine).

puff-ad (pöföd: dagad, *po-fa* stb., cf. iczi, piczi, Anna, Panna).
 Tam. *'uppu-* (*'uppu-dal*: enfler, s'enfler, se gonfler, être enflé, bouffi d'orgueil, cf. **pöfeszkezik**, être fermenté: *upp-al*, *uppu-gei*, *upp-asam* nom. v.). A tam. *mün-si* (pofa) a **fuv**, **fú** alakhoz veendő).

puh-a (puhul, puh-it), cf. tam. *pai* (lenteur, douceur au toucher: puha; *paiya* doucement; de cf. orosz *puz* duvet és magy. **pihe** id.).

puh-at-ol- (alattomban keres, tudak-ol s így inkább **buv-at-ol**, azaz a **buv**, **buj** igéből való s nem a **puha** melléknévből).

puja, **pulya** (piczi, törpe: a puják országa).
 Az elsőt igazolja a man. *buya* (klein, schwach, gering), a második alakot a tam. *pul* (petitesse, bassesse, faiblesse $\sqrt{p\dot{u}l}$? herbe).

pukk-ad (pukk-ant, pukk-asz-t).
 Tam. *pakku-vidu-* (se fendre, éclater, se briser; *pakk-en-* faire du bruit: *pakku-p-pakku* son imitatif marquant «plénitude, excès», a minek következése a pukk-adás), man *fakca* (bersten), cf. **fak-ad**, **fok-ad**.

punty pro **konty**.

purha (a rothadó vén fa porhanyó, porhadó bele).
 Tam. *murugu* (tendreté: *muru-ngu-* se dissoudre, se fendre, périr; *muru-gei* pierre tendre, s így a *porukku* ce qui se détache mellékalakja, l. **por**).

puruttya (ronda, piszkos), l. **fert-** (**för-t**).

pus-m-og (szék.). Tam. 1. *posu-bosu* (chuchoter), 2. *musu-mbu-* id.

? **pusz-ta** (pusztul, pusztít). E szót a t.-tal. *boš*, *buš* (vide), tam. *poj* syn. szó sem menti meg árya voltától, mert a szláv *pus-t-oy* (vide, désert, inculte), lithván *pūs-tas* (desertus «vas-t-us») az összes germán nyelvekben megvan. Hogy a $\sqrt{scr. p\dot{u}}$ (purificare) ige-e vagy egyéb, nehéz eldönteni.

put-ok (= vánkos, s így a **pucz-ok** tam. *muttu* support, colline eredeti alakja).

putri (= burdó, föld alatti lak). Tam. *purru* (*puTTu* vagy *putru* trou, nid, tertre etc.).

putton l. **bodon**.
putty-an = **bugy-gy-an**.

pú (pü)

pú-p (púp-os, pup-ora). A tam. nyelv hason-jelentésű szava *muri-ppu* (bosse) a magy. **mor**, **mar**, **morj** társa, a **púp** a **puff-ad**-ige olyan igeneve, mint a tam. *pađu-* igéből a *pađu* nom. v.

pü

pücsi (pücsi-ke szék. = borju s így a **bocs**, **boczi** mellékalakja, tehát nincs szükség a scr. *pasu-ká* (petite vache) szóval összefüggő finn stb. árya szókra).

pücsök (tücsök). Tam. *pássei*, *páyssei* (grillon $\sqrt{p\dot{a}y}$ - sauter syn. *suvar-kkörli* tkp. falban lakó csirke). A *pücsök* alak a betü-torlatban gyönyörködő árya-fajuk közelében keletkezett, hisz az igazi turáninak még a *Klara* kombináció is fogtörő.

püföd = **puffad**.

pühödöz (szék.), l. **pih-**.

püh-öl (páhol, a **vág-** mellékalakja, valamint *bak-ó* is).

püszög-et (= bizeg-et), l. **buzog**.

†(püszög-et rég. cífráz, orosz *puš-niy* $\sqrt{scr. bh\dot{u}š}$ - ornare).

Ra

(NB. russ = or-osz, Rusz-csuk = O-roz-csik; mong. *erem-s-i* = 'remél).

-ra l. **rej-t**.

†(**rab**, orosz *rab*, esclave, serf, cf. **tót**).

rab-ol- (nem a német *raub-en*, hanem a perzsa *rub-*, voler, alakból, cf. **kalóz**).

†(**radina**, eredetibb a szék. ejtésű **rodina** = orosz *rodinĭ*, couche, accouchement \sqrt{rod} -szül).

'rag-ad- (1. meg-fog, 2. tap-ad: ragasz-t: ragály stb.).

Tam. *ura'*- (*urakk-al*: saisir, prendre à la gorge, torkon ragad... prendre, voler entièrement: ragadozó állat), cf. **rek-ed**.

†(**ragyiva**, solers = orosz *radiv-iy*, soigneux, empressé).

ragy-og- (rogy-og- szék., scr. *rež*, splendere, tremere, cf. **rez-eg**).

? **raj** (raj-kó, cf. orosz *roy*, essaim, cf. tam. *irlei*, troupe).

'rak- (rak-ás, rakos-gat = szék. *ratymat-ol*).

A tam. nyelvben négy ige van: *irakku-* (le-rak-), *ér-ru-* (reá rak-), *vai'*- (helyez), *iru-ttu-* pro *irukku-tu* (rak, valahol hagy). A tam. *iru'*-, *irukku-* (rester, s'asseoir... être, t.-tat. *ir-* id.) megfelel egyszer az **örök-öl** (marad) alaknak s másodszer a trans. képzőtlen **rak-** (maraszt, mong. *or-ki-*, hagy) igeének, a melyhez számítható a tam. *urakk-am* (dépôt pro *irukk-am*); az *iruttu-* (faire rester... mettre, placer sur, établir...) a szék. **raty-ma-t-ol** gyökének).

†(**rakoncza**, eredetibb a szék. rök-ancza \sqrt{orosz} *ruka*, kéz, kar).

raty-mat-ol- (szék. rakosgat), l. **rak**.

rav-asz (ravasz-kodik, cf. perzsa *riw*, ruse, ravaszág).

rav-at (ravat-al...), l. **rov**.

rá (rá)

? **rács** (cf. orosz *rieš-et-ka*, treillage, grille de fer, perchis...).

'rá-g- (rágicsá-l, rág-al-om).

Tam. *ari'*-, *arikku* (ronger, mordre, piquer... s így a mienk **riá-g** eredetűnek látszik).

'rán-cz (nom. acti a **rán-t-**, összehúz igéből s így semmi köze a német *Runzel* szóval, a melyből *runzli* lett volna).

'rán-g (pro **rán-og**, **rán-d-ul**, inchoatív, **rán-t**, **rán-czigá-l**).

Tam. 1. *urađu-* (tirer de la marmite, *urande*, désunion, séparation cf. **kirándul**... vexation cf. **rán-czigál**); 2. *iránsu-* (1. froter = *urónsu-*, 2. enlever en frappant, le voutour empoigner sa proie).

rán-t-, **rát** (rántotta, rátotta).

Tam. *urattu-* (dessécher, brûler, rôtir, griller: *uratt-ei*, mauvaise odeur, rátás **szag**, sécheresse *uratti*, pain, a süttöt; $\sqrt{urađu}$ -, sécher, se dessécher, maigrir). Ezen alak a **ráng** alattival azonos alakú, de valószínűleg két külön alak van össze-zavarva.

NB. Az *uroffi*, *roffi* (pain, biscuit) szót hibásan hindosztáni szónak jegyzik, holott az *uratti*, *uroffi* változata.

†(**rásgya**, rősgye, rőzse \sqrt{orosz} stb. *riez-couper*).

'rát- (stb.), l. **ránt-**.

'ráz- (ráz-kod-ik, ráz-og-at, rázó-s).

Tam. II. *irattu-*, *ratu-* (mouvoir, agiter, vergeter, faire bruit, cf. *arattu*, faire souvenir, froter...).

re (rä)

'reb- (reb-ed-ez, reb-eg, rebb-en, rebb-ent = rezeg, mozog...).

Tam. *urappu-* (menacer, effrayer, exciter, presser de la voix: *urapp-al*, effroi, instigation = rég. **rezz-esz-t**).

'reb-d-es- l. **rep-**.

'reb-eg- (reb-egő hang: cf. tam. *ira-vei*, *ravei*, voix tremblante, l. **rem-eg**).

? **recz-e** (rovátka $\sqrt{?}$ **resz-el** vagy orosz *riez-couper*... || **recze**, hálózat, l. **rács**).

'red-ő. A **rét-el** szóval egy-gyökűnek vehető.

redv (redves = nedv-es, valamint a szék. **rev-es** = lev-es, nedves).

'reg-e (= *rägä*: regél az ember és a béka is szék.).

A kann. *ragala*, kud. *ragale* (incoherent talk) megfelel a tam. *arav-al* nom. v., ennek igeje *aravu-* (parler avec bruit) tehát fölösleges a szláv *rieč*, *riek* (parler) igehez folyamodni.

'rej- (= *räy*: rej-el, rej-l-ik, rej-t, rőj-t).

Tam. *utei-* (s'arrêter, rester, loger, être: valahol rej-li-k: *uteiy-al* nom. v... ce qui reste dans le coeur = haine, *utei*, fourreau, gaine, étui, a miben valami rejlik... , enveloppe, couverture...) s így a scr. *rah-as*, *rah-ita* (secretum) alak is fölösleges.

rek- (= *räk*: rek-ed, rek-esz-t || **rekk-en**, **rekk-enő**, **rekk-ent**).

Tam. *irukku-* (serrer, presser, resserrer, durcir... *irukk-am*, état de ce qui est resserré, étroit, lieu étroit, chaleur étouffante: rek esz, rekedt, rekkenőség = szorító hőség \sqrt{irugu} -, être serré, resserré, comprimé, coagulé, obstiné...).

NB. A M. Ny. N. szótára hiába vett föl 1. reked, 2. reked, 3. rekken, 4. rekken külön alakokat, mindegyik gyöke a *'räk* nom. v. s ezért áll ed intr. képzővel.

'rem-eg- (= *räm-eg*: 1. mozog, 2. fél).

Tam. *urum* (peur, tonnerre, foudre):

urumu-, tonner, faire du bruit, gronder).

'remek (= *rämek*: rég. darab, vágat).

Tam. *irav-ei*, *rav-ei* (particule de quelque chose, petitesse, peu, cf. **rov**).

'rem-ény (remé-l s erőltetve, remény-l-re,

mény-el). Man. *ere-* (hoffer, warten), mong. *ere-m-si-* id., tam. *rama* (désir).

'renk-esz (zömök, a rokk-an n-ezett gyökéből).

'reny- (= *rän*: reny-e-ked-ik, reny-öd-ik = aggódva tünődik || *reny-he*).

Tam. *arlungu-* (pleurer; se perdre, souffrir «être indolent», cf. k.-tat. *iren* id.: *arlung-al*, pleurs; désolation, ruine, cf. *renyhó* dőledezett . . ., paresse . . .).

rep- (*räp*: rep-ked, röp-ked, reb-d-es, rep-ül, repp-en).

A tuļu *rāpu* (to fly) lehetne a kann. *pāru-* (to fly) inversiója is, de lehet a tam. *irā'* (passer . . .), *irāppu* igeneve is, cf. *vereb*.

'rep-ed- (= *rāp-ād*: reped-ék, rep-esz-t).

A tam. *iru-ppu* nom. v. igéje *iru'* (briser, casser rompre, couper, acquitter, payer = *le-ró* . . .), ennek intr. alakja *iru-* (se briser, se rompre, se fendre, se séparer, se gâter . . .), tehát a miénk *rep* nom. v. *ed* intr. képzővel, s így a *rav*, *rov* gyök mellékalakja.

'resz (= *rāç*: resz-el, resz-el-ő, reszet-el || *risza*, *riszá-l* = nyűszütől).

Tam. 1. *aram* (lime, acier: *arā-ttu-*, *arāvu-*, limer, polir); 2. *irāvu-*, *rāvu-* id.; 3. *ureinsu-*, *urōsu-*, *rōsu-*, *urōnsu-*, *roinsu-* (frotter, frictionner, gratter); 4. *urasu-uras-al-* id.).

'ret-esz (= *rät-esz*: rég. lánçz, de ezért lehet a *rag-asz* rek-esz társa).

'rev (= *rāv*: nedv, lev, patak, *Kecse-rev-e* szék. reves: nedves, korhadt).

Tam. *aruv-i* (ruisseau, r. qui descend des montagnes . . . *Varuvu-* couler . . ., l. *roh-an*).

NB. A szláv *rie-ka* gyöke a scr. *ri* (fluere), de ez nem éppen azonos a *roh*, *rev* alakkal (cf. *ribál* = *rihál*).

'rez (= *rāz*: réz, rez-es).

A tam. *irādi*, *radī* (cuivre) valószínűleg a scr. eredetű *rattam* (rak-ta: sang, couleur rouge: cuivre) szó változata, mert a tam. *sembu* is (a színes, szép = vörös ércz) hasonló értelmű, cf. *ver-es*.

re (*rō* is)

'recs-eg- (recscs-en).

Tam. *neda-neq-en-* (son imitatif d'un

abre qui craque en se brisant), cf. *röst* és *lusta*).

're-g (reg-gel pro reg-vel).

Tam. *erlu-gei* nom. v. *Verlu-* (se lever, *erluñäyiru*, soleil levant, *erluvân*, le levant, l'orient) s így a 're-g is igenév az *ere-d* 2-odképzetű ige gyökéből.

'rej-t (rej-t-am, raj-t-am: reja, rejá, ra, re).

Tehát eredetileg sem volt teljesen alhangú, hanem csak félig, a minő a tam. *ér-a* (rea fölébe *Veru-* monter) igekötő, melylyel egyeredetűnek kell vennünk.

'ren-d-ül *Veren-g*.

'ren-g- (pro ren-eg, rend-ül, reng-e-teg || ring-).

Tam. *arlungu* (craindre, flotter, retentir, s'obscurcir . . . *arlungu-dal*, fluctuation, état non stable . . . crainte, s így az alapértelem a *remegés*, mozgás).

res-t (rös-t a *lus-ta*, *lassu* változata).

'resz-k-et (*Verrez-eg*).

'rett-eg- (rött-ög-, rett-en-, retten-t || *rütt-et-ik* rég. elragadtatik = elbámul . . .).

Tam. *uruttu-* (étonner, épouvanter, terrifier . . . inspirer, exciter), cf. a következővel.

'rez-eg- (riz-eg; *rezz-ed-* rég. excitatur, rezz-esz-t rég. excitat, rezz-en).

Tam. 1. *aru-tti* (crainte: *aruttu-*, exciter, exhorter, éveiller, *arulu*, *arundu bō-*, être agité, s'éveiller); 2. *aralu-* (être épouvanté, s'effrayer: *aratti*, terreur pro *aral-tü*).

ré (*rē*)

'rēb-ed- (rēb-ed-ez, rēb-z-ik || *rēv-éze-t* szé-kely = ijesztő valami).

Tam. *iribu*, *irivu* (fuite, perte, «crainte, aversion» *Veri-*, fuire, craindre . . .), tehát a miénk töve nom. v.).

'récze (*rúcza*, cf. tam. *tárá*, anas).

'rég (rég-i, rég-en).

A tam. *ér-kanavé* (olim) a t.-tat. *er-ken* (de bonne heure) társának látszik s a 're-g gyökéből valók, a többi ó tam. szó azt mutatja, hogy a *rég* az *öreg* szó csonka alakja.

'réj-, rí- (ri-ad-, riv-al-).

Tam. *irei-* (crier, retentir, résonner, gronder: *ireindu bōy virlu-*, se précipiter en criant, riadva támad).

'rém (általában alak || rém-l-ik).

Tam. *uru* (forme, figure, «apparence,

corps. objet qu'on ne distingue pas bien» beauté, image, pièce, partie, possession par un esprit || *urubu*, *uruvam* id. *uruvu* figure, forme, crainte *uru-veli* «apparence, représentation confuse de ce qu'on a dans l'esprit»).

'ré-s. A *rep-ed*, 2-od képzet gyenge tövéből *rev-és* helyett.

'rész (darabka, tömeg).

Tam. *irási*, *rási* (quantité, terme d'une proportion: *rási-bagam*, fraction, portion, morceau, *rásiyāna*, consenti, choisi, cf. *részes*).

'rész-eg (cf. tam. *irei*, *iréyam*, liqueur enivrante = ? *irasam* = ? scr. *rasa*, liquidum).

I. 'rét (rét-eg, ré-tel).

Tam. *irattu*, *rattu* (double, *irattu-iratti'*, *ratti'*), doubler, réitérer, répéter: se partager en deux . . . *Virandu* deux).

? II. *rét*. Lehet a német *Rieth*, *Ried* szó társa is, lehet a tam. *aridam* (prairie verdoyante, gazon) szóé is. Ezt a scr. *harita* (couleur verte *Verhari*, viridis, «flavus», cf. Buryat *hara* = mong. *sara*, t.-tat. *sari* flavus), p. p. alak rontásának tartják, s a *hari* szók áryaságát a lith. *žalias* (!) szláv *zelen* (viridis) szóval támogatják.

! *rév* (rév-ész, cf. tam. *irévu*, *révu*, rivage, bord «gué, douane»).

réz l. *ráz*.

† (*rézsut*, magyarul vagy székelül = csapinólag, csapintólag *Veros* . . . *riez*, *riežu-*, csap, vág).

ri

'riad (ijed; rib-ad, riv-ad, riasz-t = riv-aszt), l. *rēb-ed*.

'riba (= *riba*: ribá-l: rángat, tép, szakgat: ribancz).

Tam. *uruvu-* (tirer du fourreau, dépouiller, élaguer, effeuiller; raboter, *uruv-al uruvu-dal* nom. v.).

'riczál (riszál, a reszel mellékalakjai, némi árnyalattal, a főértelem mozgat).

'ri-deg (cf. hi-deg, tehát a gyök 'ri, különvált, nem nyájas, cf. tam. *oruvu-*, se séparer, s'éloigner *Veru-* un).

ri-gy, rü-gy (rigy-ez, rügy-ez).

Tam. II. *uri-* (germer, pousser: *uri-dal*, *urivu* nom. v.), mong. *üre-ži-* id.

'rihá-l = ribál.

'ring = reng.

ringy (= *rind'*: ringy-rongy || *rom*, romol-, ront . . .).

Tam. *arli-nda* part. perf. *Verli-* (périr, se corrompre, se gâter, tomber en poussière, être corrompu, violé: *arlimbu*, *arlivu* nom. v. corruption, perversion, viol, destruction, décadence, ruine, perte . . .) Tehát a 'ro-m nom. acti s azután ígétő.

'ri-p- (ripp-en-t szék. = ritty-en-t, csattant, vlmít zajosan végez || *rop-* id. l. ezt).

Tam. *irei-ppu* (bruit, fracas, vacarme *Veri-* pro *irei* l. *rěj*, *ri-*).

NB. A «ripi, ropja a tánczot» kifejezésben nem ugrás jelentésű, mert mondhatni jól rittyenti a tánczot, rittyent pedig nem «ugrás» jelentésű.

'ripacs (cf. orosz *riab-el'*: avoir des marques de petite vérole, *riab*, moucheture . . .).

'ri-pő (ripők, rüpők).

Tam. *irlivu*, *irlibu* (bassesse, objection, basse condition: *irlivāna*, bas, vil || *irlippu* déshonneur, dédain, abaissement . . . *Verli-* être bas).

† (*riska*, *rőt* stb. árya szók, orosz *riž-iy*, ger. *roth*, *red* . . .)

† (*ritka* = orosz stb. *riedkiy*, rare . . . *ried* devenir rare, mince . . .).

ritty-eg- (ritty-en-t).

Tam. *irattu*, *irattu* (*iraTTu-*, faire un grand bruit-, retentir).

rittyó (rittyóz = cf. scr. *rēta-s* semen virile).

riv- (*ri-*, riv-ás, ri-many, rig-gat pro riv-gat = rikkat).

Tam. *arlu-* (pleurer, crier, se lamenter: *arlugei* nom. v. || *arlungu-*, pleurer, retentir, s'appitoyer . . . *arlug-uni* = *rivó-ka*, síró gyermek || *arlei'* crier, appeler . . .).

riz-eg = rez-eg.

ri.

ri- (rimány *Veriv-*).

ri-ad (riv-al . . .). l. rég. *rěj-*.

ri-kol-t (*Veriv-*).

(*rizs* nem a hindu, hanem a tam. *arisi* (általában gabnanemű) szónak perzsa-arab közvetítéssel való mása).

ro

'rob-og- (rob-aj) tam. *uravu* (pesanteur, poids «mouvement, agitation»).

(**rocs-ka** = orosz *roč-ka* edény-füle stb.).

'**rogy-** (= *rod'*: rogygy-an, rosk-ad, rozz-ad).

Tam. *arlungu-* (s'enfoncer, être pressé en bas, couler à fond, être peine, vexé...)

NB. A szék. 'rogy a gát zuhanója alatti mélység = tam. *arlungu* (profondeur de l'eau). Kétségkívül a tam. *n*-ezett alak.

'**roh** (rég. feketés: roh-ad...).

Tam. *arlugu-* (se pourrir, se gâter, se corrompre, se putréfier: *arlugu-dal*, *arlug-al* nom. v.).

'**roh-an-** (roh-am-os).

Tam. *aruvu-* («couler, approcher, attaquer», cf. *ribal* = **rihál** l. **rev**).

'**rohoda** l. **ronda**.

'**rokk-an-** (t. alább száll, romlik; 2. álomba merül szék).

Tam. *urakku-* (détruire, ruiner || traire: *urangu-*, dormir, se faner, se rétrécir, tehát tkp. konyul-, mert az alvó is, a fonnyadó is, a rokkanó is lekonyul: *urak-k-am*, sommeil, tristesse, a rokkanás).

'**rok-on** (rég. közeli, szomszéd, atyafi).

Tam. *arug-an* (proche, parent: *arug-áná*, proche, voisin, contigu, *arugu*, proximité, voisinage, bordure, côté etc. $\sqrt{arug-u}$ s'approcher...). A mong. *uruk* (Familie, Verwandtschaft, cf. tam. *uravón*, parent, proche).

'**ro-m** (nom. v. rom-ol-, ron-t) l. **ri-nygy**.

'**ronda** (ronda-ság, rond-ul || **rút** pro rohoda).

Tam. *uróndei*, *róndei* (saleté, immondice: mong. *oróda* schlecht, hässlich $\sqrt{magy. rohoda}$).

'**rop-** (ropja a tánczot, rittyenti a tánczot, szék. **rop-og**, || **ropp-an**, roppant-, || roppant = nagy, sok).

Tam. *urupam*, *uruppu* (chose grosse, abondance, || *ireppam*, *reppam*, plénitude', *remba*, *romba*, plein, beaucoup || *urappu*, force, dureté, ce qui est fort et grossier \sqrt{ura} - être fort, orageux, bruyant...).

'**ros-kad** (pro rogy-kad) l. **rogy**.

'**roj-t** = **rost** (cf. perzsa *riše*, rojt, bojt, gyökérszál, rost).

'**roszsz** (pro roh-osz \sqrt{roh} , roh-ad).

'**rot-ad-** (rég. = roh-ad-, rot-h-ad, tehát a roh gyökhöz nem tartozik).

Tam. *nodi'* (se macérer, se putréfier, suppurer, empirer, bouillonner, se goufler

en écument, mint a rothadó test s így a **loty** gyökkel rokon).

'**rott-an** = **rozz-an** = **rogygy-an** \sqrt{rogy} .
'**rottyog-** (rotty-an || **ritty-eg**, **ritty-en**).

Tam. *urarru- uraTTu-*, faire un grand bruit, retentir...).

'**rov-, rav-** (**ró-**, ró-dal: fát ró, adót ró, le-ró, rovás, rovatal stb.).

Tam. *iru'* (couper, briser... répliquer «visszavág... acquitter, payer:

leró: *ir-ei* nom. v. dette, tribut, taxe, impôt, ligne de la main, cf. **ér** és rovat; *iruppu* nom. v. paiement, *iruttal*, nom. v.), mong. *ira-*, *uru-* (zerschneiden...).

ró (ró)

'**ró** $\sqrt{rov-}$.

'**ró-ka**, (cf. tam. *óri* renard ou chacal mâle...).

I. '**ró-na** (út, tkp. rovás, vágat \sqrt{rov} , **ró**, mert a tam. *vetti* chemin $\sqrt{vettu-}$, metél).

II. † (**róna**, síkság orosz stb. *rav-niy*, *rov-niy*, égal, uni, *rov-n-at'*, applanir, niveler...).

rö

'**röcs-ök** (rücs-ök, röcs-h-öl... összegyúr, ránczossá tesz).

Tam. *arattu-* (froisser...).

'**rög** (rög-ös, rög-öz, rög-ződik).

A **rög** legközönségesebb neve a tam. nyelvben *katti* (kötég) s így bámulni lehet, hogy a M. Ny. N. szótára nem vette észre, hogy **rög** a **rag** mása, hisz rögződik és rag-asz-kodik csaknem azonos értelmű. A tam. *ur-ei-* (se cailler, se coaguler, se geler... s'arrêter...) ige a **rag-ad**-nál látott alak mása.

'**rög-tön**, **röktön** (a **röptön** változata, a mint a tam. *para-ndu varu-* röptön jó: venir en volant = accourir en toute hâte, mutatja).

'**röfög-** (röh-ög:?)

'**röp-ül** l. **rep**.

'**röst** = **rest**.

'**röv** (röv-id, rev-id, eredetileg concisus s így a **rov** gyök másából, tam. *ari-* être coupé, tranché, rogné «écourté»... *ari-gei*, *ari-dal*, *arivu* nom. v., a tam. szót l. **kurta** alatt).

rő

'**rök-öny** (rököny-öd-ik, szék. = puhul az olvadni kezdő ólom... a szövet... stb. a régiség miatt, s az ember ina félelmében).

Tam. *urukkam* (fusibilité, tendresse... $\sqrt{urugu-}$ se fondre, se dissoudre... *urukku-* fondre, liquéfier, attendre, affaiblir...).

ru

'**rubasz-kod-ik** (szék. rugaszzkodik).

'**rug-, rüg-** (tkp. ügrik, mert az ár, érték magasra rüg, csak ilyen alapértelemből folyik).

Tam. *urukku-* (1. passer dessus, franchir, sauter; 2. menacer, presser...).

? **ruha** (ruház).

Az osm. *uruba* = olasz stb. *roba*, *ruha* (eredetileg: ragadmány, s ebből való a *b* = *g*, *h* állá a magy. **ruha**, a mely átment a délszláv nyelvekbe s az új gör. nyelvbe *ruza* alakban).

rú (rú)

'**rúcza** = **écze**.

† (**rúd** (rúd-al). E szónak annyi társa van az árya nyelvekben (a scr. *ridh-*, to grow, gyökre vive), hogy a tam. *urattu* (perche) szó is az angol *rod*, *rood* szóból valónak látszik.

'**rút** (= rohoda) l. **ro-n-da**.

rü

'**rücsök-röcsök**.

'**rügy** (stb.) l. **rigy**.

'**rüh** (*rih* = **var** szék.) tam. *arugu-* (démanger, piquer, gêner, mert a tam. *so'riuu* is tkp. zsurolni való).

'**rüt-tetik** (a **rett-eg**, **rött-ög** mellékalakja a megfelelő tam. *uruttu-* egyik értelmében).

Sa (sa)

s = és (is).

'**sabrág** = **csabrág**.

'**sadar** (üz, hajt: a **hadar-**, **zadar** igék mellékalakja).

'**saj-talan** \sqrt{sav} , só-talan).

'**saja** (**saját**). Kétség kívül árya eredetű,

csak az nem bizonyos, honnan került nyelvünkbe, mert a szláv *свой* alaknál közelebbi a scr. *svayam*-ból származó tam. *suya*, *suyam* (propre, naturel, spontané etc.) alak, minthogy *suyattu* is van.

'**saj-d-it-** (sej-d-it: sejt: gyanit, konyit).

A tam. *sá-dei* (inclinaison «faible notion, apparence, allusion, oeillade, signe» etc.) nom. v. valamint a *sáy*, *sáyam* (couleur... forme, apparence, ressemblance etc.), a *sáy-* (se pencher, s'incliner etc.), igéből való, mert a konyítás, sajditás, sejtés csak annyi, mint «faible notion» az ismeret felé hajtás.

'**saj-d-ul** (szék. suttymban vonul, sirül || **saj-in** gyors).

Tam. *'ai-y-en-* (se háter: *'ai*, signe de vitesse).

'**saj-ka** = **csajka**.

'**saj-na** (saj-og), l. **jaj-**.

'**saj-og-** = **saly-o-g-**.

'**saj-t** (\sqrt{saj} = **sav**).

'**saj-t-ó** (pro saj-itó s így saj-ul \sqrt{saj}).

Mong. *siya-*, *šiá-* (pressen, keltern), tam. *sekkei* (moulin, presse à huile etc. *sekk-attu-* = man. *sekiye-* ausquetschen, keltern \sqrt{sikku}).

NB. A **sajtó** és **satu** rokonjelentésű ugyan, de különböző gyökű.

'**sal-ap** (nom. v. salap-ol: sokat jár-kei, szék. salapi), l. **szalad**.

† (**salavári** = perzsa *sal-vári*: lábra-való).

'**sall-ang** (sal-ang, salang-os).

Tam. *salli* (frange, glande de frange, falbala; *sallu*, morceau, fragment, cf. **szalag**).

I. **saly-og-** (rég. csill-og, ragyog).

Tam. *salukku-* (briller, reluire, éclater, cf. *salukku*, ostentation, vanité, orgueil etc.)

II **saly-og** (saj-og: égőn fáj).

Tam. *sull-idu-* (brûler, cuire, «faire mal» *sullu* chaleur excessi f., cf. a **csal-án**, **csolán**).

'**sanda** (sandi) a **kandi** gyengült alakja.

'**sand-al-** (szék. sand-ar-ol: lassuskod-ik), **sunyi** (sunda).

'**sanny-ad-** (szék. soványod-ik, fogy, sanyavész-, csenevész).

Tam. *sannam* (petitesse, ténuité, minceur, délicatesse, finesse), cf. **satnya**.

'**sanyar** (baj, szenvedés, kin: sanyar-og).

- Tam. *'anar* (affliction, crainte, maladie : *anaru*, se décourager, devenir paresseux, cf. *ippi* = *sippi* etc.).
- sap-ka** (sip-ka), l. **sip-ag**.
- sar-ab** (nom. v. sar-ab-ol-, sar-l-ó, sor-l-ó ; az ar-at gyök s elötétese).
- sarj** (sarju, sar-ang || ser-eng, ser-d-ül ; tam. alakokat l. a **ter-eb**, **ter-em** alakoknál).
- sarok, sorok** (szék. láb sorka, ajtó-sorok, orsó-sorok).
- A tam. *surlí-y-ani* (pivot d'une porte) meg *kondei tirugi* syn. kifejezések mutatják, hogy a székely alak a helyesebb a *sar-ul* (forog) igéből, mert a tam. *surlí-, suri-, tirugu-* (tourner) azonos jelentésű igék.
- saru** (a legrégebb lábbeli).
- A tam. *seruppu* (sandales à courroie), mal. *ceri-ppu* (shoe $\sqrt{s\acute{e}ru-}$, *sér'*- unír, joindre, se revêtir) szót a magy. **czipő** szóval vetették össze, de a *czipő*, *czip-el-ő* a *czip-el*, *czipál* (huz) igével egy-gyökű, az osm. *čaru-k* = magy. **saruk** pluralissal.
- I. **sas** mong. *tas* (eine Art grosser Adler, cf. mal. *tatta*, tam. *tattei*, parrot).
- II. **sas** (poteau), tam. *tađi* (bâton, pieu, massue etc.).
- satnya** (pro *satonya* : satnyul, csappan = lapul, nem nő).
- Tam. *satnu* (parte, corruption ; *tattun-* diminuer).
- satu** (sotu, sutu : a kovácsok csavaros csipetű üllője, sutu-pad).
- Tam. *sidei-suru* (s. *suTTu*, moulin à sucre tkp. zuz-va sodró, *sidei-* détruire).
- sav** (sav-ó, sav-ka, sav-any || só pro savó || saj).
- Tam. I. *sav-ar* (terre salée, *savarman* id. : *savarkkam*, sel en bloc : *sappu-savar*, terre salée ; *savakkalí-*, *savarkkalí-*, aigrir, être aigre, avoir le goût de sel : *savany-od-ik* : *sav-adu* terre imprégnée de soude) ; 2. *'uv-ar*, *s-av-ar* ; 3. *sama-nadam* (terre salée).
- NB. Érdekes, hogy a japán *siwo* (sel, sav, só) szóból *siwo-ni* adv. «kedvesen, barátságosan» jelentésű.

sá (sá)

-ság (ség), a hasonértelmű tam. *mei* képzőt (qualité, état) értelmezik. A classicus nyelv-

ben használtatik a *tagei* (quality, condition: illőség) névszó is, pl. *perun-dagei* (nagy-minőség = nagyság).

sám (sám-ol ; sám-fa, valószínűleg a **tám**, mong. *dem* szó mása).

sánta (sántá-l, sántiká-l, sánt-ul).

A kan. *sottu* (lame), a tam. nyelvben *sottu* (défaut: *sotti*, état d'estropié) jelentésű s így inkább a magy. **sete**, **suta** (béna) alaknak megfelelő. A **sánt-ál**, tam. *kindu-*, *tându-*, *nonđu-* (boiter) ; *mudamâna*, és *soppâni*, (boiteux), de amaz igékből is van nom. ag., ezért a **sánt-a** æquivalense a *tându-* (*tându-ttându-ppó*, aller clopin-clopant) ige.

sáp-ad- (halvány-ul, sápad-t stb., cf. *zá-p*).

Ezen igének régen «soványodik» jelentése is volt, de a főjelentés még sem az, mert a **sá-p** nom. v. = tam. *sá-vu* (mort, $\sqrt{sá-}$ mourir) ; ebből van : *sáv-ódu-* (la mort courir = se flétrir, se faner), *sáv-álei* (chose maigre, maigrie), *sáv-attei* (desséchement, moisson brouie *sáv-i* id.). Tehát nincs szükség a perzsa *sefid* (fehér) szóra, mert a **sá-p** hasonló logicájú a **hal-avány** képzettel.

I. **sár** = **csér** (cser is), l. ezeket.

II. **sár** (sárig szék. = sárga).

Mong. *šira*, *šara* (gelb, weisslichgelb : *šarya* vagy *šarya morin*, sárga, sárgaló, $\sqrt{mong. šira-}$, *šara-* braten, sárgit, pirit), t.-tat. *sari* id., cf. tam. *a-sarukk-am* (teinte ou couleur rouge foncée).

sár (sár-hatnék a kancza, sár-l-ik stb.).

Tam. *sáru-* (s'accoupler etc.).

? **sárkány**. A tam. *paravei-nágam* (repülő kigyó) után lehetne a **szár-ny** szó gyökéből is, de látva, hogy a *Dragun*-ból **tárkony** lett, az európai *draco-n* szótól nem választható el.

sás tam. *sáy* (pro sás, espèce de jonc ou cyperus, cf. **sáté**, **csáté**, **csádé**) : t.-tat. *saz*.

sás-ka (szöcs-ke || szütyő-ke).

Tam. *tattu-ppüssi* (sauterelle $\sqrt{tattu-}$ sauter, cf. tam. *tatti* = *satti*).

NB. A **szöcske** alakot pro **szök-cse** s így a **sás-ka-t** is pro **sák-sa** lehetne venni, de a **fecs-ke** szó a **fecs-eg** igéből való s így alakult a **sás-ka** stb. is.

sáté (**csáté**, **csádé** : általában «lapos» (tam.

tattu) levelű növény, sás, meg a sűrűn vetett kukuricza is).

Tam. I. *tattei* (chaume, tayaou, tige de millet et d'autres céréales . . . «chese plate, applatie» bambou, mert ennek levele is **sáté** alakú etc.). Ezen alak változata : *satti* (poêle, plat, chose plate) *sádu* (holcus, ismét a **csádé** levelű növény).

? **sátor**, tam *sattiram* = scr. *čatra* (umbella $\sqrt{čhad-}$ tegere), cf. mong. *tsatsar* (ein offenes Zelt).

sáv (**sáh** : sáv-oly, sáh-oly : sáv-os, sáh-os ; rayé, à raies).

Mint hogy a régebbi értelmezés szerint a **sáv** = **vessző** (tehát, husáng) s innen vesszőszerű huzás, czifrázás ; a megfelelő, tam. alak *sav-alam* (lance, pique, tkp. hosszú vlmi), mert *sav-al* (perche, aviron etc.).

se (sá)

se (pro és ne).

I. **seb** (= *sáb* : vág-ás, tehát **csap-ás** s így a mellékalak képzőtlen igeneve).

II. **seb** (= *sáb* : seb-bel-lobbal, seb-es-en, ismét a **csap-** mellékalakjának igeneve, mert **vág-tat-va** = seb-esen ; k.-tat. *čab-žš-* nem «csapkod», hanem vágat, *čab-* pedig = csap, vág).

III. **seb** (seb-es turó szék. = csipős, vágó $\sqrt{csap-}$ mint elébb).

sedre (szele-burdi s így a **sodor**, csűr-csavar, zadar mellékalakjából).

sefe (= *säfä*, v. sefe-deszka = lapító deszka, s így a **tep-s-ed** gyökéből való tam. *sapp-attei*, *sapp-ei*, chose plate, applatie).

seg-éd (= *säg-éd* ; sege-del-em || segély, seg-éj ; segély-t, seg-ét, seg-it).

Ha a tam. *sagida-m* (association, union, accord, accompagnement : *sagida-n*, compagnon, associé, ami, partisan etc.) és *sag-ájam* (secours, aide, assistance, bienfait, faveur etc., *sagáyan* = *sagidan*), a scr. *sah* (sustinere) gyökéből való : akkor a miénk sem máshova való. Csakhogy a scr. *sah-* aligha =? *sa-va-* (együtt víz), mert a mong. *segü-*, *segü-* (aufheben) létezik s nem képzelt valami.

segg (= *sägg* : cul, ülep).

A kann. *tika* (cul) valószínűleg a man. *te-ku* (Sitz) társa, a tam. *sagana-m* (le

derrière) nem scr. szó (egy iszonyu gyökéből kicsikarva), hanem a mong. *saγo-* (sitzen) származéka, valamint a magy. szó is.

sej-t l. **saj-d-ít**.

sejt (= *sáy-t* nom. acti : lyuk, lyukacs, cf. tam. *sottei*, trous que font les vers dans un objet qu'ils rongent).

sekély l. **csek**.

selej-t (cf. **sil-ány**).

selyem (= *säl'-em* : cf. orosz *šel-k*, *šolk*, soie).

sely-p (= *säl-p*, pely-p, szék., cf. tam. *sallappu-*, jaser, bavarder, bredouiller ; cf. orosz *šepel-*, siffler en parlant).

seny-ed-eg (= *sän* . . . ; sennyedék, sönnyed-ék : **kosz**, **rüh** l.).

Tam. *sun-đu* (teigne, gale de la tête, raclure etc. $\sqrt{sun-ei'}$, démanger, causer, avoir démangeaison).

I. **senyv** (= *sainv* = senyv-ed : 1. puhul, ezért szék. senyvesztett káposzta ; 2. rohad).

Tam. *sun-ei-* (s'amollir, devenir mou ; se faner, cf. *sun-đu-*, se réduire par l'évaporation, cuire à l'étuve etc.).

II. **senyv** (senyv-ed = zibbad = szék. **sun-**, **suny-ik** l. ezt).

sep- (= *säp* : **sep-ed-ék** szék. = süpp-ed-ék : sep-ed-, süp-ed, süpp-ed, cf. **suv-ad**).

Tam. Nro 2. *sapp-ali'* (être creux, enfoncé v. gr. les yeux, les joues, cf. süppedt arcz, szem ; s'applatis, s'en dom-mager en tombant . . . un fruit, tehát : horpad = süpped etc.), mong. *čib-*, *čibbü-* (versinken, untergehen).

NB. A tam. nyelv szerint a **sep-ed**, **tep-s-ed**, **tap-si** és **záp** (a tepsedt fog) alakok egyek.

sereg (= *sär-eg* : sereg-el-, serg-el, cf. **sürü**).

Tam. *sér-vu* (foule, réunion, troupe, compagnie $\sqrt{s\acute{e}ru-}$ se réunir, s'assembler etc.).

NB. A magy. **sereg** szélesebb körű, mint a mong. *tsarik*, t.-tat. *čeri*, a melyeknek se gyöke, se rokonsága s így ha kölcsönzés volna, nem a magy. a kölcsönzött.

seréb (= *säréb* : zseréb : 30 szál fonal, cf. tam. *sara-vei* guirlande = füzér).

serge (= *särgä*, **cser-ge** rég. I. stragulum ; 2. siparium).

A nyelv hangtanát nem ismerők ezt is idegennek veszik, pedig a **ter-eg**, **ter-ül**

ige másából való; ennek társai: tam. *sari-* (se répandre... *sari'*- étendre etc.), t.-tat. *ser-* (étendre).

set-e (= *sätä*; *suta*: béna).

Tam. *sottu* (défaut; *sotti*, état d'estropié, *sottigaiyan*, manchot, setekezű etc.).

setten-kedik (suttynom-ban jár s így annak mellékalakjából való).

se (sö is)

sellő (pro serlő, tam. *suriyal*, tournant d'eau, gouffre: *surl-al* id.), I. **ser**.

sely-ed- (sej-ed, sij-ed, szék. = süly-ed, **sely-m-ék** = sepedékes hely).

Tam. I. *salí-* (= *sakk-ali-*, s'applatir, s'étendre etc. tehát tkp. tep-sed); 2. Nro 2. *sarli-* (se creuser, être enfoncé, s'applatir).

semer (sömör, eb-semereg szék. impetigo).

Tam. *támarei*, *padar-támarei* (dartre, impetigo).

seper- (söpör-, sepr-ü, sepredék).

Ezen ige legközelebbi társa a t.-tat. *süppür-* (balayer), de ez a tam. *tupp-átavu* (pureté, propreté, netteté etc. tkp. csuftalanság) módjára a *čüb* (szemét) szó származéka.

I. **ser** (sör).

A tam. *surlí-gei* (callou, jus de cocotier, mert nem a mai sör forog szóban); a tam. *sur-am*, *surei* id. szókat a scr. *surá*-ból származtatják s a *su* részben a scr. *su* (jó) szót látják, pedig a tam. *sura-* (sourdre, jaillir, sortir etc.) ige helyesebb gyök. A t.-tat. *sira* megfelelő a sanscritizált *surá* alaknak, cf. **ser-d-ül**.

II. **ser** (ser-es = sodrott: ser-ül, ser-l-ik, ser-d-ül, serd-it = ser-it || **ser-ing-**, **ser-ing-óz-**, **ser-ül**, **ser-it** || **sur-ul**, **surr-an** || **sür-ög**, **sürgő-s**, **sür-g-et**, cf. **szorog**).

A «forgás» alapértelmével bíró ezen 4 mellékalaknak a **csór-ál** és **csűr** igéknél látottakon kívül a megfelelő főbb tam. igék ezek: 1. *suri-* (tourner en rond, en spirale, se rouler, se friser, se rider, se cacher dans un trou, **ser-ül**, **surul**; *suri'*-v. tr. *suri-ttal* nom. v., *suri-yal* id. tournant d'eau, cf. **serlő**); 2. *sur-ir-en-* (faire du bruit, se háter: **surr-an**); 3. *sur-ulu-* (s'enrouler, s'entortiller, se friser etc. **surul**, **surulei**, **surulu-dal**, nom. ver.; *sur-uttu-*, pro *sur-ul-tu-*, rouler, tourner,

friser, mettre en rouleau, envelopper etc. **ser-it**, **ser-it**); 4. *surl-angu-* (tourner en rond, pirouetter, tourbillonner **ser-ing-** stb.); 5. *surl-alu-* syn., cf. **csör-cs**, **gyűrű**, **sor-ok**, mong. *siri-lde-*, man. *sirene-* (sich schlingen, sich verflechten; man. *sire-si*, Spinner).

ser-d-ül- (nő, kifejlődik, válik vlmivé || **ser-k-ed**).

Tam. *sura'*- (I. *sourdre*, *ser-tir*, *jaillir*, *couler*, cf. **ser-k-ed** a vér; 2. «se former, profiter, être plein»).

NB. A **ser-d-ül** és **ser-k-ed** igéknél a logica olyan, mint *csepeg* és *cseper-ed-ik* igéknél.

ser-ke (Dim.) kann. *sir* (lente, oeuf de pou), tam. *ir* id. osm. *bit sirke-si* id.

serk-en- (= *šerkän*: *serken-t*), mong. *seri-* (aufwachen, erwachen, *ser-engöi*, wachsam, vorsichtig, behutsam, *serge-k* syn. *ser-gö-*, sich ermuntern), man. *sere-*, *be-*merken, *sere-žun*, wachsam; *sure-ke* erwacht. A tam. alakot I. **der-ül**-igénél.

I. **ser-ény** (sör-ény, ser-te, sörte).

A «haj, szőr, sörény» még ugyanazon egy nyelvben is lehetnek æquivalensek: ezért a tam. *sara-ppam* (poil, cheveu) nem a **szőr-höz**, hanem ide tartozik.

II. **ser-ény** (serény-ked-ik).

Valamint a «forog» igéből székelyesen «forg-ód-ik» (siet) és **sürög** (forog) igéből **sürgős** lett: éppen úgy van a **ser-ény** melléknév a **ser** (forog) gyökből s a tam. *sar-ér-*, *sar-él-en-* (aller vite) csak pótlék a **ser** alatti 2-dik alakhoz.

sé (*šé*)

sé, **séd** (ideiglenes hegyi patak, cf. tam. *sed-umbu* boue, boubier).

sér- (sér-ik, sér-ül, sér-t, sér-üd-ik: sér-v nom. v., cf. tör-).

Tam. *seri'*- Nro 2. (briser, détruire, tuer: *seri-ttal*, *serippu* nom. syn. *seru'* (to hate; to destroy).

sériká-l (**sérikál**, **sé-ti-fikál?** a **tér-**, **tér-ing** ige latinos torzképzetei).

? **séta**. Hogy a perzsa *šita-f-ten* (se háter, siet) igével semmi köze, az bizonyos; a tam. nyelvből magából nem igazolható.

si

si-ed- (sij-ed pro sej-ed, szék. I. **sely-ed**. **siet** (sij-et), tam. *sivv-en-* (se háter: *sivv-en'u* promptement, vite).

sif-it (sifit-el = dörzsöl a **sim-it** torzalakja), cf. mong. *šibe-li-de-* (mit Schachtelhalm abpoliren: *sibeli*, surlófű).

siker (**süker**: **siker-ül**, **siker-es**).

Cf. tam. *sikk-aru-* (déméler, débrouiller, ... résoudre les difficultés tkp. akadálytalanít).

sik-et (sük-et).

A **sük-et** tam. nyelven, I. *kád-ili* (sourd, cf. had-la-va); 2. *sevi-y-ili* id.; 3. *sevi-d-an* id. és mindenik értelme «fül-etlen». Ezért a magy. szó töve a mong. *čiki* (fül) olyan *et* privatív-képzővel, mint a tam. *sevi-du* (\sqrt{sevi} = mong. *čiki*). A t.-tat. *say-ir* is hason képzetnek látszik *sak* (pro *sik'*) alaptól.

silány (sil-ány-ság, silány-od-ik || **sillam** id. || **szil-am-od-ik**, szék. apránként fogy).

Tam. *sil*, *sila* (peu, petitesse, quelque || *sil-ám* id. *sill-am*, extrême nécessité, détresse: *sill-am báy*, vieille natte déchirée; *sill-arei*, un peu, peu, petite chose, petit nombre etc.).

NB. A szék. **szilam-od-ik**, **szilány-od-ik** azt mutatják, hogy a **silány** a **szil-ak** alak rokona.

sil-áp (darab fa: cf. **has-áb**).

Tam. *sil-ambu* (éclat de bois, copeau, écharde; écaill, cf. **szil-ak**, **szil-ánk**).

sin-d-ik (= *sin-l-ik*: *sin-de-vész*, *siny-ed-eg*, szék.: *sovány*, *hitvány*, *beteges*).

Tam. *sin-ádu* (chose maigre, desséchée, cf. *sunangu-*, maiigrir, devenir étique, faible etc.).

sing (rég. **seng**: **sing-el**, szék. könyökével löki, veri az uszó a vizet).

Tam. *singi*: *singi-y-adi'* (se battre les flancs avec «les coudes»; espèce de jeu).

sip-ag (**sip-ak**).

Az azonos jelentésű **süv-eg** szó mutatója szerint a **sipka**, **sapka** szó alhangu eredeti alakja).

Tam. *toppi* (chapeau, bonnet... enveloppe de grappe de bananier), kann. *toppige*, tul. *čoppi* id., cf. **csúp** és **süveg**. **sirály** (larus, cf. tam. *siral*, martin précheur).

sir-ing- (sir-ül stb.), I. II. **ser**.

sisak, kann. *sisaku*, tam. *sittagam* (casque). Megemlíthetni, hogy a magy. szó a legtöbb szláv nyelvbe átment.

? **siska** (pampuska). E szó valamint a szék. (fenyő)-*suska* szó társa az orosz *šis-ka* (bosse, tumeur, loup, noeud, pomme de pin, de sapin), csak az a furcsa, hogy a gyök nem szláv, hanem t.-tatár *šis-* (s'enfler).

† (**sítár**; szék. **zsítár** = mező-őr s így = orosz *žit-ar* inspecteur des magasins à blé).

siv-ad, (siv-at-ag, siv-ár, cf. **csip-asz**).

Tam. *sivá* (vacuité, vide, disette, cf. *siva*, a pusztító isten).

sivány (I. = sovány; 2. kop-ott), I. **csip-asz** és **sima**.

si (*ší*)

si- = **sív**, I. **sík-ol-t**.

sík-k (sík-ó = sík-árló; sík-am, sík-ul: sík-it, sík-ár, síkár-ol || **sikk-ad-**, **sikk-an** || **sik-ér**, **siker-es**).

Tam. I. *si'*, *siy'* (*sikk-al*, *sikku-dal*: racler, polir, égaliser, balayer, nettoyer || öter, éloigner: *sikku-gei*, *šippu* nom. v.); 2. *sig-il*, *sigil-i* (fourbissure: *sigil-ádu*, fourbir, polir); 3. *sig-ilam*, (boue, cf. **sik-ér**); 4. *sikk-anam* (chose douce, onctueuse, huileuse, tehát a **sikamló**, **sikuló**), cf. **si-ma**.

sík-ol-t (süv-öl-t, *st*, cf. **síp**).

Tam. *sikk-al* (sifflement, siflet: *sikkal-idu*, *sikkal-pódu* sifler, cf. **sikk-áram**, pleurs).

sí-m-a (sím-og-at-, sim-ul-, sim-it-).

Tam. *stvu-* (*stvu-dal*: racler, raboter, planer, raser, peler, peigner, polir; aiguiser, affiler etc., *stv-idam*, action de polir, de brunir, de raboter: *siv-al* nom. v. ténuité, minceur; chose polie, raclée, rabotée, chose mince, sans force, maigre etc., tehát **síma**, **sívó**, **sív-ár**, **sív-atag**, **csip-asz** stb. csupa mellékalakok.

síp (síp-os, súp-ol).

A tam. *st-ŋti* (chalumeau, siflet d'enfant) képzet azt mutatja, hogy a *st-kk-al* nom. v. alakban a gyök csupán *st* (magy. **sí**, **süv**) vagy **sív** s így a **si-p** szó is nom. v.

NB. A legrégebbi síp a «csiga» mert csak bele kellett fújni, innen érthető, hogy a tam. *sipp-i* (coquillage, coquille, conque etc.) nom. ag.-ből *sippi-an* «panégyriste qui chante des louanges» jelentésű.

sír- (sír az ember örömeiben, mérgében a gyermek, sír a nyers fa a tűzön).

Tam. *siru-* (siffler, souffler par le nez; s'irriter).

sír (rég. *sêr* is: mélység, gödör).

A tam. *kírl* (1. fosse, profondeur; 2. dessous) megfelel a Gond *sír* (dessous) alaknak. A t.-tat. *gür* (tombe), cf. tam. *kóri*, tombe, tombeau, fosse etc.).

so

sod (szék. = tűzhely: sod alatt, sod feje, sod lába stb.).

Tam. *sudwan* (endroit d'une barque où l'on fait la cuisine, azaz a **sütő**, tűzelő).

sod-or' (serit, peder, cf. fodor).

Tam. *sod-i* (se tordre, se rider, se rétrécir, *sod'i* - v. tr.).

sohaj, az **ohaj** s előtetése.

soj-t = (szék.) sújt.

sok l. **csok-or**.

soll-ik (szék. sollott korom = összetapadt korom s így = **sor-l-ik** = serlik, összebonyolódik).

Tam. *seri-* (se joindre, se mêler, s'entrelacer).

† (**solosma** = *szoloszma* = orosz, *sluzba*, service, office).

somp-oly- (sompoly-og, somp-or-dá-l).

Tam. *sombu-* (*somb-al*: être lent, lâche, paresseux, engourdi, faire avec répugnance: *sombu*, *somb-bal* nom. v. lenteur, peresse, en gourdissement, lamentation, pleurs, affliction etc. || *somb-éri* nom ag.). Mind a két igénél az alapértelem «összehuzódás, lassuskodás».

sopán- (sopán-kod-ik, sápol-ód-ik).

Tam. *sav-angu-* (défaillir, décliner, être désappointé «s'humilier, prier»).

sor (sor-oz || **szór** szék. egy szór tubák: egy fűzet).

Tam. *saradu* (série, ordre, rangée etc.), man. *sira* (Reihenfolge, *sira-ta* reihenweise), t.-tat. *sira* id. cf. **szer**.

sorok (szék.) = **sarok**.

sorv (nom. v. **sor-vad** sorvasz-t).

Tam. *sóru-* (languir, défaillir, se faner, se flétrir, se dessécher etc. *sór-al*, *sóru-dal*, «*sór-vu*» nom. v.).

sov-ány (sovány-od-ik).

Tam. *sav-alei* (maigre, petitesse, tendreté, débilité, faiblesse: *savu'* maigrir, diminuer, s'amollir, s'épuiser etc. *savu-dam* maigre, diminution, faiblesse, ... *savu-ngu-* s'épuiser etc.).

sovár-og- (1. eped vmi után || fősvényen él).

Tam. *ivaru-* (convoiter; être avare, avide; *ivar-al*, grand désir, concupiscence, luxure; avarice).

sov-ár-ol- (a **siv-ad**, **siv-ár** alak tovább képzete: héjától megfoszt).

só (só)

só √ **sav**.

sór (rég. liget, berek, erdős hely).

A tuda *ture*, *zure* (sacred shrub: szent berek) megfelel a tam. *turu* (buisson, broussailles, etc.) alaknak.

sór-ál- (sóriká-l: csavarog, s így a **csórál** ige mellékalakja **kór-á-l** jelentéssel).

Tam. *surlu-* (entourer, faire cortège: *surl-al idu-*, aller, rôder autour).

ső

sömör = **semer**.

sör = **ser**.

sör-ény = **serény** (sör-te = serte).

sötét (set-ét, sötét-ed-ik stb.).

A M. Ny. N. szótára nem vette észre, hogy a **süt** ige «világít» jelentésű is, különben a **sötét** és **süt** összefüggését megemlítette volna. Ha nem tagadó participium is a tam. *sud-ada* (a mi nem süt, nem világít), ott van a **sük-et** szónál láttott ősi tagadó képző. Ezt bírja a tam. *sid-adu* (stupidité, *sid-ad-an*, sot, aveugle tkp. a sötét, mert **vakk** = sötét).

sövény (sövény-karó, sövény-kerítés, mong. *sibegen*, Verpfählung, Pallisaden; tam. *su-var*, mur, muraille).

Hogy az alapértelem «szöv-ény = fonadék»-e vagy **sovány** (vékony karózat)-e nem világos.

ső (ső)

sög (rég. = sőt, lehet 's még összevonása, de lehet mong. *čigi* «und, auch, noch» is).

sög (csiga-faj: buccinum).

Tam. *sogi* (coquillage).

sőre (rövid szarvu marha).

Tam. *sivaram* (boeuf sans corne, tête chauve, cf. **csóré**).

su

suba, mong. **tsuba** (Pelz), man. *čuba* (eine Art Frauenmantel l. √ **kab-át** alatt).

sud-am (sudam-ol: sebesen megy).

Tam. *sudu-sudu'* (se háter, se presser).

sudár, **sugár** (a fák sudara, teteje, torony sudara || sudar vessző = sugár vessző; fény-sugár, sugárz-ik).

A két szó csak rokon jelentésű, de különböző gyökű. A tam. *sig-aram* (somet, pic, cf. **czika**) a **sudár** jelentésnek felel meg, a tam. *sud-ar* (lumière, clarté, splendeur, flamme etc; «bourgeon, rejeton» fa-hajtás, a mi olyan, mint fény sugara √ *sud-aru-*, briller etc.) alakilag a **sudár** testvére, de jelentésileg inkább **sugár**.

sug-or = *zsugor*.

suh-ol = **suv-ad**.

suh-og- (suh-at-ag: suh-an || suh-ancz).

Tam. *s-ó-ven-* (*sóv-en'n bey-*, pleuvoyer à verse, suhanva, zugva pesel az eső, szék.). A man. *suw-ak* (Klatschen der Peitsche = suhintás; *suw-aise-* schlank, dünn und lang, a minő a suh-ancz).

suly és **súly**. Lehet a **süly-ed** ige alhangjának igeneve is, de lehet a **suv-ad**-ból is **suv-oly**, helyett, mert a **sulyok**, **sulykoló** lehet a **suv-asz-tó** (ütő, szék.).

A tam. *tul-ei* (pesanteur, poids, balance valószínűleg a scr. *tul-* (tollere) igéből való, l. **suv-ad**,

sun-, **suny-** (sunny-ik a láb stb. szék. = zsibb-ad || sunya, sunyi = hunyázkodó, hizelkedő; suny-dor-og, **sünder-ög** = hunyázkodva hizelkedik || **csün-ik**).

Tam. *sun-akkam* (torpeur, engourdissement lenteur, **sunyás**, **zsibbadás**, faiblesse, défaillance, cf. **csünés** √ *sun-angu-*, maigrir, devenir étique, fluet: *csün-*, devenir lent, tarder «faire le chien cou-

chant, cajoler, amadouer» etc. **sunyis-kodik**).

sunny-og- (szék.).

Tam. *sin-ungu-* (pleurer, murmurer, être mécontent, comme un enfant qui a éprouvé un refus... arracher par flatterie ce qu'on désire etc.).

supa (supá-l, supák-ol szék. ver, ütlegel).

Tam. 1. *sóppu-* (frapper, battre; *sópp-al*, *sóppu-dal* nom. v.); 2. *toppu-t-tipp-enr-adi'* (battere, frapper rudement: sip-supmondva üt, úgy üt, hogy sippeg-suppog).

supp-ad (supp-an, supp-an-t: le-suppan).

Tam. *toppu* (son imitatif d'un objet pesant: *toppu-topp-enru bódu-*, jeter par terre avec violence, tkp. supp-supp mondva vet). Ez arra mutat, hogy a **súly** szó **suv-oly** helyett áll.

sur-dé (szalmával tele gyúr-t zsák mátráczul, szék.).

A mong. «tüzdelm mátrácz» *sír-dik* szónál valószínűbb **gyurdi** (tele gyúrt = tömött) alakkal értelmezni, cf. tam. *turu'* (serrer, presser, fourrer, bourrer etc. *turutal* nom. v.).

sur-int- (szék. = tam. *surandu-*, enlever, piller).

sur-ol (zsur-ol: sur-l-ód-ik, pro surol-ód-ik).

Tam. 1. *siráy-* (soráy: froter, racler, polir etc.); 2. *-sur-andu-* (gratter, exciter, cajoler); 3. *sori-* (gratter, se gratter, se froter; avoir des démanagements), cf. **dor-osz**, **hor-zs**, **hur-ny**.

surr-an- tam. *sur-ir-en-* (se presser).

sur-ul- (tam. *suri-*), l. **ser-**.

I. (**suska**, fenyő suska, l. siska).

II. **suska** (szék. = tok).

sus-og- (= sutt-og: cf. tam. *sottei*, badinage).

sut, a **sod** «tűzhely, kuczkó» szó változata s így a tam. *sütt-aduppu* (foyer, **sod**, **sut** √ *südu*, *südu* - l. **süt**) szó első részéhez tartozik.

suta (szék. hajatlan, szarvatlan: sut-ul).

Tam. *sott-ei* (s. *t-alei*, tête chauve).

I. **sutu** (szék. a kasza küpü vagyis a fenyőkövet és vizet tartó szaru v. faküpcske).

Tam. *sutti* (fole, vase à l'huile, ou autre vase, cf. *siáti*, vulve, mot honteux...).

II. **sutu** = **satu**.

sutty-an- (s a sud-am mellékalakjából, cf. szotty-an).

I. suv-ad- (suh-ad = süpp-ed, süly-ed || suv-asz-t).

Tam. *suv-adu* (vestige des pieds, trace d'une roue, signe, vestige, marque: *adi-suvadu*, lábsuvadás = láb-nyom: vestige, signe, mert ha a láb, kerék stb. a földbe nem suvad, süpped legalább némileg nyom, jegy nem marad), cf. *suvvu* (perte, veszteség mint a növés ellentéte a sülyedés).

NB. A suv-asz-t (üt) logicája, hogy a bot-ot leeresztik s hogy az ütés az ütött-et süppesztí, így mondják azt is: nyomj egyet rá. Újólág is a süly szó «suv-oly» alak által való értelmezésére utal.

II. suv-ad- (sov-ad = kuv-ad: háml-ik || szuv-at pro szuv-ad-t).

sú (*śū*)

súg (a suh-og összevontja, cf. tam. *kusugusu* chuchoter).

súj (szék. a fene syn.-ja, a súj egyen meg! cf. süly).

Tam. *sí* (pus, matière putride, cariah; poison).

súj-t, soj-t- (1. csap, 2. ék-it, tkp. rátesz, rácsap).

Tam. 1. *sá-ttu*- (frapper, battre, jeter, faire tomber, transférer une dette etc.: *sá-tti*, verge, houssine, fouet: *sáttei*, fouet très long etc.); 2. *sáttu*- (frapper, battre, donner un coup, fouetter, appliquer, infliger, placer); 3. *sutti*, *suttiyal* (marteau = a sojtó, sujtó, sulyok), cf. mong. *sídam* (bot).

NB. Úgy rémlik előttem, hogy a kovács, szláv szó előtt a gunyos soj-tész (szék.) szó volt a miénk.

sü

sük-et = sik-et.

sül-, sül- (1. ég, asz; 2. világlík: kisül, cf. süt || süll-ög).

Tam. *sullu* (chaleur excessive; *sull-en*-être ardent, brûlant: piquant: *sull-ei*, *sülei*, four, fournaise: sütő, a hol vlmí sül || *sull-áppi*-, brûler, chauffer).

sül, sün (az állatokon és növényeken levő túske, kemény szőr, cf. szul-ák).

Tam. 1. *sül-i* (cheveux d'homme, cf.

sul ce qui est mince; 2. *sun-ei* (coton, duvet des fruits, des feuilles, pointe, piquant de la tige des plantes etc.).

süldő (südő: süldő malacz, deák süldő stb.).

Tam. *sun-du* (pro *sul-du*: petitesse, petit, petite mesure etc. *sund-eli* petit souris, süldő egér) *sundu vil*, kis nyíl: *sund-angi*, petitesse, bagatelle).

NB. A mong. *šudöleng* (√*südd*-fog) tkp. «foga-sodó, fogat váltó koru állat, s így nem tartozik ide, még ha t.-tat szóként árulják is.

süll-en-t (szék.) = tam. *sallu*- (lâcher un vent, *sall-al*, pet).

süll-ög-, süll-ög-, füllög (szék.).

Tam. *sillu-billu* (bruit d'eau bouillante, bouillonnement √*silu*'-, bouillir trop, ébouillir).

süly (süly: scorbutum).

Tam. *silu-silu*- (se gâter, se pourrir = rohad).

süly-ed = sely-ed.

süpp-ed l. sep-ed.

sür-ög- (sürg-et stb.), l. ser-.

sürü (sürü-dik, sür-ül, sür-it, sürün = gyakran || sürje, cf. cserje).

Tam. *seri* (söri: épais, dense, dodu, plein: *seri-mei*, densité, étroitesse √*seri*-se serrer, s'attrouper, être dense, épais, *seru*-, id.*seru* v. tr.).

I. süt- (v. intr. et trans. 1. 2. 3. 4.: sütemény, sütkérez, cf. sod, söt-ét, sut.)

Tam. 1. *sudu*- (= *südü*-, 1. être brûlant, ardent, chaud, enflammé, süt; 2. brûler, rôtir, sül; 3. faire brûler, cuire du four: süt, tirer un fusil, un canon: süt; 4. échauder, coteriser: süt syn. *sutlu* : *sutlu* pro *sudu-tu* nom. acti süt-et); 2. *südu*- (v. tr. brûler, cotériser etc. bélyeget süt stb.).

NB. a scr. nyelvben pompázó *süda* (coquus) vagy a magy. sütő vagy a tam. *südu*-ból való.

II. süt, sūt (fejét, szemét le-süti).

Mínthogy a sūt = leéget, fonnyaszt = kukk-asz-t értelmű is lehet, ezen sūt ige az előbbivel azonosnak vehető, cf. tam. *sádu*- (pencher: pro *sáy-du*-; *sáy-ttu* *kkollu*- plier, pencher).

süv-eg (= 1. sapka; 2. a csúp-hoz hasonló nádméz csomag).

Man. *šufa* (eine Art Kopfbedeckung der Frauen, *šufa-tu* eine Art Mütze; √*šufa*-ein-

wickeln, cf. Vogul, *sip-el*, Scheide). Tam.

1. *suvi-gei* (enveloppe, gousse de cardamome); 2. *süppi* (præputium, mert ez is süveg vagy sipag).

süv-öl-t a sik-ol-t mellékalakja.

sü (*śū*)

südő helyesebb süldő.

sül = sül.

süt = sūt.

Sza (= *ça* gallicum)

szab- (szab-ály, szab-dal, szab-lya pro szab-ol-a, szab-at- a csap- ige testvére), l. ezt.

Tam. *savu-ttu* (modèle, exemple, tehát szab-at, mert a *vagei*, *vákku*, façon, manière szók is a *vagu*-, *vág*- igeből valók).

szag (szag-ol, cf. scr. *cingh*-, *çigh*- odorari, olfacere-, a tam. nyelvben nincs társa).

† (szahány viá osm. = arab *çahan*, lapos tál).

szak (idő szaka, éj-t szaka, nap-ot szaka, nyar-at szaka stb. lévén az *at*, *et* tam. dologi genitivus társa).

E szó legközelebbi társa a mong. *tsak* (Zeit, Jahreszeit, Periode, Termin, Doppelstunde etc.), t.-tat. *çak* syn. De ide való a tam. *saga-m* meg a scr. *saka* (ère, époque), √*l*. alább.

I. szaka (szak-áj: 1. abroncs szaka, bevágat, rovátka; 2. darabka).

Tam. *sag-ei* (chaton d'anneau, man. *žaka*, Spalte, Riss).

II. szaka (szak-ál).

Mínthogy a szék. *bak-szaka* (Bocks-bart) növény-név, ha nem is szak, de legalább *szaka* alakot tüntet föl, a melyből a *szaká-l* a Diminutivum: logicialag a mong. *sajal* (Bart), t.-tat. *sakal* id. a kölcsönzött s nem megfordítva. Ide tartozik a tam. *sakk-attam* (poil, cheveu) képzet. A man. *salu* (Bart), a magy. *sal-ang*-hoz tartozik.

szak-ad- (szak-asz; szak-asz-t, cf. czikk, szeg).

Tam. 1. *sag-al-am* (1. part, morceau etc. *sag-al-i* id.); 2. *sakk-al*, *sakk-ei* (marc. copeau, brin, chose bonne à rien: *sakkei* *sakkei y-áy p-píla'*-, fendre ou couper en morceaux etc.); 3. *sug-iru*- (se fendre, se diviser, cf. t.-t. *sök*-, *sük*-, mong. *šiyor*-zerreissen, man. *seke-že*- id.).

NB. A mint láthatni, a *szak*-gyök a főbb turányi nyelvekben közös, de a *szak* és *szak-ad* közt a folytonosságot a magyar nyelv mutatja.

szakács. Míg e szó szláv leszármazását nem látom, a mong. *zoza-çi* (cuisinier √*zoza* foyer) mellett maradok, mert az orosz-szláv *sokal'nitsa* (cuisine) még nem elég.

szal-ad- (szal-asz-t || salapi, sürgölődő: salap-ol).

Tam. *sal-am* (mouvement, marche, agitation: *sal-an*, pied, vent, cf. szél, cf. tam. *kál*, pied, vent √scr. *çal*- se movere; 2. ire, abire), mong. *zulo*- (davon laufen, ausweichen).

† (szalad = orosz *sólod*, malt).

szal-ag l. szál.

? szalma. Ha az orosz stb. *solómo* (paille) a görög-lat. *kalam-os* (nád) szóból lett: akkor a tam. *kulam* (paille, — hachée, balle de grain etc.) alak sem segít, lásd szál.

szalu (völgyelő, váluzó görbe fejsze, szalul, szalv-al).

Tam. *sulu*- (couper, arracher, déchirer, creuser en dedans: *sul-al* nom. v. az alakra nézve, cf. tam. *sambu*-, *sumbu*-).

† (szamár, szomár = ital. somaro = gör. *sar-maria*, Saumthiere).

szana-szét (syn. szerte-szét).

A 2-dik syn. szó értelmezése szerint a *szan-a* = hintve, terítve, s így a tam. *san-ei'*- («s'étendre, croître, pousser des branches») etc. ige társának tam. gerundiuma: *sanei'*- társa, man. *sani-ya*- (sich dehnen, ausstrecken), mong. *sunu*- id. cf. t.-tat. *sun*- (hinreichen: oda nyújt).

szap-or-a (gyors, seb-es stb.).

Tam. *sapp-en*-, *supp-en* (se presser, se háter, cf. mong. *tsobo*- sich strömend er-giessen: *tsobori*- aufeinander folgen etc.). *sappany* = mong. stb. *sabong*. Hogy ez a gör. *sapoon* (Seife) szóból való-e vagy megfordítva, ki tudja. A tam. *savar-kkáram* a «sav, só» szóból van képezve, kann. *sábunu*, mal. *sábun* európai alakuk?

szapu (szapu-kád, szapul).

Tam. *tappu*- (laver le linge en le frappant contre une pierre syn. *taver'*-; az ősi mosás s ezt látszik bizonyítani a «megszapul vlkit» kifejezés).

sz-a-r (sz...os, sz...ik).

Tam. 1. *sar-āli'*- (avoir la diarrhée... les animaux); 2. *'eru*, *erugu*- foirer: *eru*, *fiente*).

szar-án-dok l. **zarán-dok**.

szaru (szarv, szarvas, cf. **tülök**).

Tam. *suram* (tuyau, cose, creuse, rameau intérieur, «corne tendre» etc.) syn. mong. *sór*.

szatyor (szotyor, cf. vén szotyor).

Tam. *tadaru* (fourreau d'arme, d'outil).

NB. A germ. *Zecher*-ből **czökör** lett s nem szotyor.

szav stb., l. **szó-l**.

satyu-s (cf. **lotyó-s**). Tam. *sada-sada'*- (s'amollir).

szá

szád (kút száda stb. a száj tovább képzete, mint a tam. *váy-dári* bord d'un puits).

szád-ol (bedugaszol; ha a **szád**-ból volna, **szád-al** alakban állana, cf. tam. *sadei*, bouchon, bondon, bâton qui bouche, *'adei'*, fermer, boucher).

szág-ul-d valószínűleg a **tágul**-ból.

száj ($\sqrt{áj}$: száj-ók, száj-kó, cf. aj-k, aj-ók, tam. *váy* id.). Hogy a happ *čodd* (torok, cf. tam. *tondei*, torok) alakból hogyan lesz **száj**, azt nem értem.

† (**szák** = orosz *sak*, truble).

szál (syn. **szár**: fű-gabna-szál, haj-szál, egy szál-fa || láb-szár, gabna-szár stb.).

Tam. *tál* (pied, commencement, chaume, cf. **szal-ma**, tuyau, tige du blés, des fleurs etc. feuille de papier, cf. szék «egy szál papir sincs» ruban, lien, courroie, piège, cf. **szalag** pro szálag).

NB. A tam. *tárl* (poutre, mong.-t.-tat. *sal*, longueur, bande) értelemben a *tál* változata, cf. tam. *táru* = *sáru*.

szál-ka (szálkás, szálkáz-ik stb.).

Ha e szó a **szál** Dimin. alakja volna, nem lehetne érteni, hogyan egyezik a scr. *čal-ka* (part, portion «filaments», cf. szálkás hús... rupture, écorce «arête de poisson» hal, szál-ka) szóval, a melynek gyökét én nem ismerem. Valószínűbb, hogy a gyök a **szel**- és **szil-ag** mása.

száll- (szembe-száll, száll-it: **száll-ing**-, száling-öz || szállás).

Tam. *sellu, sel-*, (aller, marcher, avancer, passer, s'écouler, avoir cours, parvenir, en-

trer, cf. beszáll; appartenir de droit, être dépensé, mourir etc. *sellu-ttu-* v. tr. száll-it; cf. *sell-iyam*, poule, volaille, tehát a szálló, repülő).

NB. A magy. **szállás** az orosz nyelvben *šalaš* (cabane, chaumière) jelentésű, ezt meglehet a scr. *šālā* (maison, salle, écurie) alakhoz számítják, csak hogy ez tam. nyelven *sālei* (allée, avenue) jelentéssel is bír s így mutatja, hogy a *sel*-mellett *sāl-* is volt.

szám (szám-os, szám-ol).

Tam. *samu*, *samú* scr. *samúha* foule, multitude, collection, tas «nombre, quantité $\sqrt{scr. sam}$, mong. *šam*, *šamok*, gesammt). A rég. **szám-én-talan** syn. **tömén-telen** mutatja, hogy a **szám** eredeti értelme «tömeg».

szá-m- (szám-l-ik pro szám-ol-ik, **szán-t** pro szám-t).

A tam. *sá-l* (labour, sillon) és *sá-gu* (s. bađi, culture) igenevek *sá* igére utalnak. Ezen összevont alak helyett van tul. *dappu* (labourer, sillonner) és tam. *tav-āli'*- (canneler = borázdál) alak. A man. *sende-že-* aufreissen) és mong. *sen-de-či* (szúr, tűr) a t.-tat. *čanži-čän-čč-* (stechen) együvé valók, de a *szá-m* alakkal nem azonosak.

szán- (szán-al-om, szán-dok stb.).

Tam. *sanu*, *sanu-vu* (faveur, bonté, indulgence, miséricorde etc.), mon. *sana-* (denken, gedenken, sich erinnern, seuffzen etc.); t.-tat. *san-* (denken).

szán (szánka, mong. *tsana*, orosz stb. *sanj* Schlitten).

szán-t ($\sqrt{szám-}$).

szár l. **sár-m-az-**.

szár-ad (szár-asz-t, szár-az).

Tam. 1. *suřadu* (*suřattu*: chose desséchée, tarie, *suřatt-alan*, sec, desséché: *suřattei*, ce qui est desséché, sec, sans suc).

Azonban a tam. *sáru-* (s'écouler, tarir) ige és ennek összevonatlan alakja *suvaru-* (se dessécher, tarir, s'évaporer, l'eau s'absorber, s'imbiber en terre) az eredetibb æquivalens.

szár-m-az- (rég. szár-m-oz pro szár-om-oz).

A tam. *sárbu-núl*, *sárvu-núl* (szárma-zék vagy fiók könyv a főkönyvre nézve) kifejezés, *sár-bu* (chose adhérente, à la

quelle on est attaché, sur la quelle on s'appuie...), *sár-vu* (protection) és *sár-olei*, *sár-vu* (jeune feuille de palmier etc. dans toute sa crue: szár-, szálas levél) értelmek oda utalnak, hogy a magy. **szár** szót a tam. *sáru-* (s'approcher, s'attacher à, etc., ige képzőtlen nom. agenséhez hasonlónak tartjuk, mert a **szár** a «támasz, az összefüggést közvetítő.

szár-ny (szárnyal, szárnyék).

Tam. 1. *siř-ei*, *siřagu* (plume «aile d'oiseau, nageoir de poisson, plume de flèche, côtelé, rangée, ligne de maisons» etc. s ekkor syn. *sár*, côtelé; *siřagu gollu*, voler); 2. *'iřag-ar* id.; 3. *irek*ei, *rek*ei id. † (**száz**, perzsa, **sad**, scr. *çata* etc.).

sze (čä)

szeg- (nyakát szegi, szavát, a bőjtöt megszegi || szegély).

Tam. *segu-* (tuer, détruire; *seg-il*, dessus les épaules, la nuque tkp. a szegély: ilyen értelmű a mong. *žaya* (szély, nyakgallér, t.-tat. *jaka* id. man. *žaka* Riss, Spalte). A tam. *seg-il* (fragmen, petit morceau etc.) valamint a *sekku-bandi*, demarcation des limites) első része a mong. *tsek*, t.-tat. *čik* (borne limite: szegély, szegő) értelmében szintén ide tartozik.

NB. A **szeg-öd**-értelem az érték-szabás (vágás) logican alapszik.

szegy (= *čäd'*, *sügy* id.).

A kann. *'ede*, *yede* (breast) a tam. nyelvben *edi-r* (devant) jelentésű; s ez látszik a mong. *sedü-* (sich zum Vorsatz machen) igében.

szejke (szék. sejké-s víz a szik-sótól némileg savanyu, jó iható víz).

E szó mong. *sekö* (sal nitri) társa a magy. *szik*, alakbeli *i*-nek olyan szétterpesztésével, mint a k.-tat. **sej-dek** pro *sidik* (urina), a melylyel a szék. szót nevezetesen rokonságba hozták.

szeker (= *čäkär*: szék. szekerkó dim. szekér).

Tam. *tigir-i*, *tigiri-gei* (roule, cercle «char, voiture» moulin, cf. mong. *degerem*, t.-tat. *degir-men*, moulin); osm. *tekerlek* (roue), man. *tořoro* (Rad, Kreis), mong. *tsayar-ik* (Rad), *tögör-ik* (Rundung, eine runde Scheibe), cf. **teker**.

NB. A rimelő nyelvészet a t.-tat. *ček-* (tirer)

ige jelen idejű *ček-er* (il tire) alakját teszi a **szeker** képzőtlen nom. agens mellé, csak hogy ez nem áll, a szekér a «tekerő» s csak a szán a «hurczoló» turáni logicával. A scr. *čakra* (roue) tam. alakban *sakkaram* «kerék, meg szekér» jelentésű is.

? (**szekrény** = lat. scrinium? cf. tam. *sagéra*, magasin).

szel- (= *čäl-*: szel-del, szel-et, cf. **szalu**).

Tam. 1. *sallu* (morceau, fragment, *sallari-*, couper en morceaux, cf. szál-ka); *selu-ppu* (nom. v. morceau, fragment = kann. *seluppu-* to cut, szel; tam. *selu*, écaille de poisson etc.), mong. *seil-*, *sil-* (tailler, graver, ciseler, cf. mong. *sel-me*, man. *sele-me* épée, sabre, szab-lya, tam. *dard*, javelot).

szel (= *čäl*, szel-es szél).

A legközelebbi társ a mong. *sal-ki-n* vulg. *säl-ki* Wind: *sälki-* der Wind wehen, t.-tat. *jel*, *jil*). Az egyik tam. szó: *käl* (le vent tkp. kelő) egy másikat, lásd a **süll-en-t**-nél. A *salam* (pied, vent $\sqrt{scr. čal}$ -se mouvoir).

szel-id (= *čälid*, szelidül).

Tam. *suřuvu*, *suřugu* (facilité, légèreté, douceur, *suřuv-ana*, doux), mong. *solo*, *solo-řon* (locker, sanft), man. *sula-kan* ruhig, mässig).

szellem (rég. szell-et, szel, szél tovább képzete).

szén (= *čän*: szen-es, szén).

Tam. *'an-al*, *tan-al* (braise, charbons ardents $\sqrt{an-alu}$ -brüler: a szén = eleven szén, mert különben **holt szén**). A főbb turáni nyelvekben a **szén** a «tűz, égés» szókkal függ össze: tam. *kar-i* (charbon, suie, cf. **kor-om** \sqrt{karu} -brüler), t.-tat. *kö-mür* id. $\sqrt{köj}$ = tam. *kay-* brüler, man. *yaya* (Kohle \sqrt{t} -tat. *jak*-brüler, japán *yaki* id.), mong. *negüre-süm* (Kohle $\sqrt{egü-re}$ -ég, brennen).

szenny (= *čänü*: senny-es, szenny-ez).

Tam. *tin-đu-* (toucher, «souiller», contaminer, infecter; *šind-iram* saleté, paroles viles; cf. *šin-đu-*, toucher etc.).

szer- (= *čär*-, szer-el-em, szer-et).

Tam. *saru-vu-* (caresser, cajoler, courtiser, flatter, embrasser etc., cf. tam. *tarlu-vu-*, to embrace, to love). Hogy a t.-tat. *sev*, *söj-* (aimer) igének a magy. szóval semmi köze, az világos.

szer-te (tkp. terítve, szórva: szerte-szét).

Tam. *sari-* (se répandre, tomber en glissant — les pierres d'un mur, aller en décadence), man. *seri* (selden, zerstreut; *sira-* ausbreiten), mong. *taru-salu* (szerte-szélylyel).

I. **szesz** (= *çäç* = *nesz*).

II. **szesz** = *esz*.

sze (szö)

szed (széd-: **szed-ett-v-edett**).

Tam. *edu, y-edu* «lever, soulever, prendre, emporter, acheter, acquérir, ramasser, cueillir, séparer, choisir, t.-tatár *seč-*, ... accepter, ôter» etc. Ezen igéből való a *sef-iu* (commerce, négoce, marchandise, ténacité, cf. gabonát stb. szed) nom. acti. A tam. ige «commencer, entreprendre, détruire... szétszed» értelmében, cf. mong. *sedü-* (eine Sache vornehmen) és *sed-el-* (zerreißen).

NB. A magy. ikerített szó második része mutatja, hogy ingadozó a kezdő hangzó.

szeder (székely értelemben: rubus cæsius, cf. tam. *sidar*, se répandre és man. *sidara-* ausbreiten, minthogy mint cserje szétterjeü).

I. **szeg** (fel-szeg, al-szeg; fele-szeg-en = fele-részben).

Tam. *tigei* (côté, région etc.), mong. *zük, zük* (szöglet), tam. *tikku* (région, quartier, côté, coin, coté du monde).

II. **szeg** (szög barna, man. *szun* (Kaffée braun), *soz-ori* dunkelgelb, *sozi* verdunkeln).

III. **szeg** (szeg-ez), lásd **csék-** (mert ital. chiodo = clavus, penis, tam. *tadi*, bâton, pilon, pénis).

szeg-ény (cf. *szük, szök-ös, szük-öl-ködik*).

Tam. *sigu-, sig-alu-* (manquer, diminuer, se gâter, périr, être ruiné, *sig-ina* celui qui est ruiné).

szem (szöm: oeil, grain: szem-be, szem-el, szem-t, cf. **kan-di**).

E szó gyöke a man. *sa-* (sehen) *ša-* (schauen), a melyre nézve a scr. Nr. 2. *çam-* (videre, conspicere) ige is képzet.

Tam. *sim-il'*, *simi'i'*, *sim-i'tu-* (cligner de l'oeil, clignoter, faire des signes d'yeux etc., cf. *kacs-int*).

NB. A finn-féle nyelvek alakjai legfőlebb mint *l*-ezett *torzalakok* vehetők ide.

személy. Régi jelentése után a **szem** szó tovább képzetei.

szemér-em (szemér-m-et-es stb., cf. **szomor-og**).

Tam. *samarl-mei* (honte, pudeur, abaissement): *samarl'*- avoir honte...).

† (**szem-ét**, orosz stb. *ç-metie*, balayures).

szemölcs = **szüm-öcs**.

szen-der-eg √ **szuny-ad-**.

szen-v (nom. v. szenv-ed, szönv-ed).

A tam. *tunb-am, tunbu* (malheur, affliction, vexation, douleur, souffrance, peine: *tunb-uru-* souffrir etc.) a tul. *tumbu-*, mal. *tummu-ga* (to bear) igékhez tartozik ferde alakja mellett is.

I. **szep-eg-** (szepp-en: megijed, szepi).

Tam. *sapp-ang-i* (homme lâche, poltron: az alapértelem «lelapul, tepsed»).

II. **szep-eg-**. Tam. *témbu-* (pleurer, sangloter, soupirer).

szep-lő (pro *szep-el-ő*). Mong. *seb* (Flecken, anklebender Schmutz: *seb-ge* Sommersprossen, Rossflecken: *seb-tei*, befleckt etc., k.-tat. *sib-ke-l* = mong. *seb-ge*).

I. **szer** (sor, rend, oldal «fel-sz., al-szer», faj, út, mód), **szer-ént**, **szer-int** = tam. *sari-yága* (selon, conformément à √ *sar-i*, égalité... *sarikku ssari*, æquivalent, revanche).

NB. A tam. *sar-i* (égalité, niveau, droiture, chemin; uni, droit, juste, propre, vrai etc.) főbb társai: *sara-m* (rangée, file, enchainement, guirlande, cf. *szék. szór* = sor, füzér); *tar-am* (égalité, ressemblance = *sari*, classe, catégorie; rang, sorte, espèce syn. *sár*; succession, cf. *szor*: réunion, foule etc.). A kann. *sár-i* = szor, szer, tam. *taram* fois, reprise, man. *žerge* Reihe... gleich, ähnlich «Mal», mong. *žerge, zerge* syn.).

II. **szer** (fű-szer, szer-szám, fű-szer-szám).

Tam. *sar-akku* (chose, substance, objet de commerce «drogues, ingrédients de ra-gout, minéral usité en médecine etc. √ *szer* I.).

NB. A tam. szótárírók nem vették észre, hogy a tam. *sar-an-saram* (bagage, équipement, attiral, meubles) a *saram* (ordre, rangée) szó olyan kettő-zése, mint a *tara-daram* (rang, espèce, race etc.) a *taram* szóból. A magy. *szer-szám* a tam. *sar-an-saram* összevont testvére.

szer-ez- (1. gyűjt, 2. szer-k-esz-t, szer-ked stb.).

Tam. *sér-ttu-* (joindre, unir, insérer etc. *sér-tt-idu-* joindre, réunir, amasser √ *sér'*- réunir, amasser etc., *sér-kkei* nom. v. a **szer-k-ed-** ige töve).

NB. A régi **szer-k-en-** (coire, concumbere) = tam. *séru-, sér-* (se joindre, s'accoupler etc.).

szere-cse. A tam. *sirésu* (bonheur, fortune) szót a scr. *çréyas* (1. melior, 2. salus, felicitas) szóból származtatják. Csakhogy a scr. *çri* Nr. 2. gyök áryaságát az európai nyelvek nem támogatják, mert a szerb *çret'a* stb. az orosz nyelvben hiányozván, gyanusnak vehető. A tam. *siri* mellett van: *tiru* meg *sir* (1. ordre, régularité, uniformité, égalité, balance, cf. **szer** I.; 2. beauté, élégance, bon état, cf. **szer**, santé, félicité «bonheur»: *sir-und-ay-iru'*, être élégant, prospère, riche etc. *sir-gedu-*, se déranger, cf. tkp. **szere vesz**; *sir-idu-*, égaliser, arranger, fournir, cf. **szer-ez**).

szé (çé)

széd-el-eg (széd-ül, széd-it stb.).

Tam. *sá-du-* (*sád-al:* s'agiter, remuer, se balancer, vaciller, chanceler, pencher de côté et d'autre etc. √ *sáy-*).

szégy-en (= *çéd-en:* rég. *szengy-en*, cf. szingyola).

Minthogy a **szégyen** és **pirul-** (vörös-öd-ik) mindenütt æquivalensek: a tam. nyelvből a *sé-du, séndu, séttu* (couleur rouge √ *sé-*) alakokat kell ide vennünk.

I. **szék** (szék-el: egyes szék, ülő szék, szék.).

A székelyes használat mutatja, hogy a magy. **szék** ősi jelentése az volt, a mi a tam. *sékkei* (lit, couche, litière des animaux) szóé s ezt igazolja a k.-tatár *siká, jan sikáse* (pad, oldal-pad, tatár-ágy) szó is; különben az egy ember ülésére való széknél a főtebbi jelzők nevetségesek volnának.

NB. A **szék-ely** név első része a főtebbi jelentésű szó, a képző olyan, mint a tam. *tér-ál* (szeker-ész tkp. szeker-ember, vagy személy: *vél-ál* dsid-ás stb.) képzetekben, mert az *ál, al* is lehet. Ebből világos, hogy a mi nevünk nem *szék-elvi* (széken tuli), mert a nyelvtani lehetlenségén kívül a logica is ellentmond, a mely azt követelné, hogy *széken* (t. i. a Mogerek földén) *innen* legyen.

II. **szék** = **szik**.

I. **szél** (margo, latus, finis).

Tam. *sil-váy* (coin de bouche tkp. szél-száj, vagy száj-szél), man. *zil-bin* (Saum; *šala*, Rand, Saum). Minthogy a mong. *zaya, zaŷa* (Rand) szó a **szak-ad** ige gyökével azonos a man. *žak-a* (Spalte, Riss, Scite) alak mása, a **szél** a *szel-* (szil-ánk-ol) gyökhöz tartozik.

II. **szél** I. **szel**.

III. **szél** (**szély, széj**, tehát a második helyesebb az erőltetett **szél** alaknál: **szély-ed**, **szély-es** || **szé-t** pro *széjt*).

Tam. 1. *sé-n* («largeur», longueur, hauteur, distance, cf. mong.-t.-tat. *'en-g* largeur; tam. *sét-si*, distance: *sét-sel-avu*, éloignement, s'éloigner, cf. **szét-száll**, *sét-pad-ei* = szétesés = távolesés); 2. *sé-y* (distance, longueur *séy-ttu, séy-mei* id. *séy-ár*, étrangers, ennemies, prochain, parens éloignés etc., a mi azt mutatja, hogy **szél** (margo, proximitas és **szély** (latitudo, distantia) összezavarodott).

szél-ke (szil-ke).

Tam. *sál* (jarre, jatte, grande cruche etc. syn. *saligei*).

szén √ **szén**.

(**széna** = orosz stb. szláv *çieno*, fœnum √ *çie-k* ? seco-).

szé-p (szép-ül, szép-it).

E szó értelmezésére fölösleges fűhöz-fához kapkodni, mert a tam. nyelvekben a *se, sey, sem, sev, sé-siva'* (être rouge, poli, droit, bon, beau, joli etc.) gyökből nem csak a **szép**, hanem a **szí-n, szégyen** stb. szavunk is származik: 1. *sev-vi* (beauté: *sevv-ya*, beau √ *se, sev* etc. rouge, poli, droit, juste); 2. *sé-ppü* (couleur rouge, rouge, √ *sé'*); 3. *szivappu* id. (√ *siva'* id).

NB. Hasonló logicát követ az orosz stb. szláv nyelv, a hol *kraç-niy* (1. rouge, 2. beau, joli: *kaç-ka*, couleur, teinture, rouge, vermeil etc.).

szérü (szürü).

Tam. *sáru-* (balayer l'aire pour amasser le grain; tailler d'une manière très-lisse); man. *šori* (Kornboden). A mong. *üür-mä* (Tenne) «ütött, vert» értelműnek látszik. A szérü lehet: simított hely, verőhely, terítőhely stb.

szé-t I. **szél** III.

szi

szid-, (szid: szid-al-om, szit-ok, szit-koz-ód-ik, cf. **kár-om-ol**).

Tam. *tittu-* (injurier, outrager de paroles, maudir: *titti-karukku-*, injurier beaucoup, litt. noircir d'injure tkp. **szid-kár-om-ol**, szid-feketit; *tittu*, **szit-ok**, injure, imprécation).

szig-szeg (zeg-zug: mong. *sik-čig*, Winkel, Ecke).

sziget (**szeg-et** nom. acti, tehát $\sqrt{\text{szeg}}$).

A tam. nyelv főbb szóinak egyike *tidal* (cf. Titel), a másik *tittu* (l. **tető**), a legáltalánosabb a *tivu*, a melyet a scr. *dvipa* (pro *dvi-ápa* = két-víz) szóból hoznak ki.

szig-ony, **czig-ony** ($\sqrt{\text{I}}$ czik-a; man. *šaka*, Dreizack, eine Art Waffe, *šaka-la*, szigonyoz).

szig-oru (szék. = sovány, szikár, czing-ár, szigor-od-ik = sovány-od-ik, szigor-og: a «rigorosus» értelem képletés).

A magy. (czang-ár, czing-ár, czing-ér, szig-or, szik-ár, szük, szeg-ény, zsig-ora, zsig-ora) kilencz mellékalak alaknak a tam. nyelvben három ige felel meg: *sigu-*, *singu* és *sikku-* (serrer, être serré, se maigrir etc.) alapértelemmel; *sikk-al* (maigreur, épuisement: *sikk-am*, maigreur, szikárság, szigorúság... prison = szük hely etc.), l. az illető szóknál).

szij (Riemen, **szij-ács**, Bast $\sqrt{\text{szil}}$).

szik (rég. = szük, szikár), l. **szük**, **szigoru**.

szike (rég. vágó-eszköz; mong. *süke*, hache, cognée, man. *suze* id.).

szik-só l. **szejke**.

? **szikra**. A tam. *ti-p-pori* (étincelle du feu: litt. particule du feu) a magy. *szip-por-ka* Dim. édes anyja vagy nénje, s így a **szikra** szó is nem egy *ti-k-kuru* (part, portion du feu)-féle összetétel-e inkább, mint a bizonytalan eredetű orosz stb. *ičkra* (étincelle du feu $\sqrt{\text{I}}$?) fölforgatott (?) alakja?

szil (**szil-fa**: szil-ács = szij-ács, sziv-ács, szij).

A M. Ny. N. szótára a **szij** alakból indul ki, de ez hangtanilag nem helyes, mert *l*-ből lesz *ly* s ebből *j* (*y*), de *l*-ből *v* is lehet. Ezért az alap **szil** (tkp. bőr vagy hancs), a mit a tam. *sil-angam* (écorce médicinale de l'arbre *vilá*). De a

szil-ács-ot lehuzni (hámozni) kann. nyelven *suli-* (to peel: a magy. szó is alhangu), tuļu *čuli-deppu-* (id. tkp. szilácsot tép, vesz), tam. *suł-ei* (a peeled fruit etc.). De a tuļu *čuli* = tam. *sul* (harnais, couverture: azaz **hám** harnais és **hám, hancs**, couverture). A tam. *vár* (szij = bőr, lásd **berhe**), k.-tat. *kay-iš* (Riemen, *kay-iš-la*-abschälen), mong. *soro*, *sur*, *surom*, lásd **szir-om**.

szil-ag (**szil** szék. = **szil-ak**, **szil-ánk**: szil-ak-ol stb. vékony **szel-et-ekkel** elférdel).

Tam. *sil-ambu* (éclat de bois, copeau, écharde, écaille de poisson; *sil-ukku-*, taillade, coche etc., *silu'*- se fendre), man. *sil-men* (Brocken, Stück).

szil-án-kod-ik (szilány-kod-ik szék. = vékonyodik s így a silány-od-ik mellékalakja).

A tamul *selu-an* (homme desséché, maigre) $\sqrt{\text{a}}$ *selu* (branchette desséchée, écaille de poisson) szóból való s így szintén a **szil-ag** családba való.

szil-ár-d (magy. képzet, de $\sqrt{\text{orosz cila}}$ force).

szim-at (nom. acti, szimat-ol a disznó stb. tkp. szip-at-ol-, mong. *šime-* schlürfen: *šimet-* einziehen etc.), cf. **zamat**.

I. **szin** (rég. **szén**, **szén**: 1. fény, világosság, 2. valaminek külseje, felsője, takarója: szép-je, java; szin-es-ked-ik, szin-l-ik, szin-ez).

A tam. *sé-m* (rouge), *sem* (*sen*, *sen*, *sen*: rouge, droit, juste, uni, bon, parfait, correct etc. droiture, surface unie, égalité: *sem-bon* or pour, cf. **szin-arany**, *sem-borul* l'être parfait «dieu» tkp. *szin-birtok*, *sem-bál* szin-tej = vér = *sen-nir* szin-es nyirk; *sem-mánam*, a szinlő, ragyogó menny, napalkonyatkor; *sen-damirl*, mintegy *szin-Tamul*, a tam. nyelv színe, java = a clasicus tamul; *sém-an*, homme rusé, dissimulé = **szin-es** és szin-ész), cf. **szé-p**.

NB. A magy. **szin-játék**, **szin-ház** stb.-beli **szin** a «color» jelentésű **szin** szóval azonos, mert ez turáni felfogás. A tam. nyelvben látható scr. eredetű kifejezések: *a-raŋga-būmi*, *raŋga sālei* (théâtre) szó szerint: szin-föld, szin-terem, vagy a színes ékítmények miatt, vagy mert a játékok csak **szin**-ből cselekesznek.

II. **szin** (szekér- stb. **szin** = szék. szin-alj).

E szó valószínűleg az orosz stb. szláv *čien* (ombre, hutte, tente, tabernacle, rideau,

asyle) szó társa a k.-tat. *sin-nek* (pro *sin-lek*) szóval együtt, mert ez a t.-tat. *šij-in-* (zsugorodik, meghuzza magát $\sqrt{\text{szik}}$, **szük**) igéből nehezen jó ki.

szinte (szintén stb. cf. tam. *seisa*, proche, pleinement, plein, tehát a **szinte** szó kettős értelmével).

A tam. nyelvben a **szintén** = *tán* (maga), *um* (is) -*é* (ugyan, éppen). A **szinte** (csaknem) a mong. *alda-* (téveszt, verfehlen), t.-tat. *jaz-* id. módjára a *tappu-* (téved), *tiri-* (térül) igék egyikével fejeztetik ki, pl. tam. *sága ttirindān* = mong. *ükün al-daba* = t.-tat. *ülā jazdi*: il a manqué de mourir).

szip-por-ka (Dim. = tam. *ti-p-pori* étincelle, cf. **tűz**, **por** és **szikra**).

sziri-cs-el (szür-cs-öl), l. **ször-p** és **hör-p**.

szirom, **szir-ony** (bőrszalag, sallang, man. *sori-ŋa* id., mong. *sur*, *sur-om*, Riemen; cf. tam. *sir-ambu*, éclat de bois, copeau, *sirambu-*, szeddel, vagdal, t.-tat. *sirp-i*, éclat de bois).

szirt (vagy **szirt**; **szirt-en**, **szir-ton**: t.-tat. *sir-t* Rücken, mong. *seer*, *sér* das Wirbelbein des Nackens, Wirbelsäule magy. nyakszirt, man. *seire* Rückgrat).

szisz-eg (a haragos kigyó vagy lúd). Tam. *si-ndu-* (siffler — le serpent ou le chat irrité).

†(**szita**, orosz stb. *čito*, tamis, sas, etc., a tam. szót, l. a **züll-** igénél).

szit-ok l. **szid-**.

szity-szoty l. **szoty-og-**.

†(**szittyó**, cf. orosz *čit'ie* jonchère, *čit-nik* jonc etc.).

sziv, **sziv** (rég. *szí*, szü: cor, pars media).

Tam. *se-ppam* (poitrine...: *seppa-váy* milieu) szó gyöke a **szé-p**, **szé-k**, **szin** szóknál láthatni, mert a «vörös» alapértelemnek a **sziv** szónál is helye van. A tam. *n-eisu* (coeur, poitrine, sein, esprit, volonté, conscience...) szó határozottan a **se** gyökből való, mert a kezdő *n* olyan, mint az *s*, *j*, *y*, *š* a többi turánsgában.

sziv- (sziv-at, szipat; sziv-ár-og, szivárvány || szim-at, szim-at-ol).

Tam. 1. *šiviri* (nom. ag. pompe, machine hydraulique, pour lancer d'eau, cf. szék. szivár-vány-os kut... grand soufflet, mert ez is a **szivó**, cf. szivja vagy fujja az

orrát); 2. *šiv-ei* (soufflet de forge, trou pour mettre le tuyau du soufflet d'une forge «nez», mert ez is a **szivó**); 3. *sambu-* (pomper, par une machine), cf. **szíp**.

NB. A tam. *si-ndu-*, kann. *činu-* (moucher le nez, se moucher: az orrot *sziv-ni* vagy *szí-ni*, *szij-ni*) összevont alakok.

szí (či)

szí $\sqrt{\text{sziv-}}$.

szik (szék: 1. fa-bél, 2. tojás-szik, vagy sárgája, mert ez is **bél** és sűrűbb a fehérjénél).

Tam. *sé-gu* (1. partie dure, coeur d'arbre, 2. cicatrice, mert **vörös** a begyógyult hely: *ség-ulla maram*, arbre qui a du coeur, *ség-ili*, l'arbre qui n'a point de partie dure, **szik-es** és **szik-telen**).

NB. Meglehet az alapértelem a **szin** (vörösség), mert a legtöbb fa, bele vöröses (mint a **sziv**) s ekkor a tojás szik-nél is ez lehet a logica.

szíp- (szip-oly, szipp-ant: vér-szípó: tehát alhangú).

Tam. 1. *süppu-* (*süpp-al*: sucer le jus d'un fruit, tirer le suc; lécher, baiser; raccourcir; *sümbu-* être sucé); 2. *ümbu-* (sucer, sugere semen, vel pollui in ore alterius), cf. **sziv-**.

szit- (1. szítja a tüzet, az ellenségeskedést, 2. szit valakihez, ismét alhangú).

Tam. *tú-ndu* (exciter, animer, susciter, irriter... attiser le feu etc.).

szo (čo)

? **szobor** (cf. mong. *sobor-ŋa* =? scr. *gópura*, tour, chloche, «pyramide sur les portes» porte ville).

szod-é (szék. telhetetlen, falánk). Tam. *sadei'* (dévorer).

szok- (szok-ik, **szok-ás**; szok-tat).

Tam. *tagu-* (convenir être convenable, bien séant, digne, capable etc. *tagu-di*, convenance, bien séance, droit, moeurs, caractère naturelle, disposition etc. a mong. *zoki-s*, *zokas* = tam. *tagu-di*, *zoki-* sich schicken, passen, wohl bekommen etc.).

szok-mány (szuk-mány). Tam. *sokká*, *sokk-áy*, *sukk-áy* (tunique, longue veste, cf. mong. *tsék-men*, wollenes Tuch).

szomju (szomju-hoz rég. szom-éh-oz, tehát *szoméh* nom. v.).

A tam. *tabi'*, *tavi'* (avoir soif, mourir de soif, être fatigué... , désirer etc.) a *tuv-ei* (breuvage, chose potable) alakkal függ össze, mert az összevetések mutatják, hogy a «sitis» jó turániásan az **ital**, **víz** szók származéka: tam. *nir-vél-* (avoir soif = nyirk-vágy), tör.-tat. *su-sa-* id. \sqrt{su} eau), mong. *umd-as-* (avoir soif \sqrt{umda} , *umda* breuvage etc.).

A rég. magy. **szome-h-oz** alapja olyan nom. v., mint a tam. *tabi-kkei*, *tavikkei*, s így főleg a csürés-csavarás, cf. **tó**, **tav** és t.-tat. *su* alapokat.

szomor-og- (szomorú, szomor-od-ik).

A tam. *samarl-ttal*, *samarl-ppu* (affliction, peine, travail) a *samarl'* (affliger, tourmenter, abaisser) igenevei, de az intr. alak hiányzik.

†**(szomszéd** az orosz stb. *co-čied*, voisin, szó nasalizált alakja).

szop- (szop-acs-ol, szop-int, szop-og-at, szop-ós, sop-tat, cf. czupp-og || szupuj-kó).

Tam. *sappu-* (sucér, lécher... faire résonner les lèvres, couper avec les dents; aplanir une masse...).

NB. A rég. **sopp-an** (szűk) meg a szék. **szupuj-kó** (karcsú, vékony, hegyes gúla-alakú) szók a gyökből való képletes szók, mint a tam. «*aplanir*» mellékjelentés is, mert a «*hegyesre szop*» mellett «*hegyesre szív*» is van.

szor (szor-ós, szor-ong, szor-ul, szor-it || **szurdék**, szur-dok).

Tam. *sur-ungu-* (se serrer, se resserrer, se contracter, se rapetisser, se rider, se fermer etc.; *surung-al*, *surungei*, *surungu* nom. v. szurdok, szűk lyuk, buvó-lyuk jelentéssel: *surukku-* v. tr. serrer, resserrer, lier fortement, contracter etc.). A *sur-am* (chemin difficile) a tiszta gyök képzete.

szor-og- (= sűrög: szor-at = sűrög, szorg-ós = sűrögős, szorg-al-om).

Tam. *surukku* (vitesse, promptitude, hâte, vivacité: *surukk-ulla*, diligent, *surukk-áy* etc. vite, à la hâte: *suru-suru-*, être diligent, se hâter; *suru-suruppu*, *suru-surukkei* etc. nom. v. *suru-di*, vitesse etc.).

szotyog- (szity-eg-szoty-og, szotyós || **szoty-tyan**).

Tam. 1. *soffu-* (tomber par goutte, dégoutter, pleuvoir: *soffu-soff-enru* orlugu-, tomber goutte à goutte: *soffu*, coup, tape,

claque, goutte de pluie, morceau, cf. *sottu* syn. **szity-szoty**); 2. *sittei* (excès de cuisson, de maturité etc., cf. szotyós szilva, szotyka), cf. mong. *tsatso-*, man. *čatsu*, t.-tat. *sač-*, *čäc-* (streuen).

szotyor = szatyor.

szó (çó)

szó (szól-, szól-it, szól-al stb).

Tam. *sol* (parole, mot, son d'un mot, discours etc. *sol-vagei*, analyse des mots = szó-vágot: *soll-iyal*, étymologie, *soll-urudi*, szó-erő: *sollu-*, dire, parler, raconter etc. *sollal*, *sollu-dal*, *sollu-gei* etc. nom. v.), man. *solí-* (szólit).

NB. A magy. **szó**, **szo-v**, **sza-v**, mong. *tsō* stb. a tam. *so-l* ($l = u, v$) összevonása. A szláv *řlo-vo* (Wort) pro *řol-ovo* egy jó tam. nom. verbale-nál nem egyéb.

szór- (gabnát, hamut, pénzt, nyilat szór).

Tam. 1. *sori-* (répandre, verser, lancer en abondance, prodiguer etc.); 2. *súr-kkei-súr-ppan* (van, szóró lapát $\sqrt{súr'}$ -, séparer, diviser vel *túru-* répandre, disperser, semer des bruits etc.).

NB. A t.-tat. *savur-* stb. az egytagúság miatt hosszú hangzójú szónak olyan szétterjesztése, mint a **kormány** szónak a *kaurmány* alakja.

szór (szék. = sor, füzet).

sző

szőcs-ke ($\sqrt{szőcs}$. Tam. *tettu-* sauter s így a **sás-ka** szónál látott *tattu-* felhanguja).

I. **szög** (szöglet, szöglet-es).

Tam. *sungu* (az öltöny szege, zuga, rétje).

II. **szög = szeg.**

szök- (szök-ell, szök-del, szök-dős stb.).

A tam. nyelvből a *tegu-ppüssi* (puce tkp. szökő-bogár) összetételebeli nom. ag. alakon kívül más ismeretlen. A man. *sekiyen* (Quelle) egy-gyökű a *sek-se-ze* (Heuschrecke) szóval, valamint az osm. *čäkir-gä* (sauterelle) a k.-tat. *sik-er* (sauter, bondir) mellékalakjából való.

szöllő. E szó olyan alakú, mint a **solló** a **sorló** helyett s így gyökileg a mong. *sörö* (Trauben), man. *soro* (Brustbeere), tam. *táru*, *sáru* (grappe de dattier, de banan etc.) szók társa. A csuvas *sjirla* (baie,

bogyó) hogy függ össze a t.-tat. *jiläk*, *žiläk* alakkal, nem világos.

szömöcs stb., l. **szümölcs.**

ször-ny (szörnyül-ködik: fél, bámul || szörnyü halál, szék. = hirtelen halál, szörny-et hal = rögtön hal).

A tam. 1. *sur-ir-idu*, *sur-ir-en-* (donner des signes de crainte: se hâter, szintén kettős értelmű); 2. *sür-* (effrayer; *sür-am* crainte), mong. *sür-* (Tapferkeit, furchtbarer Blick: *süreke*, schrecklich, furchtbar).

ször-p (nom. v. ször-p-öl), l. **hör-p-öl.**

szösz (a kender szál apraja: szösz-ke).

Tam. *sassu* (peu, modicité, chose perdue, cf. szity-szoty, hulladék).

szöv- (sző, szöv-ed-ék, szöv-et: szöte-mény, cf. szőnyeg).

A tam. nyelvben «beszéd, tudomány, könyv és fonal, fűzés, szövet» kifejezések æquivalensek: ezért a tam. *suw-adi* (petit livre, — écrit sur öles... pálma-levelel, tehát füzet) és *suw-adu* (lien, cotte d'armes: füzet vagy szövet) szók *suw* gyökét, valamint a *sav-ali*, *sav-uli* (toile, drap, étoffe etc.) szókét a magy. *szöv-* (tisser) igére kell vezetnünk, mert a *sava-dalei* (partie de toile tissée la dernière tkp. szövet-fő)-beli *sav-am* nom. v. meg *sav-adi*, *sav-ali* (clavicule tkp. fűző... , collier de femmes, tehát fűzér) szók gyökei arra utalnak.

szövet-ség. (Magyar képzet az orosz *za-viet* «loi, alliance, accord, testament» szóból.)

sző (= çö)

sző-1. szöv-

sző-cs (szü-cs: pelletier).

Hogy e szó a szláv *šiv-*, scr. *siv-*, lat. *suo* (varr-) ige alapján nem árya, mutatja az értelemben közelebbi mong. *züi-*, *züi-* (zusammennähen: *boloya züi-* Zobelfelle zusammennähen) ige *züi-k-či*, *züi-či* nom. ag., a mely nem egyszerű **varró**, hanem «bunda, suba (tsuba) varró». De az is lehet, hogy az eredeti alak a **Ször** cse falu névből a **ször** szóból vagy a mong. *sor-son* (gegerbte Hirsch- und Elennfelle mit den Haaren).

szőke (szőkés).

Tam. *sikkáy* (s. *niram*, blanchâtre), mong. *tseg-en* (ganz weiss, hell, licht).

szőlő (helyesebb **szöllő**, mert így ejti az igazi magyar).

szőny-eg. A tam. *sé-n-dei* (voile, couverture: *sé-n-i-y-an*, homme d'une certaine caste de tisserands) azt látszik mutatni, hogy mindkét részről a **szöv** (*sav-*) összevont alakjaival van dolgunk.

szőr (szőr-ös, cf. sörény, serény).

A tam. *savar-am* (cheveu, poil, poil de la queue: *savar-i*, Trichosanthes palmata tkp. a szőr-ös... , fibres de coco, etc.) meg a mong. *segur-el* (fan: *sur-lik* id.) a **szőr** szó összevont voltát mutatják.

szu

szucok = szutyok.

szug (szug-oly).

Tam. *suŋam*, *sukkam* (cachette, abri), mong. *suŋom* (coins d'une maison, endroit retiré etc.).

I. **szul-ák** (szul-ánk szék. = ful-ánk: aiguiilon || *szul-ka*, rég. lánksa).

A tam. *sul* (ce qui est mince) gyökből van: *sul-ikku* (bâton pointu), *sull-al* (chose mince, grêle), *sull-áni* (pointe, clou mince, petit: *sull-äppi'*, piquer, frapper, lancer etc.).

II. **szulák** (convolvulus: juh-szalag, ih-szalag, cf. tam. *sulavu-*, entourer, environner, a mint teszi a szulák a közeli növénynyel).

NB. Az ih-szalag-beli szalag nem a szulák (szláv *učlak V?*) szó változata, hanem a szalag (kötő), mert a *birka-szalag* olyan fölfogas, mint a k.-tat. *etečage* (convolvulus tkp. *eb-húrka*).

szul-cza (orosz szláv *čulitsa* dard).

Ezen szláv *képzőjü* szóval támogatják a scr. *čula* (hasta) szót a *čül-* (frangere) igéből származtatva azt. Csakhogy a tam. *sül-am* (trident, arme, pique, dard, brochette etc.) inkább szuró eszköz s így helyesebb a mong. *tsül* (*tsuŋul*, durchbohren, durchschlagen etc.) ige $\sqrt{tsü}$, durch, hindurch gyök, cf. **szú-cza**.

szuny-ad- (szuny-dikál, szunyóká-l, cf. suny, szün).

Tam. *tuŋsu-* (1. dormir, mourir, 2. être indolent, immobile, tehát = **tunya** és **suny** szék.).

szuny-og (culex).

Tam. *sinukku-* (pincer, piquer etc., mert a tam. *kodugu*, *kosugu* «culex» a *kottu-*,

mordre, piquer, igével rokon, a tam. *tummu*, moustique, cousin, is rokon a *tuppu*, arme, outil, döfő alakkal, t.-tat. *sinek mouche*, mong. *suno* Bremsé.). A tam. *nul-ambu* (moustique cousin $\sqrt{\text{nul-}}$, *nullu-* pincer) s így szintén a szunyog értelmezését támogatja.

szupujkó (szék.), l. **szop**.
szurdék l. **szor**.

szurok (szurk-os: ragadós).

Tam. *sura-bu*, *surarl* (gomme du cotonnier ilavu).

NB. A magy. szóval hasonlítgatott finn-féle szók alakra, értelemlre az orosz *čiera*, *čera* (soufre, résine) szó társai.

szusz (szusz-og, szuszma, l. a **busz** és **usz** alakoknál a tam. alakokat).

szutyok (szutyk-os).

Tam. *tuđakku*, *tođakku* (seleté, impureté, règle des femmes, cf. *tođu-* toucher).

szuv-at (szék. a mi a falról lesov-ad, le-kuv-ad, s így ezek társa).

szú (čü)

szú = tam. *usu* (ver qui ronge le bois).

szú-cza (rég. lándzsa, szuró eszköz).

A tam. *súsi-t* és a scr. *súci*, *súci* (aiguille, tű) szót a scr. *siv* (suo, varr) igéből hozzák ki. De hát a tam. *úsi*, kann. *súži*, tulú *dúži*, mal. *súci* (aiguille, poinçon, styles etc.) szókkal mi lesz? Nem egyszerűbb gyök a mong. *tsü* (*tsugu* hindurch; ebből: *tsüci-* durchbohren, *tsü-l* id.)? l. **tü**.

szúr (szúr-ká-l).

Tam. *soru-*, *sorugu-* (enfonceur, fourrer: *sur-i*, trou, *suri-y-úsi*, foret), mon. *soro-* (percer), man. *sura-fa* (Loch...).

szúty-ol (fedd, szid).

Tam. *sádi* (désapprouver, réprimander).

szü

szügy = **szegy**.

szük (rég. **szik** is, **szük**, **szük-ös**, **szük-öl**-kód-ik, **szük-ül**-, **szük-it**, **szük-ség**).

A tam. *sikku-* (se prendre à un piège, être saisi, attrapé, emprisonné etc.) igének a főbb turáni nyelvek által igazolt értelmét mutatják: *sikk-an-am* (chose serrée, compacte); *sikk-ana-vu*, *sikk-an-am* (étroitesse, ténacité, embarras, avarice) származ-

zékok, *sikk-ena* (fortement, fermement, rudement tkp. **szükön**), t.-tat. *tig-ez*, *sik-i* ($\sqrt{\text{sik-}}$ comprimer, serrer, presser etc.), mong. *čij-ol* (eng, beengt, knapp, mangelhaft, dürftig), man. *siža* (hartvel-folgen, *siža-* drängen).

szümöl-cs (szümö-cs, szemöcs stb.)

A magy. alakok kicsinyítettek, tehát az eredeti értelem valami nagyobbat jelentett, úgy mint az alakilag azonos osm. *sivil-žik* (pustule: szökés, pattanás). Ezért a tam. *simil-am* (montagne, cf. lat. *verruca* 1. szümölcs; 2. magasság) bármennyire tulzó is, mégis **szü-mölcs**, mert az értelem «emelkedés (mong. *öő*, Warze, Erhöhung), domb». Az osm. *sigil* (*siyil*, verrue tkp. szökély) azaz *sivil-žik* és *sigil* értelem cserét mutat a nyelvünk alapján.

szün- (szün-ik, szünet).

Mong. *sünü-* (verlöschchen, ein Ende nehmen), t.-tat. *sön-*, *sün-* (verlöschchen); man. *sun-te-* (Zerstören, ausrotten), tam. *tana'* (s'éloigner, cesser). De a mong. *söni*, *söni* (éj), t.-tat. *tön* (nuit, obscurité), a tam. *tuñ-anğu* (obscurité, noirceur, tén-ébres, nuit) alakok is ide tartoznak, mert «szün-et, alvás, éj (sötétség)» æquivalensek.

szür-ke (szürk-ül).

Minthogy a man. *suru* (weisses Pferd, Schimmel, **szür-ke**) nem lehet az orosz stb. *čier-iy* (gris) kölcsönzete, a magyart sem lehet abból származtatni. A tam. nyelv *n-arei* (blancheur melée de noir, gris, blanc) és *nurei* (1. écume; 2. blancheur) két alakja rokon s az *s*, *y*, *n* ingatagsága miatt a man. alaktól nem távoliak.

szütyő-ke, cf. **tücsök**, **szöcs-ke**.

szü (čüü)

szü-l- (rég. **szil** is, v. trans. et intr.).

A tam. nyelv főszavait l. **bér**, **poronty**, **ell**, **ünő**, **vaj-ud-ik** szóknál. Itt megemlítem a *télu-* (être délivré de danger, être mis en liberté, échapper. cf. tam. *uy-vivre*, échapper, se sauver és *uy-ir'* - mettre au monde) igét. A tam. *sav-ul*, *sül* (grossesse, gestation...) nom. v. a scr. *sü-* (partum edere: szül) igéből származtatják, hát a man. *su-* (1. ausziehen, ent-

lassen, ablösen; 2. «gebären»), meg a t.-tat. *tij-*, *toj-*, *tju-* nem származik-e onnan?

szür- (szüret).

A mong. *sigüre-*, *šüüre-*, *šüre-* (durchsickern = *šür-ül-* v. tr. durchseihen, ablaufen lassen) azt mutatja, hogy a magy. *szüür'*-transit. képzőtlen (tam. módon) ige a *sivár-* felhangja. A t.-tat. *süz-pedig* ha ide tartoznék, egy végtelenül eltorzult alak volna. Csakhogy az inkább a t.-tat. *öt-*, *üt-* (passer) s- eldötése.

szúr (1. durva **ször**-szövet; 2. abból való öltöny).

Tam. *sir-am*, *sirei* (habit naturel d'écorce, fine et fibreuse: toile, vêtement d'écorce... de fibres d'arbres $\sqrt{\text{scr. či-}}$ tegere?).

szüz (rég. **szíz** = virgo, virgineus). E szó társát vélem én a tuda *tuž mož* (daughter) első részében, a mely szerint az **szüz** mag-zat volna.

Ta

tab-ér (tab-ér-t-os-ág = terpedt-ség $\sqrt{\text{tap}}$, tap-si, tep-s-ed).

tacsak-os pro **csatakos**.

tacs-kó (kicsi, s innen poronty, kölyök).

Cf. tam. *tuttwam* (petitesse, bagatelle).

tag (rész, darab: tag-ol = darab-ol, taglaló).

Tam. *tag-ei* (morceau, *tag-ar*, morceau, fragment: *tag-ar-*, se briser, se casser, s'écrouler, tomber en morceaux etc. *tagar'* v. trans.), cf. mong. *tağari-* (beauschneiden).

tag-ad- (megtagad).

Tam. *tag-ei-* (v. trans. défendre, interdire, prohiber, arrêter etc.).

tahát (rég. és szék. = tehát: akkor, azután), tkp. **a-hát** az-után, mert a «hát» szó a tam. nyelv bizonyossága szerint «utó, vég» jelentésű is. A t olyan eldötét, mint **t-alabor** pro labor).

tahonya, **tohonya** (túnya).

taj-ak (taj-k, tojmák szék. hitvány, romlott, ernyedtt || taj-dok = nem takaros, ronda: tajk-ol = tataroz, tajk-ul = romlik $\sqrt{\text{taj}}$, toj).

Tam. *toy-* (se faner, se rider, se contracter, languir, dépérir, se relâcher, s'amollir etc., a minthogy a **tajk** olyan,

a ki mintegy el van ernyedve: *toy-gei*, *toy-al*, *toy-dal* nom. v.). Ide tartozik a szék. **toj-p**, **toj-p-ad** (horpad) 2-od képzet.

NB. E szót a szerb **talog** (sedimentum) szóval akarják csoda módon összehozni, s ugyan abból a **tályog** (daganat) szót is.

tajk (tajkos = teknős béka, cf. tam. *tavak-kei* espèce de grenouille: különben lehet a **tok-os** romlott alakja is).

taj-ték (cf. szán-dék, tam. *váy-nír*, *váy-urru* tkp. száj-nyirk; a magy. szó lehet a szék.

toja-dék = *viz-turadék* összehuzása, mert van «turja a habot» kifejezés is).

tak-ar- (tkp. összeszedi a takarót, innen **takar-os**, takar-odik, takar-it, takar-ék-os, a ki összegyűjt).

A telugu-val közös *sag-ér-a* (amas, magasin, provision) alak után a tam. *ségari'* (amasser, ramasser, recueillir, se procurer... ajuster, accomoder, réunir convenablement, ensemble, lever des soldats etc.) ige összehányt alak, *ségar-am*, *ségari-ttal* etc. nom. v.

NB. Az ige nélküli mong. *tağar-tsok* (Beutel, *tağor-tsok* Blumenkelch) szók igéje a magy. szó lehet.

? **tak-ács**. (E szó testvére az orosz *tkač*, de ez a *tkyuy-* (tisser) igével együtt az osm. *doku-* (tisser) összeszregoritása, a *doku-* társa a k.-tat. *tuk-*, *suk-* (1. battre, frapper; 2. tisser) ige, mert a **szövés** mütéte az **ontok** beverése is.

tak-ony (takny-os), tam. *tukku* (chose vile: *tukku-ei* impureté, menstruation).

tak-ul- (szék.) = **tág-ul**.

tala (talá-l, **taná-l**, talál-koz-ik).

A tam. *kandu-bidi'* (lát-fog), *ten-badu-* (szembe esik) s így az árya-szláv «in-venio» (rájő-) logica után idegen gyökből szerkesztés nem állhat meg.

tal-aj (tal-ap, *tal-p*).

Tam. 1. *tulam* (surface plate, terre nue, plancher, pavé, plâtre, épaisseur de papier etc.); 2. *talam* (dessous, étendue, nature, essence etc.: *adi-talam* la plante des pieds, **tal-ap**, **talp** $\sqrt{\text{man. tala-}}$ ausbreiten, *tala* Ebene, Fuss-steig, Bratpfanne, tehát «a lapos» mong. *tala* id.).

NB. Mindkét tam. szót a scr. *tala* (solum, fundus) szóval azonosítják, de a $\sqrt{\text{hol van? talán}}$

a *star-* (ausdehnen)? hisz ez = turáni *tār-* (terjed).

-talan (-telen: **dolog-talan** és **dog-ot-lan** s így l. **at-lan**).

tan (tan-ul, tan-it pro tan-ul-t s ebből a rég. alakok).

A közép-turánság, mong. *tani-* (connaître), t.-tat. *tan-i* id. gyök a tam. nyelvben csupán a *tan-nan* (savant; tanult) nom. ag. által van képviselve. A perzsa *dān-* (dān-isten: tud) = ? scr. *žna-*, szláv *zna-* id.?

tanór-kapu (szék.).

Ha a M. Ny. N. szótára által hozott **tan-árok** (pro tanya-árok) léteznek: akkor a szék. alak hiányos. Különb. a **tanór-kapu** lehet «válasz-kapu», mert a tam. *tana'*, *tanar-* (se séparer, s'éloigner etc.) jelentésű.

tantal-og (szék. mélézva jár s így inkább = andal-og, mint tántorog).

tanya (tanyáz). Meglehet a tam. *tanam* (place, lieu site etc.) alakkal együtt a scr. *sthana* id. szóból való, de lehet a tam. *tani-mei* (magány, menedékhely) szóval is egy-gyökű.

tap-ad- (tap-ad-ó-s: tap-asz-t).

A mong. *šiba-*, *šaba-* (appliquer, enduire etc.) rokon a **csipa**, **csapa** (tapadós vmi) alakkal, rokon a man. *dab-ki-* (leimen) igével; a tam. *'appu-* (appliquer, enduire etc.) ige a k.-tat. *j-ab-iš-* (se coller etc.) társa *j*, s elötét nélkül.

tap-int- (tap-og-at: **tapintó**).

A tam. *tiva-vu* (degré, «les différentes barres ou touches du clavier d'un clavecin ou d'un luth = **tapintó**) nom. v. ige nélkül, de azonos.

†(**tapló** = szék. topló $\sqrt{\text{orosz } top-}$ chauffer, *top-lenie* nom. v.)

tap-od- (tap-os || **tep-er-** || **tip-eg-** || **tip-or-** || top-og).

Tam. 1. *tavvu-* (marcher, clopin-clopant, clopiner, sauter); 2. *tuvei'* (faire fouler aux pieds des boeufs le blé pour le battre); 3. *sav-attu-* (donner des coups de pied, fouler aux pieds, détruire), k.-tat. *tip-kalā-* (tapod), *tāb-āl-derek* (lábitó, tkp. a tapodó).

tap-si (= lapos || **tep-si**, a lapos, terpedt edény, *tep-s-ed* = lap-ul || *tabér-t-os*).

Tam. 1. *tab-alei*, *tav-alei* (vase, bassin etc., k.-tat. *tab-a* Pfanne, osm. *tabak*, plat, *tabak-a* feuille tkp. lap; mong. *tab-ak* 1. die Schüssel; 2. Fuss-sohle = t.-tat. *taban* id., mong. *teb-ši*, Schüssel, Waschbecken = tepsi); 2. tam. *sapp-ei* (plat, aplati, épaté, chétif, *sapp-attei*, chose plate, applatie, épatée, écrasée: omoplate etc., mong. *tab-žar*, flach, niedrig, cf. szék. *tep-eny-eg* id.). Tehát a **tap**, **tep** 1. **lap-os**; 2. *terpe*, alacsony.

NB. A tam. *tavakkalei*, *tavakkei*, *tavalei* (grenouille = béka) szók is valószínűleg ide vehetők, lévén a béka egyszer a **tepsedt** és másodszor a **fölpuffadt**.

tar (képzőtlen nom. ag.: tar-ol, tarl-ó, **tor-ló**, tarangy, torongy || **tor-zsa**).

Tam. *tari-* (être coupé, tranché: *tari-gombu* corne émoussée, cf. suta szarv, suta fej: *tari'* v. tr.). A t.-tat. *taz*, *daz* inkább a **tisz-ta** gyökhöz való.

taragy (-*tarad'*: tarjag, tarjag-os; mellék-alakok: **tály-og** = daganat: tar-angy, torongy).

Tam. *tarlud-añei* (dartre, mal qui s'étend sur le corps «en pustules» s így a **ter-eb** gyökhöz tartozik).

taraj (taré, taréj, cf. tam. *tarei* tête de clou, clou; azonban a magy. szó a **tar-ol** vág, vágdos igéből való, mert a **taré** = recze).

tar-angy (= rongy, $\sqrt{\text{tar}}$).

tar-gon-cza (Dim. man., mong. *ter-gen*, Wagen, jedes Räder-Fuhrwerk, tam. *tēr* id. az egytagúság miatt nyúlt alak).

tar-hó (= mong. *tarak*, lait caillé, osm. *jožurt* id. aludt tej).

tar-h-ud-ik = **tor-h-ad**.

tarjag (stb.) = **taragy**.

tar-ka ($\sqrt{\text{mong. } tari-}$ hint, *tari-l-an* bigarré, bariolé).

tar-kó (Dim. szeker, szekerkó), tam. *taram* (tête: *tarei*, tête de clou, clou).

tars-oly (pro tart-oly $\sqrt{\text{tart}}$).

tar-t (v. tran. tart-oz-ik, tart-oz-kod-ik, tart-o-mány).

Tam. *tari'* (tenir, prendre ou porter des habits... soutenir, retenir, prendre racine; s'arrêter, rester, loger etc. *taritt-iru'* s'arrêter, rester dans un lieu etc. *tari-ttal*, *tarippu* nom. v.), tul. *tari-yu-*

(aufhalten, cf. man. *sar-ta-*, aufhalten, zögern), cf. **tor-l-asz**.

tasz-it, tam. *tāttu-* (frapper, «pousser, rejeter»).

tat (1. vízi jármű fara; 2. ugyanott «ülő deszka»; 3. szély, pártázat).

Tam. *tattu* (1. plat, planche, siège d'un char de guerre; 2. pont de navire, tillac, étage, planchéie, support...; 3. poupe de navire, croupe, derrière du cheval etc., tehát általában «lap, deszka» s innen a laposabb rész, far).

tat-ügy (rég. éppen úgy, cf. man. *tuttu*, so, úgy, **ügy-tot**; cf. scr. *tat* hoc. illud. «so»).

tatar (rongy, tataroz, mong. *taduro* schlecht, man. *tatarā-*, zerreißen).

tav-al (tavaly: tam. *iranda* tkp. halt, múlt s így a magy. = tam. *tav-al*, manque, mort $\sqrt{\text{tavu-}}$ se perdre, se gâter, périr, mourir etc.).

tavas, cf. scr. *tapa*, *tapas* (chaleur, la saison des chaleurs $\sqrt{\text{tap}}$ brûler).

NB. A zürjen stb. *tul-iš* aligha meleg idő, a finn tűz szóból, hanem inkább tam. *tul-ir*, *tal-ir* (bourgeon, germe, pousse a rügyezés kora).

tá

tács-og- (szék. = **tát-og**, tácsó = tátó, 1. ezt), cf. kann. *čācu-* to stretch, mert **tát** és **terjeszt** váltakozók.

tág (= tág-as: tág-ul, tág-it || **tak-ul-** szék., s'éloigner, cf. **táv**).

Tam. 1. *tagirlu-*, *tag-iru-* (s'éloigner, fuir, cesser, être dissous, etc. *tagir'*, *tag-irttu ppódu-* v. tr. éloigner, mettre de côté, faire cesser, dissoudre); 2. *'agalu-* syn. Az első alak társa mong. *tag-ul* (den Durchfall haben > szorulás), osm. *dağ-il-* (être dispersé...). A 2-diké mong. *aγól*, weit, breit: *aγo-ta*, ausgedehnt: *aγo-da-la-lösen*, dissoudre). A többi alakot l. **táv**.

táj (tájék, táj-att, táj-t).

Tam. *tēm* (lieu: *tē-ttu*, locativus jelentő névutó: tájt).

ták (darab: *ták-ol*, darabokból összerak).

Tam. *tākku* (pièce: morceau de terre $\sqrt{\text{tākku-}}$ se briser).

tál (tál-al).

Tam. *tali-gei* (plat de cuivre, vase à manger: *tali* bassin de lampe $\sqrt{\text{man. } tala-}$ ausbreiten, tam. *tehi'* id.).

Gróf SZÉCHENYI B. Keletázsiai útja. II. köt.

NB. A scr. *tāla* (1. palmier, paume de la main; 2. vase à manger) szó aligha árya, mert a Caryota pálmát a tanulok előbb ismerték, mint a bevándorlott áryák.

táltos pro **tátos** (cf. gyümölcs, pro gyümölcs). **tály-og** (tálygyu, tál-i), l. *taragy*.

tám (tám-ad, tám-asz-t, tám-asz-kod-ik, tám-oly-og || **támás-kodik**, **tám-ászkod-ik** = **támasz-kod-ik**).

Tam. 1. *tāvu* (1. élancement, marche d'un cheval; 2. bâton pour s'appuyer, force, peine: *tāvu-*, sauter sur, s'élancer, se précipiter sur, bondir... élever les bras... atteindre, parvenir, attraper: *tāvu-gei*, *tāvu-dal* nom. v. *tāv-aram*, aide, appui soutien; *tāv-ađi* incursion, guerre etc. **támadás** syn. *tāv-iđu-*); 2. *tāvvu-* (= syn. *tāvu-* s ennek változata *tammu-* se lever, revivre, ressusciter, cf. *tim-ei'* réveiller, exciter etc.), mong. *dem-ne-* (unterstützen, helfen, cf. tam. *tan-sam* appui, secours, aide etc.).

támén-talan (rég.) = **tömény-telen**, cf. **szám**.

tángá-l (= teng-et > szék. **dángá-l**).

tányér (= *tánd'-ér*: 1. tányér = evőedény; 2. réz-tányér).

Tam. *tanđei* (1. grand plateau; 2. bouchier de rotin; 3. anneau bruyant).

NB. Az orosz *tarel-ka* (assiette) = germ. Teller, de már a **tányér** nem tudni, hogyan jö ki abból, mert a nyugati szláv *tanyjer* = magy. **tányér** ez pedig nem az eredeti.

tán-tor-og $\sqrt{\text{tām}}$ azaz: **tám-torog** (cf. **án-csor-og** pro **ál-dorog**).

tá-p (nom. v. **táp-lá-l**).

Tam. 1. *tuy-ppū*, *tu-ppū* (nourriture $\sqrt{\text{tuy-}}$ manger, jouir, t.-tat. *tuj-*, *toj-*, *doj-* id.); 2. *tav-asam* (commestibles, provision de bouche).

tár (álló jöszág, vagon?).

Tam. *tār-ālam* (abondance, libéralité, étendue etc.).

NB. Az orosz *továr* (marchandise $\sqrt{\text{?}}=$ mong. *tav-ar* le bien, les effets, les hardies $\sqrt{\text{?}}=$ t.-tat. *tab-* trouver, man. *tab-sin* Beute)

tár- (= **tár-t**, **tár-ul**).

Tam. *tira'* (*tora'*: ouvrir, élargir, éclaircir etc.).

tár-gy (= *tār-d'*: rég. meta? ma res, objectum).

Cf. tam. *tirakku* (chose, affaire: *tirap-piyam*, objet, chose).

tár-og-at- (tárogat-ó: cf. tam. *tár-ei*, trompette).

társ (társaság: apa-társ, anya-társ, szék. a házastársak szülei).

Tam. *tórl-an* (s nyelvjárásilag, *tórlz-an*, compagnon, camarade, ami: *tórla-mei* compagnie, amitié etc., cf. man. *tarsi-lasich* verschwägern).

NB. Az orosz *tovar-isč* (associé, compagnon) előbb lehet a magy. **tá-r-s** szétterpesztése, mint megfordítva, sőt a kettő lehet merőben különböző is.

tát- (tát-og, tát-é, tát-ondi, tát-ong-).

Kann. *čáču-* (to stretch), tam. *sádu-* (étendre), mong. *záda-* (gähnen), man. *dad-ara-* (den Mund aufsperrén, cf. tam. *tađ-am*, fosse, vulve, *tađtam* vulve).

tát-os (magus, praeſtigiator).

Tam. *tođiyam* (traité, art des enchantemens et de la sorcellerie: *tođiyam*, sorcier).

Ha e szó a **tud**-igével függne össze, a tam. alak volna közelebbi, de ez kérdés, mert akkor **tát-ó-s** volna.

táv (táv-ol, táv-oz-ik, táv-oz-tat).

Tam. 1. *tav-iru-*, *tav-irlu-* (s'éloigner, fuir, s'éviter, s'exclure etc. *tavir'*, *tavirttu* *ppódu-* éloigner, mettre de côté etc.); 2. *tá* (éloignement), cf. man. *dube* (entfernt).

te (*tä*)

te (= *tä*, *te*, *ti*). Ha ezen névmás nem a tam. nyelvek *tän*, *tan* (maga) megtisztelő névmás a 3-dik személyből 2-dikra változva: akkor az összes közép és éjszaki turánság hasonjelentésű névmásaival együtt árya.

teg-ez (= *täg-áz*, nem az árya *tego* (takar)-ból, hanem a dugó, szűrő, mert a nyilat a tokba szurják).

tehen (= *tähän*, tehén, tej-én).

A tat. *sč-ir* a *saγ-* (fej-) igével s a scr. *dhenu* (fejős tehén) a *dhé-* (téter) igével látszik összefüggni, ezért lehet, hogy a **tehen** is eredetileg **tej-én**, i. **tej-teher** (= *tähär*: **tereh** id. ter-h, terü).

Nagyon valószínű, hogy két különböző szó van összezavarva a **teh-er** (tam. *tükku*,

poids, pesanteur: *tükku-* lever, soulever, peser) és **ter-h** (*tär-h* nom. v. tam. *tari'*, *tari-kkei*, action de porter, supporter).

tej (= *täy*, téj, tej-el).

Tam. *tay-ir* (lait caillé; de sok esetben nem éppen aludt tej, mert a *tayir töy'*, mettre du lait cailler, kifejezés csak «tejoltás» lehet: különben az arab *haleb* és *leben* egyik helyt édes tej és aludt tej, máshol pedig megfordítva).

teke (= *täkä*; gömbölyűség = teljesség, teké-l-et, tekély = tökély).

Tam. *teguļu-* (se remplir, être plein, augmenter, abonder: *teguļam*, *teguļudal* etc. nom. v.), mong. *tegös*, *tögös*, *tögöldör* (vollkommen).

NB. A M. Ny. N. szótára a **teke** (tök, golyó) szót s a *tekély*, *tekél-* (végez, teljesít) szók tövét különbözönek vette, pedig általános logica, hogy a **t:k** (a gömbölyü vlmi) = egész, teljes.

tekenő (= *täkänö*: tekenyő, teknő, t.-tat. *tek-ne*).

Tam. *takkei* (radeau), mert a mong. *onjotsa* (Schiff, «Trog, Mulde») jelentésű.

teker- (= *täkär*- forgat, csavar: teker-cs, teker-eg stb.).

A **szeker** szónál látott alakokon kívül itt megemlítem a tam. *sigarli-gei* (guirlande de fleur, collier, cercle etc. teker-cs, tekerék) és *tigir* (corde, tekert vlmi), mong. *tegere-* (umdrehen), *tögöri-*, *toğori-* (herumgehen, umkreisen) etc. t.-tat. *tig-r-ä* (environs).

teke-tór-ia a **teker-csór** ikerített alakok latinos alakban.

tek-ént (= *täk-ént*: tek-int: a **tük-ör**, **tik-er** névszó igéjének mellékalakjából, úgy mint csap, csap-int).

tel- (= *täl-*: tel-ik, tel-e, tele-vény || **töl-t** v. trans.).

A tam. nyelvben két különböző alak van: 1. *tev-ilu-*, *tev-uļu-* (se remplir, être plein, abondant; *tiv-aļu-*, *tuvaļu-*, se remplir, être plein). Ez a magy. **div-ik** s a vogul *tev-il-t* (anfüll.n = tam. *tev-il-tu-*, *tev-iřtu-*) ige társa, mong. *degüre-* (voll-werden).

A 2-dik *tıl-ei-* (se remplir, être plein, augmenter, croître) s ennek társa a magy. **tel-**, t.-tat. **tol-**, **tul-** id. és man. **tuli-** (die Zeit vorübergehen = az idő telik).

NB. Ebből látható, mily téves a finn *taute* (voll) stb. a magy. **tele** alakkal összeállítani.

I. telek (= *täläk*: kötél).

Tam. *tal-ei* (lien, fers, entraves $\sqrt{tal-ei}$ -lier, enchaîner, mettre aux fers, cf. mong. *telei*, man. *tel-gin* Hosenband).

II. telek (= *täläk*: földrész, telk-es).

Tam. *talei* (champ divisé par compartimens, portion de risière etc.), mong. *dele-kei*, man. *del-ge* (ein Stück Land: *delge-* theilen).

tel-ep (= *täl-äp* nom. v. telep-ed-ik, telep-ül stb.).

A tam. *tä-vu* (endroit, place pour se reposer, *tä-valam* village, place pour loger, demeurer etc.) a *tärl-* (être bas, descendre . . . s'arrêter, faire halte, etc.) ige nom. v. *tärl-vu* stb. helyett. E szerint a **szék. ter-pe** szó igéjének **tel** alakja is volt, vagy a **ter-ep** mása.

tem- v. **tem-et** (= *täm-ät*).

Tam. *sėmi'* (enfouir, enterrer, ensevelir).

teny-er (= *täänir*: teny-ér, tenyeres-talpas).

Ha e szó nem **terény** (terjesztett) alak helyett áll, a mong. *teni-ger* (glatt, eben \sqrt{teni} -, glatt, eben werden) szón kívül nincs társa, mert a görög *thénar* («flache Hand» Fuss-sohle) csupa véletlen találkozás.

teny-ész- (= *tän-ész*: tenyészik).

Tam. *tani-* (prospérer, profiter, épaissir, grossir).

tep-ed = tapad.

tepej (= *täpäj*; tető).

Tam. *tippei* (monticule, hauteur).

tep-si (**tep-s-ed** = lap-ul, i. tap-si = man. *debsi-* die Flügel ausbreiten; mong. *deb-is-* ausbreiten, zurechtmachen: *debis-ker* Teppich, Decke, Lager, etwas ausgebreitetes).

NB. A mong. *teb-si* = magy. *tep-si*, mert noha a *deb-is-* (terít = *tep-s-esz-t*), mégis a **tep-es-ed** (être aplati, épaté) nem mongol. A tam. *tav-isu* (siège, petite natte, coussin etc.) szót a **dobasz** (emelkedett vlmi) szónál fölhoztam, de biz az lehet idetartozó is.

ter-eb (nom. v. = *tär-äb*, tereb-ély, **ter-ep** id. terep-ed-ik || **ter-j-ed**, **ter-ül**, **ter-it**).

Tam. *tarlei-*, *tarlei'* (s'étendre, croître, pousser des feuilles, des rejetons, «étendre son feuillage, ses branches», bourgeonner

etc. *tarl-ei-vu*, *tarlei-ppu* etc. nom. v.)¹ cf. man. *sar-ba-ğun* (mit ausgebreiteten Aesten); *sarba-tala* (platt auf der Erde liegend), mong. *sarbai-* (sich aus-spreizen).

ter-em- (= *tär-em*: term-ékeny, természet).

Tam. *serli'* (être fertile, florissant: *serlu-mei* fertilité, fécondité, *serlum*, fertile, gras; *serlumb-al* fertilité).

NB. Ezen tam. alak inkább a **sarj-nak** felel meg, s így a tam. *taru-* (porter, produire) igt kellett volna itt fölhozni. Nézetem szerint a **ter-eb**, **ter-em**, **ter-j-ed** és **sarj-ad** csupa mellékalakok.

terécs-el = derécs-el.

teré-fa (nom. v. teréfá-l: hibásan t'réfál).

Tam. 1. *siri-ppu* (plaisanterie \sqrt{siri} -rire, plaisanter, railler etc.); 2. *sarasi-* (plaisanter, badiner, folâtrer, railler, s'amuser indecement, cf. man. *sara-sa-*, sich ergötzen, lustwandeln, erheitern).

terj- (terj-ed stb.), i. **ter-eb** és **szerte, ser-ge.**

ter-p-ed- (terp-esz-t), i. **ter-eb.**

tes-p-ed (pro *teps-ed*; ha csak nem egy-gyökü a **tes-t** gyökével).

tes-t (= *täst-*: test-es, testes-ed-ik, cf. **te-tem**).

Tam. 1. *tas-ei* (chair vive ou morte, viande, graisse, les parties constitutives du corps humain: *tasei-*, *tasei'*, *tasei-ttal*: prendre du corps, de l'embonpoint etc.); 2. *sadei* pro «*tasei*» (chair des animaux, des fruits).

tet-em (tetem-es).

Tam. 1. *tađi* (chair . . . etc.), kud. *tađi* (body); 2. *sad-am* (corps, *sadam-ulla*, corporel, matériel, *sad-alam*, corps, *sad-alei*, ce qui est gros: *sad-ay'* être corpulent, gros, gras).

tete-put-a (*tätä p.* szék. ügyetlen: tetye-totyá).

Tam. *tađa-bada'* (chanceler, vaciller etc.).

tet-ik (= *tät-ik* rég. látszik).

Tam. *terru* (*teTT-en* être clair, évident \sqrt{ten} -, *tettei* clareté), cf. **tün.**

tet-ö (tető-z).

Tam. *titti*, *tittu*, *tittei* (hauteur, montagne, colline, butte, îlot dans un fleuve: *tid-al*, *tid-ar* id. banc de sable, cf. *Titel* helynév).

tetü (= *tätü*, tetv-ez).

Tam. *offu-kuisu* (petits poux; *offu-* s'attacher, se coller, cf. *tottu-* s'attacher, se coller, infecter etc.).

teve (= *tävä*).

Osm. *deve*, k.-tat. *döjü*, mong. *temé*, man. *temen* (Cameel; *temege čoko* Strauss-Vogel). Minthogy tudvalevőleg **teve** = »pup, domb, hegy«, a főntebbi szókhoz tartozik a tam. *timi-l* (bosse du garrot des boeufs indiens). A *sóg-am* (chameau) a *sóg-ei* (tumeur, enflure) szóval egy-gyökű. Az *ottagam* (chameau) szó valószínűleg *a-t-ta-gam* helyett áll, s a mong. stb. *tak* (Hügel, Berg) szóhoz tartozik.

te (*tö is*)

teg-nap (ten-nap pro teg-nap s így a t.-tat. *tön, tün* éjszóval semmi köze).

Minthogy e szó rég. **tege, tege-tt** volt, sem a perzsa *dig* (heri), sem a *segg* (far-) szóval nem lehet speculálni, hanem a mong. *tege* (ama), k.-tat. *tege* (ama bizonyos) mutató szókkal egynek kell venni.

tem = **töm**.

teng (teng-öd-ik: teng, leng || tenget).

Tam. 1. *tayan-gu* (vaciller, être agité, inquiet, désolé, épuisé etc.); 2. *tiyan-gu* (s'agiter, se troubler, se décourager, être dans le perplexité); 3. *tëngu-* (se troubler, se déconcerter, se ralentir, devenir stagnant).

teng-el (töng-öly: osm. *dingil*, mong. *ten-gel-ik* Wagenachse, man. *temun, ten id.*), 1. **töngöly**.

tenger. Tam. *ta-ra-ngar* (mer, flot, vague, cf. *tir-angu-*, se rider, *tir-ei-*, se rider, onduler etc., *tirei* »vague, flot«).

tepen (tepeny-eg, tep-en-ke, szék. = terpe, törpe).

Ezen alak a k.-tat. *tübän* (alacsony, terpe) szóval együtt a **te-r-pe** olyan r-telen alakja, mint pl. tam. *tävu* pro *tärl-vu*.

ter-pe (törpe szék. alacsony, kicsi: törp-ül stb.).

A tam. *tärl-ppu* (bassesse, viletté) = *tärl-ppu* (humilité $\sqrt{\text{tär}lu}$ être bas, abaissé, enfoncé, humble, soumis, rampant, décroître etc.), mong. 1. *tar-bon* (törpe), 2. *dör* (pars inferior).

tesz ($\sqrt{\text{tev, sz}}$, jelen időképző).

tev- (tesz pro tev-sz, té-tél, té-te-mény).

Ezen ige közép-turáni társai: mong. *tege-, té-* (rak, aufladen), man. *tebu-* (setzen, legen etc.), k.-tat. *teyä* (laden, aufladen), tehát »pono» jelentésűek s ilyen volt eredetileg a **tev-** ige is. A tam. *te'* (*tettu-kkollu-*, adopter, *tevvu*, enlèvement, prise), kan. *tegi* (to take) értelmény cserét szenvedtek. Ha a finn *teke* (facere) állana: akkor a rég. porosz *tik-int* (facere), gör. *tek-, tik-to* árya igékre mennénk).

té

téb-láb (mozog, dologtalan: a tap-og és lábog ikerítése).

téb-oly (téboly-og- = **tévely-eg**, téved || **tibely-ed-ik** szék.).

Tam. *tappu-* (*tappal*: se tromper, se méprendre, s'égarer, errer etc. *tapp-idi, tapp-idam*, erreur, méprise, tév-ed-és, *tappu-dal* nom. v.); 2. *tab-ädu* (faute); 3. *tav-aru-, tav-aru-* (errer, se méprendre, se tromper etc.), man. *tabara-* (irren, fehlgreifen).

ték-oz (tékoz-ol: rég. romb-ol; veszteget).

Tam. *te-ri-kk-adi'* (dispenser, dissiper, 1. az r eltüntet a nyelvtanban, cf. szék. **met pro mert**).

tél ($\sqrt{\text{täl}}$: tel-et, tel-el, cf. szél, szel-el).

Tam. *tafi* (froid, cf. tam. *kufir-galam* l'hiver = hült-idő).

tép- (**tép-ász**, **tép-el-öd-ik**, cf. **czibál, czimbál**).

Tam. *tim-iru-* (arracher, s'arracher des mains de quelqu'un; agiter, rompre).

tér, ter. Tam. *teru, teruwu* (rue, chemin).

tér- (tér-ing, tér-ül, tér-it).

Tam. *tiri-* (tourner autour, retourner, rôder, se changer: *tiri-y-a* = térve, megint, de nouveau: *tiri-daru-*, tourner, rôder çà et là: *tiruttu-* pro *tiri-ttu*, corriger, reformer, amender etc.); 2. *tiru-mbu-* (se retourner, se convertir; *tiruppu-* v. tr.); 3. *tirugu-* (tourner, plier, tordre, tortiller, rompre en tournant || se tourner, se tordre).

tér-d, tér-gy (térd-el, térd-ep-el, terd-bet-el).

A tam. *murlan-gál, murlan-dál* (genou) tkp. »forgó láb, forgó szár» jelentésű s így a **tér-d** a **tér** (forog) ige származéka.

tév-ed (stb. *tav-aru*), 1. **téboly**.

ti

tibély-ed- (szék.), 1. **téboly**.

tik, tyuk (tik-er-el = szék. bend-er-ész).

Sem egyik, sem másik alak nem igazolja azon állítást, hogy a magy. szó a t.-tat. *tajuk, tauk* (cf. scr. *dähuka*, poule d'eau) kölcsönzete, mert a magy. alak közelebb áll a mong. *tak-ia* s még közelebb a man. *čoko* (Hahn, Huhn) alakhoz, a melyek meglehet a tam. *tögei* (paon) alak mási.

tik-er (tük-ör, tük-röz = tek-int, cf. csap, csap-int).

Tam. *tig-arl-* (briller, luire, resplendir, apparaitre: *tigarl, tigarl-ssi, tigarl-vu-* nom. v., cf. tam. *pali-ngu*, miroir..., pill-ák, pill-ant = tekint).

tikk-ad- (szék. = fulad, 1. tikk-asz-tó hőség = fulasztó hőség, 2. lankad).

Tam. 1. *tikku-mukku-* (suffocation, strangulation, étouffement: *t. pp-ädu* être suffoqué, étouffé etc.). A tam. olyan, mintha mi **tikk-ad- pukkad**-ot mondanánk. 2. *tigar-adi* (affliction, anxiété, fatigue, épuisement, asthme, courte respiration etc.).

til (*tíl*: til-os, til-alom, til-t).

Tam. *tal-* (arrêter, empêcher, *ta-t-tal* pro *tal-tal*, défense, empêchement).

tili-bógyi (féleszü, a dillő és bód-ult, szó együtt).

til-ó (tilu, tiló-l).

Tam. *toli'* (piler le riz; *toli*, peau, écorce etc., mong. *tal-ki-*, man. *tal-gi-* schaben, abschaben, gerben; k.-tat. *tal-ki-* Hanf brechen).

tim-ár. Tam. *semmän* (honorif. *semmär*, cordonnier, »corroyeur«). Ha a magy. szó a **timsó** elő részéből való, az összevetés nem áll, mert a tam. *sem* inkább »simítás» jelentésű.

tincs (division, portion, touffe).

Tam. *tinusu* (sorte, espèce, genre).

tinó. Tam. *tana-m* (jeune veau), k.-tat. *tana* (génisse), osm. *dana* (veau), cf. mong. *dünä* (vierjähriges Vieh).

tip-or (teper), 1. **tap-od**.

tipp-ad- (szék. a **tap-ad** mellékalakja).

tisz-t (nom. acti: tiszt-tartó = rend-tartó = megbizott, tiszt-el).

Tam. *títam* (certitude, ordre, règle,

commandement, commission, accord, estime etc., *t. pannu*, regler, ordonner, donner commission).

titok (titk-ol pro titok-ol, cf. tam. *tiiku-, tu-ku-*, avoir peur, être stupéfait, saisi de terreur, *tik-al* nom. v., mert a titok félelemből keletkezik s félelmet szül).

† **tiz** (árya számnév; turáni: *van*, tam. *pan* etc., 1. a nyelvtanban).

ti

tisz-ta (tiszt-ul, tiszt-it pro tiszt-ul-t).

Tam. 1. *tüsu, tüysu* (netteté; *tüy-đu*, ce qui est net); 2. *tiya, tiyadu* (pur etc.).

NB. A szláv *čistij* szóval hiába rimeltetik a magy. szót, mert ennek gyöke a **tüz**, a régi tisztító szer, a szláv szó lat. *cas-tus*, scr. *čudh*?

to

tob-or (tobor-oz, tobor-z).

E szót a t.-tat. *top, tob* (tömeg, csomag) szóból azért nem lehet kihozni, mert a magyar szó a M. Ny. N. szótára szerint magyar történeti alapú szó s a **dübör** (zajt csinál) szó társa. Mong. *tübere-* (tré-pigner), tam. *timir-dam* (bruit, son).

tob-oz. Mong. *tobor-tsak* Dim. tam. *topp-aram* (pustule, empoule), mert a szék. *sus-ka* = orosz *šiška* (bosse, tumeur, tubercle, noeud »pomme de pin«).

tob-oz-öd-ik = **dobzód-ik**.

toj- (szék. pro **toly**, tol-: toj-ás).

toj-mák, toj-pad (horpad) szék., 1. **taj-k**.

tok (tok-os: tok-oz).

Tam. *tokku* (écorce, peau, organe du tact, vêtement, corps »a lélek tokja«), mong. *duk-tu* (Umschlag), man. *tuku* (Ueberzug, vánkös-tok; *tuku-le-*, überziehen).

toka (nem »daganat«, hanem **csüngő** értelmű, mint a **lebenyeg** az állatnál, cf. tam. *tükkam*, tout ce qui pend).

tol (**toj-** pro **toly**: tol-a-kod-ik, tol-ong).

Tam. *tallu-* (pousser, presser, expédier chasser, jeter, rejeter, ôter, déduire, mettre dehors, le bananier pousser dehors de son enveloppe, donner lieu, quitter; se presser, se hâter etc.), man. *tule-* (auswerfen), mong. *tül-ki-* (stossen, schieben etc.).

NB. A *tol-, toj-* igének a székelyeknél, kivált a régiebb nyelvben, csaknem annyi jelentése volt,

mint a tam. igének, pl. a marhákát a mezőre tol-ni, ma már nem hallható.

told- = tód-.

? **tol-mács.** E szó valószínűleg a mong. *kele-* (nyelv) + *mür-či* (fordító) mintájára készült a t.-tat. *til, tel* (nyelv) + *mac* (összeillő) szókból, cf. k.-tat. *macķiter-* (fordít, tolmácsol).

tolu, toll = szék. tulu.

tol-vaj (cf. csal, csal-fa; tehát lehet a széles értelmű **tol-** vagy **dúl** ige származéka, cf. t.-tat. man. *tala-* berauben).

tom-b (nom. verb. tuskó, tomb-ác id. || **tom-pa** = buta, *tomp-ora*, a tombos rész || **tön-k** pro **töm-k**, **tönkesz**).

Tam. *tumi'*- (couper, trancher: *tumikkei, tumi-ttal, tumi-ppu* nom. v. coupure, tranche etc.), k.-tatár *tum-ir-an* (tuskó $\sqrt{\text{tum-ir-}}$ = tam. *tumi'*-; *tüm-gä-k* id).

tomb-ol- (= top-og, ugrál, zajt üt).

Tam. *timi-dam, timi-l-am, tumu-l-am* (grand bruit: t. *póđu-*, sauter, gambader, jouer, faire du bruit).

tom-pa (cf. csal-fa = elvágott, buta), lásd **tom-b.**

NB. A k.-tatár *tupas* $\sqrt{\text{orosz tup-}}$ émuossér: *tüp-ij* émuossé).

ton-ka (cson-ka = levágott: cs. **bon-ka**).

Tam. *tun-i'*- (couper, mettre en pièces: *tunikkei*, morceau, pièce; *tunukku* id., cf. t.-tat. *kes-* couper, *kes-ek* obtruncatus), mong. *tano-* (abschneiden, kürzer machen; man. *tani*, ein wenig).

tony-hó (szék.) = **tunya.**

I. **top- = dob-.**

II. **top-** (lehajol, négykézláb áll).

Tam. *tavarlu-, tavaļu-* (ramper, se trainer par terre).

topa (sánta: osm. *top-al* id.).

top-án (topán-ka: t.-tat. *tab-an, dab-an* = mong. *tab-ak* Fuss-Sohle: man. *taba*, platte Seite des Spielknochens).

†(**topor** = orosz *topor*, hache, cognée).

tor (tor-ol, tor-oz id).

E szót rendszeren a t.-tat. *toi, tui*, mong. *toi*, man. *tui* (banquet, festin) szóval szokták egynek venni. Azonban a magy. **tor** «halál, ölés» alkalmával tartott vendégség, a miért is ez a tamul-féle népeknél a halottas háznál szokásos *urimei-kkañsi* (örökségi kása) osztásra emlékeztet. A *kañsi*

szó syn. *tóri* (riz cuit: *tuŕu*, nourriture) és *sóŕu*, a melyek társa a magy. **tor.**

tor-h (nom. v. tor-h-ad, tor-h-ány, tor-h-ony-ó = por-h-ad-ó || tar-h-ud-ik, tehát «por-h-ad, roh-ad» s így a **por** szó társa a gyök man. *tor-on* Staub).

NB. A **tar-h-ud-ik** ige gyöke nagyon az orosz *s-tar-* (vieillir: öregedik, kor-h-ad) igére hűz.

tor-l-ad- (pro tor-ol-ad: tor-l-ik stb.: összegyűl, megakad, megáll, stb.).

Tam. *taru-gu-* (être arrêté, empêché, barré, retenu: *tar-umbu*, bord, digue garnie de pieux pour arrêter et détourner l'eau etc.), mong. *tor'*- (aufhalten, zurückhalten, absperrern). Ennek intras. alakja a t.-tat. *tor-, tur-, dur* (stehen bleiben), man. *doro-* aufhören, nachlassen tkp. megáll).

tor-l-ó (tolló szék. = **tarló**, tor-ongy: rongy $\sqrt{\text{tar}}$).

tor-ok (rég. **turuk**: kerék-torok, ágyú-torok, csizma-torok: large trou, gueule, gosier).

Hogy e szó a **tur** (fur, lyukaszt: trouer) ige származéka, a rég. alakon s a jelentésén kívül igazolja a tam. *ton-dei* (torok $\sqrt{\text{tol-}}$, percer, perforer) szó származása.

toromb (maroknyi nád stb.).

Tam. *turumbu* (paille, fétu).

NB. Úgy látszik a kétes eredetű **szalma** szó előtt a főntebb szó volt a «nád, szalma» jelelője.

tor-ty (szék. *torty-os*: ránczos, bugygyanós: *tirty-eg-torty-og*, cf. *tűr*).

Tam. *sarlı-* (*sarlı-ndu bó*: se rider..., *sarlu-ngu-*, se rider en mollissant, saillir dehors).

tor-z (nom. v. torz-on-bor-z: tor-z-ul || **torzs-al-kod-** = torz-an-kod-ik).

Tam. *türu* (1. buisson, broussailles etc., 2. «cheveux hérissés, frisés ou emmêlés»: *türu-*, se répanre etc., *tür-ru* pro *tur-tu-*, répanre, hérissier etc.).

tor-zsa (cf. morzsa: a tor-lo, tor-ongy szókkal egy-gyökű).

torzs-ol (törzs-öl) = **dorosz-ol.**

tosz- l. **tusz-k-ol.**

toty-og (tötyög: totyma, totyom-potty).

Tam. 1. *tattu-* (chanceler, trébucher, broncher, vaciller); 2. *tettu-* (chanceler, marcher d'une manière chancelante, broncher, trébucher); 3. *tađa-dada'*- (chanceler, vaciller, balancer etc.).

tova (man. *tu-ba*, jene Seite = d-ort; ezen

távra mutató **to** elemet még a tam. *tá-ttan* «un tel» töve sem menti meg az árya családhoz tartozástól).

tó (*tó*)

tó ($\sqrt{\text{tav}}$: tó-csa Dim. általában víz, locsadék).

Tam. *tóy-am* (eau; *tóy-*, tremper, se mouiller, plonger, se baigner, se laver etc.: *tuv-ei-*, tremper, se mouiller, être trempé, plongé etc.: *tuvei* nom. v. breuvage, chose potable).

NB. A tam. *tóy-am* nom. v. *tóya* alakban scr. szónak van jelölve s a szláv *taya* (liquare) igével akarják támogatni. Azonban a tam. szónak a t.-tat. *su, süu, suy* (eau), kínai *šui* (water) szókon kívül éjszakon még több társa van.

tód (*l-ezve told*: addere).

Tam. 1. *tođu-* (unir, joindre, lier, attacher, assortir, composer etc.); 2. *tođ-ar-* (lier, enchaîner, nouer ensemble: *tódoz* || suivre, continuer etc. id.). A magy. szó népiesen és helyen *tód*, mert egytagú.

tó-dul (cf. kon-og, kon-d-ul: tód-it).

Tam. *tud-ei-* (être serré, pressé à l'étroit, en foule).

Tót. Úgy látszik e nemzeti név a latin *slavi* szónak ősi magy. fordítása, mert a tam. *tótti* (nom. ag. serviteur de village, vidangeur etc.) jelentésű, s a szláv «szolga» szó előtt ama szó lehetett hasonzerépű.

tót-ágast (t. áll., valószínűleg *tát-ágast* helyett, cf. *táttu-méttu*, désordre, sens dessus dessous = fölfordítva).

tő

több (több-é): Akár közép-fok, akár nem, a tam. *tava* (abondance, abondamment, très; man. mong. *daba-*, übersteigen, übertreffen; *daba-li*, mehr etc.) alakokhoz tartozik.

tők (1. cucurbita, 2. scrotum: tők-ös, tők-öl).

A szláv *tik-va* (courage, citrouille: tők $\sqrt{\text{?}}$) semmit sem bizonyít, mert se gyöke, se rokonsága, míg a magy. **tők** a **teke**, **tekély**, **tők-ély** (rondeur, perfection) szókkal egy-gyökű. Ide tartozik a tam. *tengu* (cocos nucifera) szó, mert délen ez a tőkély (gömbölyűség) fő képviselője.

tők-é-l- (vég-ez), l. **teke.**

tőkít- (tehát **tők-ül** alak is volt szék.).

Tam. *takku-vi'*- (faire tomber en pouvoir de; *takkuwittu-k-koļlu-* «s'approprier,

s'emparer du bien d'autrui»). Különben «véget vet»-nek is értelmezhetni s ekkor az **tők-é-l** gyökéből való.

tölgy (= *töld'*: quercus, tam. *karu-váli*, mong. *gara-* modon tkp. fekete fa, a mikor is a «fekete» = kemény: s így a **tölgy** is lehet telített = tömött fa).

töl-t (stb.), l. **tel-**.

töm-, tem- (töm-eg, töm-ér-dek = vastag, töm-ény, tem-ény; töm-h-üd-ik, töm-ül, töm-it).

Tam. 1. *tama'*- (être abondant, abonder: *vayiru tamattađu*, la fain est apaisée tkp. a has **tömött**; *tamakku-*, remplir, tam, couvercle, obstacle: a **tömő**, *dugó*); 2. *timi-* (*timi-dam*: solidité, fermeté: tömörttség, tem-ény, tömény: *tim-iru-*, croître, augmenter, cf. temér-dek = vastag, tömött; *timi-l-idu-*, serrer, mettre à l'étroit etc.); 3. *tini-* (fourrer); 4. *tumb-ei* (foule, troupe, armée, cf. **töm-b**); 5. *tun* (plein, serré, pressé); man. *tomo-* (sich zusammenschaaeren: *tumin*, dicht, häufig).

töm-lő = töm-ül-ő (rég. **tul-bou**) szónak a mong. *tulum*, man. *tuluma*, osm. *tulum* (outré, sac de cuir) szókkal semmi köze, mert ezek a **tel**, **töl** gyökhöz valók.

tömpe pro **tő-r-pe.**

tömp-öly (szék. a levágott nagy fa apróbb tuskói), l. **tom-b.**

töng-öly (szék. = teng-ely || **tön-gör-ög** = gurul).

Mong. *tonyor-tsak* (Burzelbaum; *tünger-tsek* Schmeerbauch, man. *tonyoli-* Burzelbaum schiessen).

tön-k (pro **töm-k**, ten-k stb.), l. **tom-b.**

NB. A «tönkre v. tenkre jut» kifejezés olyan, mint a tam. *tun-đu virlu-* (éprouver de la perte tkp. **tönk-re** es-ik), mert *tunđu* (pièce, fragment, morceau: *tun-đi-* couper, *tunđittal*, brisure, coupure, ruine etc.) hasonló logikája.

töp- (szék. = **köp**: töp-e-del-em).

Tam. *tuppu-* (cracher, expectorer: *tup-pu-*, être conspué, méprisé: *tuppu-dal*, crachement, crachat etc.).

töp-ölye (fazék-féle). Tam. *tab-alei* (vase, bassin, pot de cuivre, marmite etc.), lásd **tep-si.**

töp-ör- (teper-: töpör-e, töpör-i: töpör-öd-ik, töpör-tő, teper-tyú: összeszárad, köpör-ödik).

Tam. *tuv-aļu* (se contracter, se tordre, une planche au soleil, devenir sec, fluët, faible etc., *tuvattu* pro *tuvall-tu*, sécher, faire rôtir griller ou frire), man. *tefe* (brennen, verbrennen).

töp-ren-kedik. Minthogy a **töp-ör** képzet értelme a tam. nyelv után «sül, ég» eme képzet nem más gyökü.

tör' (tör-del, tör-e-d-ék, tör-ek, tör-ik, törk-öly, tör-zs).

Tam. 1. *teri'* (olv. tör-i: se briser, se rompre, éclater, casser, vorler en pièces, se briser contre, cf. valaki ellen tör; *teridat* etc. nom. v.; *teri'* v. tr.; *teri-kkei*, *teri-ttal*, *teri-ppu* nom. v.); 2. *teru* (de-truire, tuer, s'arrêter, azaz a kezdett dolgot megszakítja); 3. *teru'* (briser, broyer, piler, écraser: *teru-ttal* etc. nom. v.).

NB. A t-tat. rokonság védelmére az arab *terk* (elhagyás) meg a *te + raqqi* (progressus) nomen verbale-kat hozzák föl!

tör-l-ej-t (rég. vég-ez: **tör-vény** rég. **ter-vény** = végzés).

Tam. *tiru* (*tir-al*: 1. finir, se terminer, s'achever, se juger, être fini; 2. tirer, peindre, écrire, alligner etc. || «finir, achever, perfectionner» guérir, payer, «décider, juger» etc.: *tir-vu*, *tir-vei*, jugement, décision, sentence, tax, funéraires; *tir-mánam*, décision, détermination, conclusion, résolution etc.).

tör-öl, törül (cf. dörzs-öl, sur-ol).

Tam. *tirru* (pro *tir-tu*, froter, polir, crépir, nettoyer).

törpe = **terpe**.

tör-t-én (történ-et).

A **törvény** szó ősi igéjének (tam. *tiru*, être fini, achevé, marcher) *t* mult képzős alakjából való olyformán, mint a tam. *tir-ndu-b-ó*, *tir-nd-iru'* (végződik). A tam. *tar-seyyal* (= magacseálás, öntény: ce qui se fait ou arrive de soi même etc.).

tör-zs (tör-zs-ök $\sqrt{\text{tör}}$).

töv (tő: tövében = aljában: töv-es = tő-s, töv-is-ke = tő-s-ke).

Tam. 1. *túr* (1. pied, pars inferior, fond d'un vase au dehors, alj; 2. racine: tehát ismét pars inferior); 2. *tuv-angu*, *tuv-akku* (commencer), mert a man. *da* («Wurzel», Ursprung, «Anfang, Grund») mutatása szerint **tő** = **alj**, **elő**, **kezdet**. A man. *da*

mellett van *du* (Haupt...) s ebből *dube* (Spitze, Ende, Gipfel; *dubenge* spitzig, tehát mint a magy. szó). A t-tat. *tüb*, *dib* (fond), mong. *dó* (pars inferior).

tréfa helyesebb **teré-fa**.

tő (*töo*)

I. **tő** (töv-es), I. **tő**.

II. **tő** stb., I. **tű**.

tőgy, tölgy (*töld'*: tölgy-el az állat, meg a gyermek orra, mikor a takony lenyúlik, szék.).

A mong. *del-eng*, man. *del-en* (das Euter der weiblichen Thiere) mutatja, hogy a gyök **töl**, ezen gyök pedig a magyar. **pötyögő** = lebenyeg, töl-gy (tehát, a lelogó, fityegő) magyarázata szerint a tam. *tol*, *tol-ádu* (se relächer, être lâche, desserré, flasque = pöty-ög) igéjével egy. A tam. *seruttal* (mamelle, pis des vaches etc.) szó a **ter-tyed** szó másának látszik ($\sqrt{\text{ter}}$).

tő-ke (annyi mint: tövecske alap, kezdet s így $\sqrt{\text{töv}}$).

tők-ed- (szék. vlkibe, vlmibe beleakad, ütközik, támad).

Tam. *tákku* (assaillir, heurter, s'élan- cer, donner contre, atteindre s'opposer, pousser etc. *kann-il-é dákk-um* = szembe szök-ő, v. tőkedő).

NB. A M. Ny. N. szótára által hozott **tők-ed** alak hibás, a **tőjk-ed** a hosszú vocalis szláv-tatáros kiterpesztése.

I. **tőr** (hegyes, éles eszköz). Tam. *táru* (aiguillon de fer etc.). A Magy. Ny. N. szótára által hozott finn-féle alakok előbb a scr. *dhára* (acres, ensis, securis) alak másai.

II. **tőr** (laqueus, piége tam. *surukku* tkp. szorító).

Tam. *torlu* (fers, entraves, ceps), mong. *tör*.

tő-s (= tövel biró = répa, szék. $\sqrt{\text{töv}}$).

töz-eg $\sqrt{\text{tüz}}$.

tu

tud- (tud-ak-ol, tud-o-mány, tud-ó-s stb.).

Ez a tam. nyelvben a **derül** igének megfelelővel fejeztetik ki s így áll azon régebbi nézetem, hogy a magy. **tud** a mong. *todo* (klar, deutlich: *tod-ot* sich aufklären: klar werden, man. *tod-olo*, Vor-

bedeutung) szóval azonos. A tam. *tudum-en* (dire *tudum* pour signal; *tudum-enal*, signe ou signal ainsi donné) nem világos előttem.

tuh-ad- (tuh-ul: halmazód-ik, cf. man. *tuyen* Haufen; a tam. *tug-am* richesses, I. **dú-s**).

tul-aj-don. E szót egyszer az osm. *dolaj-dan* (környezetből) névutóval, azután a finn *tule-* (venio) igével akarták megfejteni. Szerintem pedig lehet a tam. *tol* (ancien, vieux: antique, origine = ősi) melléknév olyan tovább képzete, mint **újdón** az **új-ból**, cf. tam. *mudu-som* (antique propriété: patrimoine).

tul-bou (rég. tömlő).

E szó meg a **tur-ba** (vidulus, pera) a tam. *tól-pai*, *tór-pai* (sac, bourse, ou outre de peau: bőr-zsák) s így a t-tat. *tor-ba* szó is ide tartozik, a melyet *tob-ra* alakra ferdítenek.

tuli (dali szék. **dali-veres** = tuli-piros).

Tam. *tarl-alu* (brüler, être, brûlé, rôtí etc.). Azonban meglehet, hogy nem «tüz-piros» jelentésű, hanem **teli-piros**, a mit a szék. alak is igazol.

tul-iz (= tülköl), I. **tül-ök**.

tulok (tulyok).

Nem ismervén a szláv *теленok* (vitulus) szó gyökét és leszármazását, valószínűbbnek tartom a tam. *tullu mádu* (boeuf qui bondit, qui jette à terre son fordeau)-beli *tullu* nom. ag. magyaros alakjának tartani a *tuł*, *tuł-u* (sauter, bondir, être pétulant, turbulent, trop vif) igéből, a melynek *tuł-al* nom. v. «animal bondissant» jelentésű.

tulu (szék. = tolu, toll, cf. tam. *pal* és *pallu*, *kal* és *kallu* alakokat minden összevonás nélkül).

Tam. *tú* (plume d'oiseau: *túv-al*, plume de flèche, à écrire, etc. *túv-i*, plume ou duvet d'oiseau, plume de cygne, nageoire etc.), mal. *túval*, tul. *tuyi* (feather) a mely megfelel a t-tat. *tüy*, *tüi* alaknak.

tur-, **túr-** (tur-ész, túr-ká-l, tur-z || túr, tur-os)

Tam. 1. *turuvu* (creuser, perforer, faire un trou, tourner, chercher, cf. turkál: gratter, ráper, cf. túr = fölturt, dörzsölt hely: *turuv-al*, *turuvu-dal*, *turuvu* nom. v.: *turuw-idu* id: úgy képezve, mint **tur-z** pro tur-sz); 2. *tur-undu* (étargir

un trou, chercher, explorer, examiner, cf. tur-z, turzás); 3. *turlá-*, *turlávu-* (remuer, tourner, retourner ce qui est dans un vase ou le grain étendu pour sécher, étendre, chercher, examiner, ramer etc.), cf. **torok**.

tur-ba (börtarisnya), I. **tul-bou**.

tus, tus-ak (tuskó, tucs-kó s így a **csut-ak csut-kó** alak fordítottja).

tusz (osztály rész, megfelelő rész, hason-érték).

A mong. *tus-tus* (gegenseitig tkp. rész-rész, azaz mindkét rész: *tus büri* jeder Theil $\sqrt{\text{tus}}$ - jut, kijut) a legközelebbi.

tusz-, **tosz-** (tuszk-ol, pro tuszak-ol || **tut-aj** tkp. a tuszkoló).

Tam. *tud-uppu*, *tudu-vai* (rame, aviron, palette, spatule; *tud-ei'* chasser).

tutu (tutu-kürt), I. **duda**.

tú (*tü*)

túl (tuloz, túl-ság).

A man. *dule-me* (jenseits $\sqrt{\text{dule}}$ überschreiten), t-tat. *öt-ä* (jenseits, *öt*, *üt* überschreiten) azt mutatják a **túl** (fő- és melléknév) nem az árya *to* mutató elem-ből való, a mint a finn-féle nyelvek után lehetne következtetni, a mong. *töl*, *tül*, *dül* (vollenden), tam. *tuler'*, *tolei'* (terminer) igék társának a **dül**-nak mellék-alakjából.

túny-a (toho-ny-a; túny-ul stb.).

Tam. *tüngu* (I. dormir, sommeiller, être assoupi «lent, paresseux» défailir etc., *tüngal-an*, paresseux, nonchalant: *tüngal-äli* dormeur). A *duyen* (nachlässig), a tam. *tuyilu* (dormir) igéhez tartozik, cf. **szunyad**.

? **túró**, cf. új-görög *tiri* (fromage).

túsa (tusá-z, tusa-kod-ik).

Tam. *tüsi*, *tüsu* (1. poudre, poussière, cf. mong. *töson* Staub, t-tat. *tos* id.; 2. cheval; 3. «avantgarde, ordre de bataille, bataille»).

túsz (kezes, személy-zálog).

Tam. *tottu* (esclavage, servitude, esclave s így azonos a t-tat. *tutu* Pfand, Geissel $\sqrt{\text{tam. todu}}$ prendre, lier, attacher, t-tat. *tut* prendre).

túzok Mong. *tödok* (der grosse Trappe, orosz *drayva* «**dudak**»), man. *dudunge tsetsike*.

tü

tücsök l. szütyöke és pücsök.

tüdő. Az értelemre azonos tam. szó a **dsiger** alakhoz tartozik. A **tüdő** anyagi társa a kann. *tidi*, tul. *sidi* (bellows: a fuvó), a melyek *t*-nélküli társa a tam. *ud-i* (soufflet de forge: *udi'*- enfler, grossir). E fel-fogást támogatja a man. *ufu-ju* (Lunge, tkp. fuvó), a mely az osm. *üfü-r-*, *üfle-* (souffler), tam. *uppu-* (enfler, s'enfler, *ubukku-* id. puffad, fuvalkodik) igékre támaszkodik. A mong. *aoski*, *ó-ski* (Lunge) tkp. = **tágasodó**.

tük-ör l. tik-er.

tül-ök (= szaru, kürt stb. tülk-ös; tülk-öz).

Tam. *tuł-ei* (trou, creux endedans, tube ou cavité «flüte, trompette, cor» etc. $\sqrt{tuł-ei}$ - percer), cf. **szaru**.

tündelevény (= bőr-egér, bőr-madár), lásd **den-evér**.

tüst-ént (töst-ént).

Tam. *tütt-ena* (olv. *tütt-ena*, vite, à la hâte hangutánzó, *tüttu* son imitatif de vitesse).

tűszesz-en- (tűszesz-ög).

A nátha szónál láttuk, hogy ez a **tűszesz**-szesz-sel függhet össze, itt a *tűszesz* gyökre megemlítem a tam. *tađi-mal* (rhume, catarrhe, morve) képzetet, noha nem lehetetlen, hogy a **tűz** szóval rokon.

tütt-ös. A **töltös** alak olyan összevonása, mint a tam. *tuttu* (bourre de laine etc.) a *türttu* (remplir, combler) múlt idő alakból.

tü (tüü)

tü, tö (tü-z-, tü-dz-, tödz-öl, tűz-del, түv-es stb.).

Tam. *tai'*- (coudre, faire une couture, **tűz**, attacher, lier, joindre, cf. tűz, fel-tűz, percer = kann. *tivi-*, piquer, enfoncer, cf. *dof*, clouer, etc., *tai-y-al*, *tai-tlal*, *taippu* nom. verb. *taipp-an* 1. tailleur = *dof-ö*; 2. «aiguille = *dof-ö*». A tam. nyelv egy másik szóját, l. **szúcza**.

NB. A mong. *zeu zuü*, *zuü* (aiguille) szó eredeti alakja a *t-tat. tek-*, *tik-*, *dik-* (coudre), man. *toko-*, *toko-šo-* (stechen, durchbohren).

tűgy (= *tüd'*: rég. *pofa*).

Tam. *tad-ei*, *tavađei* (joue: mâchoire,

tadeiy-ilé ađi', tügy-ön üt, frapper à la joue, $\sqrt{dag-ad}$, mert **v = g**.

tűn- (tűn-ik, tűn-de, tűn-dér, tűn-dök-öl, tűnemény),

Tam. *tön-ru-* (pro *tön-du-*: «apparaitre, sembler, paraître, se lever . . . les astres . . . s'élever, sortir, naître, se former, se rencontrer, briller» etc., tehát a *tűn-* ige minden jelentésével: *tönral* 1. nom. v., 2. homme, prince, roi . . . fils, garçon; *tönruđal*, *tönru-gei* nom. syn. *törru-toTTu-*).

NB. Bármennyire furcsa is a tam. hangtan szerint a *terru* (tet-) gyöke *ten* s a *törru* gyöke *tön* csupa mellékalakok.

I. **tűr-** (tűr-edék, tűr-et, tűr-öd-ik).

Tam. 1. *tir-aŋgu-* (se rider: être ridé, maigre); 2. *tir-ału-* (devenir rond, se rouler, s'agglomérer etc.); 3. *tir-ei-*, *tirei-ndu-bó-* (se rider, se froncer, se contracter, former des plis: *tirei'*- rider, rouler, plier, mettre en rouleau etc.).

II. **tűr-** (tűr-elem; tűr-köz-teti magát).

Tam. 1. *tálu-* supporter, souffrir, tolérer, pouvoir); 2. *tári'*- (porter, supporter, soutenir, cf. ? tul. *tariyu-* (to wait).

tűske (pro töv-is-ke).

tűsző (dészű, szék.: öv).

Tam. *tüsu* (1. toile, habit, a mi délen csupa öv; 2. sangle d'éléphant, széles öv, a minő a *dészű*).

NB. A *dészű* székelyesen 1. tűsző, 2. gyűszű, mert az ősi gyűszű *ujj-öv* volt csak.

tűz (tűz-el, tűz-ék = tőz-eg, cf. **szí** ebben *szí-por-ka*).

Tam. *tü*, tul. *tü*, kud. *tüt*, *tittu* (feu), tam. *tü-* (brüler), *tü'*, *tittu ppódu-* (v. tr. brüler), mong. *tüi-mür* (Feuerbrunst), man. *tuwa* (Feuer).

tű-z- l. tü.

Ty (t')

tyika l. **czika** és **üs-tök** szókat.tyuk = **tik**.

U

ucusu (szék. a gabona ucsuja, utója, hátulja hitványa).

E szó nem az **olcsó** mása, hanem az **utó** mellékalakja, s így társai: *tamul* 1. *essam* (1. postérité, enfant, cf. **utód**, . . .

új (új-don, új-ul, új-it).

A tam. *puđu*, *puđiya* (neuf, nouveau) alakból lett kann. *hosa*, rég. *posa*, tul. *posa* stb. Ezeket a nyelvészet azonosíthatja a man. *ice* (neu), finn. *úsi* (*úti* id.) alakokkal, de a magyar szó legközelebbi társa a mong. *uy-an* (weich: jung, frisch), man. *uyan* (dünn, schwach), mert a mi **zsenge** szónk is hasonló rokonságu.

ün- (ün-al-om, ün-dok, un-dor stb.).

A tam. *ü* (déperissement causé par la fatigue ou la peine) szó az *uy-aŋgu-* (se chagriner, être peiné, affligé . . .) ige tövének összevont alakja. Ennek mása a tam. hangtan szerint (*y=s*, *s=y*), az osm. *os-an-* (s'ennuyer) visszaható ige, mong. *ui-t-*, *uyi-t-* (sich langweilen), man. *usa-* (trauern, bedauern, hassen, *usa-tala* verhasst, zuwider).

úsz- (úsz-ik).

A kann. *izu-* (to swim) az *n-ezett* tam. *n-insu-* (nager, *nissu* nom. v., *niss-ál* nageur, úszó) szótársa, t-tat. *j-üz-* id. *y-czve*.

út (út-az, út-as stb.).

Az **út-fút** ikerített szó mutatása szerint a tam. nyelvből is nem a rokonhangzatu *a-lavei*, *idavei* (syn. *vetfi*, chemin) szót, hanem az *öd-ei* (route sur les montagne $\sqrt{ödu}$ - faire son cours, fuire, couler) alakot kell ide vennünk, mert ezt a mong. *od-*, *ot-* (aller, marcher) ige is támogatja, cf. **ös-vény**.

úta (útá-l-, útál-at).

Tam. *üdu-* (*üđ-al:* avoir de l'aversion, du désagrément; boudier, se disputer . . .).

ü

üdő l. ide.

üđ-öl- (ünnepel), l. **ídv**.

üge (rég. = **ige** 1. fonal, szál; 2. háromszál fonal; 3. *verbum*, mert az ősi időkben, midőn írás még nem volt, kötélfonadékok által végezték az írást a mint a muzeumokban látható «beszélő kötelek» mutatják. A beszélő fonadék egy vagy több szála képezte az **igét**, a szót. Innen van, hogy a tam. nyelvben még ma is *nül* = «fonal, irat, írott mű» és *nül-* (fon-, tkp. nyújt). A mong. *üge* (verbum) csupán szellemi értelmű s így tőlünk való. Az

reste, restant, manque, 2. excrement . . .); 2. *s-ossam*, *s-ossu* (reste, restant, ce qui manque, intérêt, mert ez a fő, a capitalis ellentéte), mong. *utsa*, man. *uča* (Hintertheil, der Hinter-, *uč-ik* Fadenrest), k-tat. *uča* (a tűzhely hátulja) stb., l. **olcsó**.

ucusu! (uczczu! uszu! hudu! || usz-it).

Tam. *us!* (hous, son pour exciter les chiens: *usukku-*, exciter, éveiller . . .).

† (**ugar**, ugar-ol; az orosz stb. szláv *u-gar-a'*, *u-gor-iet*, éget, süt, igéből, mert az orosz *par*, jachère, szó is tkp. a párlani, égni fölni, hagyott szántó föld jelentésű).

ug-at- (aboyer, a kutya, de a gyomor is . . .). Tam. *ung-ari'*- *ukhari'*- (ménacer, gronder, crier, grogner . . .).

ug-or- (ugr-ik, ugr-i, ugr-ál, ugrá-nd-oz).

Tam. *ugału-* (sauter, bondir, s'élançer, passer, franchir . . . *ugał-al*, *ugału-dal* nom. v.).

ujj l. eredetét a **vely-k** (vej-k) értelmezésénél.

ukk-on (u. pohár, valószínűleg a **mul-om** színű-féle részesülövel, cf. tam. *ugu'*- verser, faire une «libation» *ugu-dal* effusion, libation . . .).

unsz-ol- (syn. sürget, ösztönöz).

Tam. *unsu* = *us*: *unsu-kkattu-* (exciter, exciter les chiens à la chasse . . .).

ur, **úr** (úr-nő, rég. ur-szág = or-szág tkp. ur-ság, ur-a-dal-om stb.).

Tam. *uri-y-čn* (propriétaire, héritier, mari; *uriya-val*, propriétaire, maitresse, épouse, femme, *uri-mej*, propriété, possession etc. \sqrt{uri} propre . . .). Tehát sem «férj, sem hős» jelentésű a magy. **ur** szó, mert ekkor sem **ur-szág** nem lett volna belőle, sem nem mondhatnók maga ura stb.).

uszu! (usz-it), l. **ucusu!**

utó (far, fenék: után = meg-én, megett, utód, cf. **ucusu**).

Tam. *aŋti* (retard, délai: poupe de navire: a hajó utója, utaja, l. tat.; fond ou extrémité d'un tonneau: *aŋti baŋnu-*, différencier, empêcher, . . . mi «hátráltatunk vlmit», a *tamulok* «utól teszik»)

ú (ü)

ú-gy (= *üđ'*, man. *uttu* so, l. a nyelvntaban a névmások táblázatában).

igéz értelme is tkp. költöz, a mint a **büv-öl-** stb. syn. szónál láthatni. A tam. nyelvből az *igü-* (arrêter, subjugner tkp. nyug-öz-) igét veszem ide, mert a hirlap számát, füzetét jelentő *ikkam* szóval nem vagyok tisztában, hisz a szótárból hiányzik is.

üget- l. **iget.**

I. **ügy** (= *üd'*: kéz-ügy, ügy-es, ügy-etlen).

Tam. *udavi* (secours, aide, assistance, service, don . . . *kaikk' udavi-y-ây-irü'* être sous la main . . . kézügyben lenni: *udavu-* servir, être utile «convenir, sous la main, assister . . .»). Ügy látszik a tam. *idu* (l. **üdv**) és *udav-i* alakok az **üdv** és **ügy**-re nézve megfordították. A mong. *ide* a tam. *idu*-hoz, az **üd** pedig ide tartozó.

? II. **ügy** (= *üd'*: víz, folyó. Fekete-ügy).

Ha a tam. *udu* (eau; fossé de forteresse) szó a scr. *uda* (eau, *udya*, rivière) szóval egy: akkor a miénk is oda tartozik.

ügy-el- (*üd'-el*: rég. **ügyehöd-ik**, intendit, ügyel, figyel).

Tam. *oss-am*, *oss-ei* (attention, attention à écouter, tehát a miénk sem az I. **ügy** szóból való), cf. **figy-el-**.

ük (**ik**, **ike**, **uk**: rég. 1. nagy-anya, *avia*; 2. szép-anya, *proavia*, ma: *abavia*).

A mong. *eke*, tam. *akkei*, scr. *akká*, t.-tat. *ök* (ebben: *ök-süz* = anyátlan = árva) csupán **anya** (mère) jelentésű $\sqrt{\text{mong. } ike, yeke}$ (grand), l. **ig-en** (tkp. nagy-on).

ül (ül-dög-el-, ül-ep, ülő).

Tam. *ulukk-áru-*, *ulukk-á-* (s'asseoir, s'accroupir, s'affaïsser). A tul. *k-ullu-* (to sit) valószínűleg *k* előtéttes.

ül-d- (*d* trans. képző: üld-öz).

A tam. *un-du-* (pro *ul-du-*, pousser, chasser, conduire), a tamul hangtan szerint más alak nem lehet; a mong. *ül-de-* (vertreiben, verjagen . . .) őseinktől való, mert a *t*, *d* trans. képző, főképp a magyar és tamul nyelv képzője.

ümmög- (ümmög-et, üng-et, un-g-at-).

Tam. *ümei* (mutisme, muet, *ümeiy-an*, muet, «ümmögő» szlávosan **néma**). Hosszú hangzó egy mássalhangzóval = rövid hangzó két mássalhangzó.

ünnep (pro *id-* nap, l. **üdv**).

ür (üreg, ür-es, ür-ül, ür-it).

Tam. *orli-* (être évacué, vidé, excepté: *orli'-orli-ttu ppódu-*, évacuer, vider, acquitter, finir . . . *vélei orli-nda bódu*, munka ürültekor, üres időben), cf. man. *ž-uru* (Höhle; *uru-* hungern, l. **eh**).

ür-ög- (ireg, forog, l. ezeket).

üröm (cf. tam. *maru* absinthe, *marundu* médecine).

ürü (herétlen kos, mong. *ir-ge* pro *ir-ü-gei*, *ür-e-ügei*, mouton châtre).

üs-t (cf. tam. *t-ofti*, «chaudière, chaudron» grand vase).

üs-tök (üstökös, cf. szék. **gucsmi**).

Tam. *ussi* (touffe de cheveux du sommet de la tête: *ussi-ssigei* id. s így a magy. **tök** lehet képző is, de lehet a **czika**, **tyika** mása is).

üsző (cf. tam. *vasei*, fille, femme, vache, vache stérile . . ., mert az ősök nem voltak büszkék).

üszög (üszök, üszög-es, szék. = üszk-ös).

Tam. *üttei* (suie de marmite, mong. *iso* suie, suie fine de la fumée . . ., cf. *ut-á* Rauch . . ., t.-tat. *öt-* verbrennen).

üt- (üt-köz-, üt-ód-ik . . .).

Tam. 1. *adi'* (frapper, battre, fouetter, etc.: *adittu -kkollu-* se battre, üt-köz); 2. *idi'* (*üdü'*, frapper, battre, pousser, piler, broyer, briser: tonner etc. || *id-aru-*, heurter du pied, broncher, trébucher, cf. **bot**, **bot-l-ik**), t.-tat. *it-*, mong. *n-üddö* id.

üveg = **éveg**.

üv-öl-t-. Tam. *ül-ei-* (hurler, aboyer, k.-tat. *ula-* és *üla-* id.

ű (üü)

ün-ő. A M. Ny. N. szótára helyesen vette ezt «szülő» állat-nak, mert a tam. *inu-* (véler, mettre bas, porter: *in-á* pro *inum-á* = borjadzó tehén) ige képezi a gyököt úgy a magy. mint mong. *üniye* (vache), t.-tat. *in-ek* id. szókra nézve.

üz- (üzöbe vesz, gond-üző stb.).

Tam. *össu-* (jeter, chasser, tuer conduire, ordonner, gouverner etc. || *ussu-*, lancer vers le but, jeter, chasser . . .).

üz (szék. = bűz, üz-ül = bűzül, l. ezeket, tam. *üsu-*, *müsu-*).

Va

va-csok (vacsk-ol, vacskot-ol: összegyúr, tör).

Tam. *pis-ei-*, *pas-ei-*, *pisaru* (pétrir, méler, broyer etc.).

vacz-og (a fog, syn. kocz-og || fáz-ik).

Tam. *vida-vida'* (trembler de crainte ou de froid).

vaczok (vaszok: vaczk-ol-ód-ik: buvó hely).

Tam. *masa-*, *masagu-* (se cacher, se tapir etc., *müru*, = *viru-*). A tam. *vad-ei* (cage, rayon de miel) inkább a **fészek** szónál látott alakokhoz tartozik.

vad (bestia, fera, ferus: vad-on, vad-ász- és vadász).

A tam. *véttei* (chasse kann. *béte*, kuđ. *bóte*) a *védu* (chasse, caste des sauvages, *véd-an*, chasseur, sauvage, habitant des forêts et des déserts, cf. **vađon**) alak származéka. A *védu* a *vađa* (boreal; *vađ-ádu*, le nord; *vađ-andei*, *vađ-ei* vent du nord, petit village des chasseurs, des chavages) alakokkal látszik összefüggni, mert **éjszak**, **sötétség**, meg **vad** (rossz, iszonyu) rokonfogalmak, amint a mong. *bud-onγoi* (trüb, dunkel: *bud-on-γajai*, der wilde Eber) továbbá k.-tat. *tön-čak* (éjszak és tam. *tuňangu*, noirceur, obscurité) mutatja.

vag-dal (vagd-os), l. **vág**.

vagy (vagy . . . vagy, avagy = soit . . . soit) jelentéssel a **va-gyon** ige rövid alakja.

va-gyon (= *vad'-on* pro **va-l-don**, *d* jelen idő képzővel).

vaj (vaj-az).

A tam. *ven-ney* (beurre frais) összetett *ven* (pro *vel*, blanc) és *ney* (beurre fondu, graisse) részekből. A *ney* szótársa a man. *nei*, *ney* (sudor) mert a t.-tat. *tere* (sudor) + *jaγi* (adeps) vaj. A *ney* és **vaj** alak közvetítője a t.-tat. *may* (Butter, Schmalz, Öhl).

vajik-ol (büvöl, bájol). Tam. *mayakku-* fasciner, charmer, infatuer, *mayakk-al* n. v. *may-angu-* v. intr.).

vaj-ud-ik, tam. *vay-á* (douleur de la matrice, — du fétus . . . de l'enfantement *vayavu* id. et *désir*, fétus, matrice, peine).

vak, **vakk** (vak-si, vakk-ul, vakk-it, vakk-ol = bevon, **vaki-sa** = fekete foltos).

Minthogy a **vakk** a «sötétség, feketeség» szókkal és fogalmakkal áll rokonságban, a mint a fentebbieken kívül a tam. *kuru-du* (cécité, obscurité t.-tat *kör* aveugle, *karu*, noir etc.) mutatja: azért a *magu-*, *maňgu-* s'obscurcir . . . *magu-dam*, obscurité) ige *makku-* (v. tr.) igével magyarázott **fakó**, **fekő** szók társa.

vakar- (vakar-ódz-ik, vakaru = kapart tészta szék.).

A tam. *ugir*, kann. *uguru* (wuguru), tul. *uguru* (ongle, nail) szók igéje a magy.

vakar-, mert a **karom** (l. ezt) = **vakaró**, mong. *uγur-i* (harken, scharren).

vak-áncs (szék. = teknő, béka-vakáncs).

A tam. 1. *vakku* (1. bassin, teknő; 2. peau, écorce: *vakká-mani*, grain fait de coquillage; 2. *akku* (conque, cauris ou monnaie de coquillage).

vak-og- tam. *vakku-vakku* (mot imitatif du bruit v. v.; *vag-uli*, bruit, son).

val- $\sqrt{\text{vol}}$, val-ál, val-ó || vol-t).

Tam. *ul-* (*wul*: y avoir, exister: *ull-adu*, ce qui est, la vérité etc.), mong. *bol-* (être), t.-tat. *bul-* (ferir), osm. *ol-* (être, devenir), man. *o-* id.

val-ag. A tam. *pił-al* (vulve) szó gyöke a *pił-*, *piła-* (se fendre, crever, *piłagu*, fente, crevasse etc.). Ezért a fentebbi szó szintén a **vál-** ige származéka. A tam. *ałagu* (la femelle des oiseaux) hasonló gyökből való, mert az osm. *disi* (femelle) gyöke a t.-tat. *tis-* (trouer), mong. *bal-dagan* (vulve):

vall- (confirmare, affirmare, confiteri: val-lomás).

Lehet, hogy a **val** (vol-) igéből való, de nem a **van**-ból, mert ez maga *val-d'-on* rövidülete. Különben, cf. tam. *vala'* (se fortifier: dire, parler, és *valu'*, être ou devenir fort, se fortifier: *valukka p-pěsu-*, parler haut etc.).

va-n pro **vagy-on**.

vany-al- (vanyal-it-, fány-ol: bâcler un travail).

Tam. *van-ei-* (faire, former, façonner).

vanyiga (v. lábu = horgas lábu).

Tam. *van-angu-* (se courber, s'incliner, se plier: révéler etc.).

var (var-angy, varangy-ag, szék. = rüh; var-as, szék. rühös = viszkető).

Tam. *varugu-* (gratter, *varandu-*, gratter avec les ongles).

? **varázs** (orosz *voroz-it'* - user de sorcellerie; *voroz-ba*, magie, cf. tuda *voršál*, sacrificing priest tkp. man of the fire place).

var-kocs (rég. Zopf, tresse de cheveux).

E szóra hiába keresni a rimet éjszakon, mert az eredeti társ a tam. *mayir-kussu* (ornement qu'on met à la chevelure; brosse) összetett szó: *mayir* (cheveu) † *kussu* (= *kučü*, tresse, houppe, touffe).

varr- (varga, cf. fér-cz, fűrm-öl || **hajót varr**).

Tam. *vari'* (lier, attacher, cf. csak nem «varrták hozzám»: *vari'* - lier dans un ordre régulier des perches etc., a miben áll a hajó varrás).

? **varsa** (verse, vörse: lat. *nassa*, orosz. *verša* nasse, bire verveux √? cf. tam. *pirlá* vase, corbe).

NB. Tam. *rl* lehet *rlz* is.

vas (vas-al, vas-az).

Az e szóval rimeltetni szokott finn stb. *vaske* (réz, cuprum) szó társa az örmény *vosk* (Gold KAROLIDIS athenei görög történelem és nyelvész szerint: mert a réz és arany színben rokon).

A **vas** (ferrum) szó társa a tam. *vayam* (*vasam*, fer), a melyből van *vas-i* (pointe, tranchant, épée, pieu), mert a tam. *egu ehgu* (acier: arme en général, cf. **hegy**, heg).

vast-ag, cf. tam. scr. *pušti* (graisse, embonpoint = *pušti-y-ulla*, gras, dodu, tuda, *béčiti* id. azonban valószínűbb a tam. *vattā* (rond, circulaire, *vattam*, rondneur).

vatalé (vataléj, csobolyó).

Tam. *vattil* (panier pour puiser de l'eau; vase, terrine, cf. *padalei*, jarre, terrine, vase, et **átalag**, a tam. *adalei* grande cruche).

vá (*vá*).

vád (vád-ol), cf. tam. *vadam* (controverse, dispute, plainte, accusation etc. = ? scr. *vāda*, sermo, controversia, disputatio √ *vād*-dicere, loqui).

vág- (vág-at, vág-ány, vág-ány, vág-tat, cf. csap: *vá-pa* || *vag-dal*, *vag-dos-*, cf. bak-ó).

Tam. *vagu-* (diviser, séparer, partager, détruire: *vag-iru-* diviser, trancher, couper,

fendre, partager: *vag-ir*, tranche, morceau, fente, raie, cf. **vágány**; *vagu-di* division etc. **vág-at**; *vag-ei*, part, portion, détail, sorte, manière cf. vágás = szabás; *vag-undu* route, chemin, cf. kerék-vágás; *vagu-ppu*, division, section, cf. *vá-pa*; *vá-kku* ad analogiam padu, et *pādu*, signe de séparation de cheveux, cf. vák-ány, manière, cf. vágás = szabás, regard de travers, cf. szemmel vág és szék. csapinólag = szlávós rejtősen), man. *fak-sa-* (Zertheilen).

vágy- (= *vād'*: vágya-koz-ik, vágy-ód-ik).

Minthogy e szó névszó is, ige is, a √ *csupán vá*; ennek társa a tam. *vē-ŋ* (vét-tal: désirer *vē-ndu-* 2-od képzet: vouloir, souhaiter, désirer, prier etc.), kann. *bē-ku* id. man. *bai-* (begehren, nöthig haben, verlangen, bitten), mong. *baḡa* (Lust, Verlangen, Wunsch √ *bā*).

váj- (vájká-l), l. **áj**.

vál- (vál-ad, vál-asz-t, vál-og-at || val-ag).

Tam. 1. *valli* (éloignement, cessation, séparation; 2. *vila-*, *vilagu-* (s'éloigner, se retirer, se séparer, s'écarter etc. *vilakku-* v. tr.); 3. *vilattu-* (1. s'éloigner, se retirer; 2. éloigner, rejeter); 4. *viŋ-attu-* id. Ezen alak az átmenet a *vilavu-* (se fendre, se crevasser etc.) és *pila'* id. alakhoz.

váll (váll-al, váll-as út stb.)

A tam. egyik szava: *tól* = mong. *dalū* (Schulter), csag. *dāl* id. man. *dalan* = mong. *dal-aŋg* (Damm, cf. váll-as út). A másik szó: *maḡal* (os de l'épaule, omoplate, chose plate) a magy. **va-al** (váll) társa.

vál-t- (vá-t, vál-t-oz-ik, vált-oz-tat).

A **vál-** igénél látott *vilagu-* ige *vilakku-* v. tr. alakja (séparer, éloigner, séquestrer etc.) jelentésen kívül «changer, placer ailleurs» értemű is és így a **vál-** ige trans. alakja, de tekintetbe veendő a tam. *vāt-ti* (√ *vāl*: fois, tour, changement) névszó s a *mīlu-* (revenir, être sauvé etc. *mīttu* pro *mīl-tu-* faire revenir, racheter, délivrer, sauver etc.) ige is.

válu (szék.: un tronc d'arbre creusé pour abreuvoir etc.).

Tam. *vallam* (bassin, canot, bateau fait d'un tronc d'arbre creusé, vase pour manger, mesure etc., cf. *pollu-* (se creuser; percer, tailler etc.).

vályog (váj-og, vál-og).

Tam. *alakk-ar* (marne, terre grasse, cf. *alei-*, *valāvu-*, méler, mélangier: *aleinda sēru*, argile humectée, detrempée, cf. mong. *bal-čik* Koth).

vám (rész, fizetés: vám-ol), cf. tam. *pannu* (taxe impôt, douane, tribut, rente tkp. √ *pan* (van. van. 10.). Ezért a **vám** is lehet az árya **tiz-ed** szó régi mása a **van** (10. hat-van) szóból s így a perzsa *vām* (kölcson) szóra nincs szűkség.

vánk-os (szlávosan **párna**, cf. or. *perina*, lit de plumes √ *peró*, plume), cf. tam. *vān-gu* (bank, siège) és magy. **ponk**, **pánk** (domb, dombos).

ván-szor-og (s-inylődik, fonnyad, cf. tam. *vendu-* se sécher, se dessécher).

vány-ol, **banny-ol**. Tam. *pannu-* (*pann-al*: «être pressé, foulé»; carder le coton avec les doigts etc.).

vá-pa (nom. v. √ *vā-g*), cf. **láp**.

vár (vár-os, vár-as || **úr** pl. kereszt-úr).

Tam. *úr* (bourg, villé, village, pays, contrée || halo, cercle: a tamul-féle népek földjén igen sok vár- és város-név végzete. Hasonló hangtani átmenet tam. *oŋi* (lumière) és *veli* (*vōli*, clarté).

vár- (vár-a-koz-ik: **vár-i** pl. vári Péter stb.).

Tam. *pār'* (regarder, voir, observer, faire attention, examiner, avoir l'intention: *pārttu-kollu-* «attendre» *var-a p-pār'*, attendre), cf. mong. *bara-la-* (besuchen, schauen = tam. *pār'* - visiter, honorer etc. *pār-i*, patrouille, garde).

vásár (vásár-ol). A perzsa *pāzār*, mong. *basar* (bourg, ville) szók társa.

vás-ik (kopik) az **ás-**, ige középalakja.

† **vászon** (vászon-cseléd). A tam. *vasanam* toile, habit scr. *vasana*, vestis √ *vās-* sibi induere) közelebbi mint az orosz stb. *vis-son*, gör. *byss-os*, cf. mong. *bōs* t.-tat. *bez*.

váz (vász || vész-na).

Tam. *vāt-tam* (dessèchement, maigreur etc. *vāt-talei*, *vāt-tālei*, homme maigre, décharné √ *vādu-*, se dessécher, dépérir, maigrir etc.).

ve (= *vā*)

ved- (= *vād-*, ved-l-ik, cf. vet-kez-ik s így a **vet** ige mellékalakjából való, valamint

a tam. *vid-ei* se déjoindre, se fendre, se crevasser, se séparer ige is a *vidu-*, jeter, ige középalakja, cf. fes-l-ik).

vej (= *vāy* = ? vev-ő, vő? cf. tam. *vayav-an*, ami, amant, chef, père, fils √ *vayavu*, désir, amour, affection).

velő (= *vālō*: agy- csont-velő).

Tam. *mūlei* (cervelle, moelle, substance médullaire) mellett a kann. *med-uŋu* (brain, Gehirn) a scr. *med-as* (medulla) szóhoz közeledik, csak hogy a scr. *mid* pinguem, adiposum esse) gyök aligha áll, mert a lat. *cere-brum* első része caput (scr. *čira*, čiras perzsa *ser*) jelentésű; s így a kann. *med* a tam. *ma-n-dei*, crâne *n-ezett*) szóból és *uŋu* (bel, pars interior) van össze-téve s így a **velő** is a **bel**.

vem-he (vemhed-ik, vem-h-es).

A «ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes» közmondás szerint a szó eredetileg csak «terhességet» (fétus) jelentett, mert **csitkó** jelentés mellett a közmondásnak nincs értelme, **csitkós-ra** nem foghatni az ellenkezőt, hanem igen a hasas, csitkózni akaróra. Ezért a *vemhe* a **bimb-ó** szóval rokon gyökű.

vendég (= *vān-d-ég*: vendég-ség).

Lehet, hogy *jő-vendek* helyett áll, de akkor közelebb áll a tam. *va-nda* (celui qui est venu) részesülő. A tam. *vir-undu* (festin, banquet: hôte, convive, nouveauté, chose nouvelle: *virund-an*, hôte, nouveau venu), a *varu-* (venir) gyök el-facsarított alakjának látszik, hogy a *var-undu* igétől meg legyen különböztetve.

venner-ék (rég. részegítő ital).

A M. Ny. N. szótára a **virics** szóra akarja vinni, de közelebb áll a tam. *ven-nir* (eau chaude) összetett szó hév-nyir-ok (hevítő ny.) értelemben.

I. **ver-** (= *vār*: vere-ked-ik || ver-s-eny).

Tam. 1. *'ar-ei-* (frapper, battre, tambouriner, souffleter, enfoncer, clouer etc.), 2. *māru-* (fouetter, donner une rossée etc.); 3. *marlu-*, *marlukku-* (frapper, battre etc.); 4. *'er-i-* (1. jeter, lancer, 2. frapper, fouetter, 3. couper, tuer, cf. man. *bire-* dreschen). A man. *fori-* (schlagen...), t.-tat. *ur-*, *wur-*, *or-* id. a *pār-ōly* alakhoz közelebbiek.

II. **ver-** (= *vār-*: verő-fény, verő malacz = sütnivaló).

Tam. 1. *erī-* (brûler etc. *erī-* v. intr.); 2. *erī-* (briller, brûler, être brûlant); 3. *varu-* (rôtir, faire griller etc., *varu-*, sécher au feu etc.); 4. *vir-ei-* (être ardent, chaud etc.).

ver-ej-ték (= *vār-āy-*: veríték, szék. veríték-ez = izzad).

Tam. 1. *vér'* (suer, transpirer; s'irriter etc. *vēr-ttal*, *vēr-ppu*, *vērvu*, *vērvei* nom. v. «suur»); 2. *viyar'* id.

NB. A kann. *bevaru-* tul. *begaru-* (to perspire) lehet az eredeti alak, de lehet a *vēr* gyök szétterpesztése (cf. t.-tat. *sidik* = seydek) is, mert az *izz-ad* mutatója szerint a **verőség** (a hő) az alap.

ver-em (= *vārem*: verm-et ás: gödör, üreg).

A tam. *ar-ei* (antre, trou, caverne, cabinet, etc., *kall-arei*, tumba, sírgödör) névszó lehet az *aru-* (couper vág) igéből is, de a mong. *erō-* (graben, hacken die Erde) igéből is, vagy ez = *atu-*.

† **vese** (= *vāsā*: rognon). E szó a vele rokonított finn-féle szókkal együtt az orosz *poč-ka*, *poče-čka* (rognon, rein, bourgeon) és *pečēn* (foie, máj) szók társa oly módon, hogy a **máj** szóval első ízig rokonított mordva *maksa*, cser. *mokš* = orosz *počka*, a **vese** = orosz *pečē-n* értelem cserével.

vesz- (= *vāç-*: vesz-edel-em, vesz-ély, vesz-őd-ik, vesz-t || **vész** rég. **fész** nom. v. cf. tam. *pađu-* és *pāđu* nom. v.).

Tam. 1. *vat-ku-* (se perdre, se gâter, être détruit, gâté, ruiné || honteux = *vef-kam*); 2. *mat-ku-* id. mong. *us-at-* man. *buče-* (sterben) társait l. az **büz-h-öd** igénél, a t.-tat. *bit-*, *bet-*, **fogy**.

vessző (|| *vāççō*: virga; vessző-z).

E szót az or. *viaz-lo* (lien, *viaz-*, *lier*, nouer, tricoter) szóval egy-gyökű **vejész**-ből nehéz kihozni. A magy. szó a tam. *vissu-*, *vittu-* (fouetter, battre) ige nom. agense, mint a vágó, csapó, verő vagy szenvedő alak helyett: vágott, csapott, cf. **met-él**, (tam. *vef-tu-*).

vet- (= *vāt*: vet-ély, vet-és, vet-kez-ik, cf. *ved-l-ik*).

Tam. 1. *vidu-*, kann. *būdū-* (laisser,

quitter, lancer, jéter, éloigner, relâcher || se fendre, cf. *vedlik* a fal); 2. *vid-ei'*, *vittu-* (semer, ensemencer: *videi*, *vittu* semence, graine, grain, semen virile, race: tkp. vető-mag); 3. *pōđu-* (jeter, lancer, placer, mettre bas, cf. **vetél**; laisser tomber etc. *pōtti* émulation, rivalité, concurrence, cf. **vetély**, man. *wada-* (loslassen...), t.-tat. *'at-* (jeter).

vetye l. **kótya** szónál.

vez-et- (= *vāz-āt*: vezeték, vez-ér).

A kann. *bes-asu-* (leiten, to direct) szintén transitív v. causatív alaknak látszó ige tam. társa, a *vay-aṅgu* (*vas-aṅgu* conduire, diriger, mener) v. tr. ige, s így az orosz *vod*, *ved* (conduire, mener) ige a finn-féle nyelvekben képezheti az alapot, de a magy. igére nézve fölösleges.

ve (vö is)

v-egy (= *ved'*: vegy-es, vegy-ül és vigy-ül, szék. az **egy** szó *v* elötétese, cf. **ihog** = v-ihog).

vekk-ed (szék. ég, vágyik vlmí után), l. **hé** alatt.

ver-es, vör-ös. Annak daczára, hogy ma **ver-es** (ruber) és **vér-es** (sanguinatus) más jelentésű, a gyök mégis azonos, mert a **vér** a classicus tam. nyelvben *sen-nir* (szin-nyirok, veres-nyirok; a melynek első részéből való a man. *sen-gi* (Blut), a mit a rimelő nyelvész lat. *sanguis*-nak venne. A **vér** még egy másik tam. szóval *'eruvēi* (sang: cuivre = a réz, a rőt v. veres fém). Továbbá *'ira-kkal* (pierre rouge, cf. **vér-kő**).

ve-sz (|| *vēv*, *sz* jelen idő képző).

vev- (vev-ő, vev-és, **vé-t** pro vev-t, vé-tel).

Tam. *vavvu-* (prendre, saisir, happer, ramasser à terre: *vavv-al*, *vavvu-dal* nom. v.).

vé

véd- (véd-elem, véd-el-m-ez).

Tam. 1. *'ādam* (protection: *ādalei*, se-cours, soutien, support); 2. *pēādu* (garde, conservation, défense: *ādam*, *bādam* id.).

vég- (nom. v., mert **vég-ez** = finem facit: vég-ünk van!)

Tam. *vi-* (mourir, être détruit, périr, se gâter || être pauvre: *vi-gei*, *vi-dal*, *viy-al*, ol. *vi-del*, *víy-el* nom. v.), cf. **vé-n**.

NB. A mong. *mōkō-*, man. *moço-* (endigen) a tam. *mu-gi'* (finir) társai, l. **muku-cza**.

vék-a, tam. *mug-ei*, *mug-avei* (mesure de capacité, puisoir *√mug-a'*, puiser, mesurer etc.).

vék-ony (1. mince, grêle, rare, 2. flanc, taille, ceinture).

Tam. *ukk-am* (lieu étroit «la ceinture, milieu du corps, hanche, «reins» etc., cf. *ekku-*, se serrer).

vél- (véle-ked-ik, véle-mény).

Tam. *'ullu-* (penser, considérer, estimer etc.: *ull-am*, pensée, intention, opinion etc. *ull-al*, *ullu-dal* nom. v. *√ul* pars interior, anima).

vé-n (vén-ül, vén-it).

A «**vé-n** kutya, vén dög, vén ló» stb. megvető kifejezések mutatják, hogy a **vén** szó más alapértelmű, mint az **öreg** (nagy, régi), a miért is e szó társa a tam. *vi-n* (inutile *√vi-*, se gâter, périr, être détruit), tehát a **vé-g** szóval egy-gyökű, mert a rokon tam. *mū-* (1. vieillir, devenir vieux; 2. finir) jelentésű, cf. *mīrli-* = *virli-*.

Ide tartozik: man. *fe* (alt. *fe-inge* id.) mong. *wé-* (se gâter, pourrir). A finn *vanha* legfőlebb a **banya** szóhoz, de ide nem vehető.

vér l. **ve-res**.

vés (vés-et, véső).

Az **ás**-igénél látható tam. alakokon kívül megemlítem a *vaffi-gei* (gravure, sculpture) nom. v., a mely az **ás-**, **vés-**igét a **mete** alakkal összeköti.

vé-t (v. tr. tkp. téveszt: utat vét, véték).

Tam. 1. *'éy'*, *véy'* (*véyttu p-pōđu-* tromper tkp. elvétet); 2. *'ettu-* (tromper, duper). Ez összevont alak társa a t.-tat. *az-*, osm. *j-az-*, régibb t.-tat. *ad-aš* (irre gehen).

vézna l. **váz**.

vi

viczká-nd l. **ficzka**.

vid-ám, vid-or (vid-ül), l. **pit-ma-llik**.

vidék (provincia, regio: al-fel-vidék, vidék-i).

E szót nevetséges alakokkal akarják azonosítani, holott a tam. *vi-dikkū* (point cardinal intermédiaire: a világítják kisebb részei) szó társa, mely olyan összetét, mint a scr. *vi-désam* (pays éloigné, étranger: *vi-dés-i*, étranger, vagy *vi-dēha vi-dēha* (kül-test, Bahar egyik vidéke).

vidik (szék. *vidik-el*: viraszt, ébren van orosz *budil'* s'éveiller, és **pit-ma-ll-ik**).

vig (vig-ad, vig-asz-t-al).

Tam. *'uga-* (*uga-nd-iru-*, se rejouir, être joyeux *vigad-oz* etc. *ógei*, joie, plaisir). Az alhangu **vig** és tam. *'uga'*, olyan mint **ihog**, **vihog** vagy tam. *ōđu-* = kann. *wōđu-* stb.

vigya (vigyá-z) l. **figy**.

vigy-or (= *vidor*: vígyor-og tkp. az ajkak szétválása).

Tam. *vid-ar*, *vid-ambu* fissure l. *pit-mallik*, hajnal hasad elemzését).

I. **világ, velág** (világ-ol, világ-l-ik, világ-it stb.)

Tam. 1. *vilakku*, kann. *belaku* (lumière, lampe, *vilakk-ulla* kann. *belak-ulla*, light, hell tkp. világ-való: *vilakku-*, éclairer, faire luire, briller, expliquer; *vil-aṅgu-*, briller, reluire... être clair, évident, manifeste, világ-lik); 2. *vel-i'* (le temps s'éclaircir, briller, être clair, évident *√vel*, blanc etc.).

II. **világ** (mundus). Hogy e szó az előbbivel egy, mutatja az orosz *sviet* (1. lumière clarté, jour, 2. monde, univers). A tam. *ulagu*, *ulagam* (monde, terre, sol, pays etc.) szót a scr. *lōka* (mundus *√lōk-* videre, splendere etc.) alakkal rimeltetik, pedig ez *ulōgam* (monde, terre, homme, vue) alakú. Aztán a tam. nyelvben is van *oḷi* = *veḷi* változat.

villa. Ha e szót «hasadt» értelemben veszik is, értelmezhető a tam. *vilavu-*, *piḷ-*, *piḷa-* (se fendre) igével De a **villa** nem **ágas**, hanem a **szúró**, cf. k.-tat. *čānečke* (Stachel, Gabel *√čāneč-*stechen). arab *sōk* (Dorn, Stachel: *sōkiye* Gabel). Ezért a **villa** a szláv alakokkal együtt = kann. tul. *muḷlu* (Fork, Gabel) s így a *ful-ānk* (tam. *mul*, *muḷlu* id.) szóval egy-gyökű.

vill-an (vill-am, villám-od-ik, vill-og).

Tam. *vil-aṅgu-*, *vil-akku-* (scintiller, briller, lancer des rayons: cf. *veḷ-āppu* point de jour: villám-od-ás).

vill-ong- (veszekedik, czivódik: villongás).

Tam. *vill-aṅg-am* (obstacle, embarras «contestation, dispute, force, violence etc.» *vill-adei* id.)

vinye (szék. = vinye: kovácsműhely).

Ha e szónak **vih-nye** alakja is van; akkor a tam. *man-ei* (maison $\sqrt{\text{manei-}}$, *vanei-*, faire) alak nem állhat, pedig a *man-var* (forgerons, artistes) szó is ama gyökből való.

vinny-og. Tam. *vin-viñn-en-* (faire vin-vin etc.).

vir-ad- (virad-at, vir-asz-t pro vir-ad-t).

Tam. 1. *vir-ad-ayam* (lumière : *vir-i-dal*, splendeur, lumière $\sqrt{\text{vir-i-}}$ s'ouvrir, l. **vir-ul**); 2. *virli'* (ouvrir les yeux, s'éveiller, se réveiller : *virli'tt-iru'* id. *virli'ttal*, *virli'ppu* nom. v. réveil, vigilance etc., *virli'*, oeil, prunelle d'œil, cf. mong. *nüdni tsetsegei* id. tkp. szem-virág), cf. man., mong., t. tat. *ör*, *er* (a vir-adás szó gyökei).

vir-ág (virág-oz, virág-z-ik $\sqrt{\text{az}}$ előbbi és **vir-ul**).

vir-g-ó (szék. peres, virr-og-), tam. *var-lakku* (querelle, dispute, procès, plaidoirie).

virg-oncz l. **für-ge**.

vir-hud-ik (szék. valamire nagy kedve jő).

Tam. 1. *vir-udu* (zèle); 2. *vir-umbu-* (désirer, s'appliquer à, se proposer, aimer : *viruppam*, *viruppu* etc. nom. v. désir, envie, intention, plaisir, cf. mong. *miraya*, passion). A **virhud** = **vir-h** nom. v. + *ud* pro *od*.

vir-nyák-ol (virr-an szék.).

Tam. *vir-vir-en'* *vir-idu-* (criailler, crier — un enfant, jeter un cri perçant... le cochon, l'éléphant).

vir-ul- (vir-it : virul-arcz || vir-ág, vir-ány, virul-mány etc., cf. máll-ik).

Ezen igének a lat. *virco-* (zöldel) igével semmi köze, mert a **virul** helyes értelmé az, a mi a tam. *vir-i-* (s'étendre, s'élargir «s'ouvrir de soi même, s'évanouir, se déployer etc.» *viriy-al*, *vir-i-dal* nom. v. «épanouissement d'une fleur», ouverture, expansion etc).

visz- $\sqrt{\text{viv-}}$.

visz (= *viç* : *visz-a* : **vissza** pro *visz-va* = fordulva, **visz-ont**, meg-int l. ezt, stb).

A man. *boso* (Rückseite = magy. *visza* és man. *f-isa* Rücken) névszók igéje a mong. *butsa-* (zu-rück-, um-kehren) s a tam. *pid-avam*, *pid-avu* (dos, derrière) névszónak igéje a tul. *piç-iru* (to return tkp. *visz-lesz.*), cf. scr. *paç-č-át* (a tergo,

pone, postea «retro», orosz *poz-do*, lat. pös-t, perzsa, *pes* id. De kölcsönről szó alig lehet.

visza (viszály, viszály-kodik).

Tam. *isalu-* (rivaliser, disputer : *isali-kond-iru'* id. : *isal-t'* rivaliser avec, défier, disputer, tergiverser; *isal-ättam*, émulation, rivalité, dispute). Valószínűleg a *visza* (Rückseite) szóval egy-gyökű.

visz-k-et (pro *visz-k-ed*, mert intr.).

Tam. *masa'*, *masa-masa'* (avoir déman-géaison, *musu-musu'* id.).

viszony- (kötelék : jó,rossz viszonyban lenni).

Tam. *is-eivu*, (union, accord «proportion, opportunité, rapport» $\sqrt{\text{isei-}}$ s'unir, se joindre).

vita (vitá-ly, vit-at-koz-ik, vitá-z).

Tam. **ed-ir** (opposition, résistance, devant, vis-à-vis : *edir'-edir-ttal-* s'opposer à, résister, contrarier, vexer etc.).

vit-ez, **vit-éz** (cf. *neh-ez*, *neh-éz*, rég. katoná), cf. tam. *veti-viran* (vrai brave, héros $\sqrt{\text{vet'u-}}$ tailler en pièces les ennemis dans une bataille).

NB. Ha az orosz *vit'az* (héros) és ó (?) szláv (vajjon hány ezer év előtti) *vit'ez* szó leszármazását s rokonságait látjuk, oda engedjük.

I. **viv** l. **vi**.

II. **viv-** (viv-ó, viv-és, vi-sz, **vi-tel** pro *viv-tel* || **vis-el**).

A kann. *veiyu-*, *vaiyu-* (to carry : *visz*, hord) ige a tam. *var'* (mettre, placer etc.) igének felel meg, habár a jelentés el-ütő is.

vizsg-a (vis-ga). A *figy* (*fid'*) gyök test-vérének látszik. Különben cf. mong. *mös-ki* (der Spur nachgehen), a melyben a *mös* (mör is) a t-tat. *ez*, *iz* (Spur) szónak felel meg, úgy hogy a k-tat. *ez-lä-* (nachspüren, suchen) képzetnek a **vizs-ol** (vizsla) alhangu ige felelhet meg. A t-tat. *ez*, *iz* (vestige, sentier) szóval egy-gyökű a tam. *id-angar* (sentier) szó. A tam. *vádei bidi'* (vizslat tkp. büzt-fog).

vi- (*vi*)

vi- (*viv-*, *vij* : *via-dal*, *viv-a-dal*, *vij-a-dal*).

Tam. *ig-al* (force : *ig-alu-* combattre rivaliser, égalier, résister etc. tam., *g* = *h* és *v*). Maga az *ig-al* nom. v. a *pig-u*, *vigu* (force) szókhöz tartozik.

viri-cs (alma-v, árpa-v, nyír-v).

Tam. *véri* (callou doux, ou jus de cocotier, jus, suc des fruits etc.).

vis-it. Tam. *visu-* (le vent siffler).

vis-kó, **vity-kó** (cf. *szeker* és *szeker-kó* || **vity-illó**).

Tam. *vidu* (*vittu*, maison, logis, habitation, demeure etc.). A *vity-illó* = tam. *vidu*, + *il*, tul. *illu* (maison etc.), azaz ikerszó.

visz (sz jelen idő képző) $\sqrt{\text{viv-}}$.

vity-kó stb. l. **vis-kó**.

víz, (cf. üg). A szomjuságnál látható, hogy ez víz-vágy jelentésű s így itt állhat a tam *vid-áy* (soif, épuisement etc.), szó, a mely **víz-vágy** (ásítás, áhítás) részekre bontható. Különben az összes áryaságban megvan.

vo

vol- l. **val**.

von- (von-a, huz-a vona : vonag-l-ik, vona-kodik, von-al, vonszol || **vony-og-at**).

Tam. *in-ungu-* (se tirer, être tiré, ôté, arraché, élagué : *inukku-*, térer, ôter, arracher, élaguer, cf. kann. *öni*, tul. *vóni*, a lane).

vö

I. **völ-gy**, **bél**, **bel**.

II. **völ-gy** (= *völ-d'* : völgyel : mélyit).

Tam. *pa'llam* (creux, fosse, trou «terrain bas, fossé, profondeur, abyme» *pa'lla-ttákku* vallée, terrain bas, cf. *al'lal*, boue, enfer tkp. aly, mély-ség).

vörös = **veres**.

NB. Láthatni, mily kevés a magy. nyelvben a **vo**, **vö** combinatio, a **vu** pedig hiányzik; ép:en így a tam. nyelvben.

Za

? **zab** (avena, orosz *ovec* = *avyoc*; cf. perzsa *žau*, orge, árpa, cf. tam. *sámei*, panicum).

? **zaba** (zabá-l, cf., orosz *zob-at'*, manger $\sqrt{\text{zob}}$, jabot, gosier s így a tam. *sápp-idu-*, *sápp-adu-* manger és *savattu-*, mácher inkább a **tá-p** mellékalakjai, mert a **zabál** csakugyan torkos-kod-ik-félét jelent).

? **zabola** (határozottan a szláv *zub*, dent, fog szó az alap, de aligha a tót *zubadlo* alakból való).

zadar- (hadar-, hidor-).

Tam. *sizaru-*, *sizaru-* (disperser, répandre etc.).

zagy-va (= *zad'va* : 1. mocskos folyadék, 2. a mocsár növénye a káka || zagyvalék).

Tam. *sada-v-al* (fondrière, terrain marécageux *saduppu* id. $\sqrt{\text{sada-sada'}}$ s'a-mollir).

zaj (zaj-ong, zaj-d-ul).

Tam. *sal* (*sall-atti*, *sall-idu-* etc. faire du bruit).

zak-at (zakat-ol- : zörget, l. a tam. alakot a **csah-ol** igénél), **z-akl-at** l. **ikl-at**, **ik-ol**.

zam-at (szamat, mong. *šime*, Saft, Kraft, Nahrung $\sqrt{\text{šime-}}$ ausschlürfen, s így a **szim-at**, **szip-at** alakok társa).

? **zarándok** (szarándok, cf. orosz *stran-nik*, voyageur, étranger $\sqrt{\text{strana}}$, pays, contrée s így pro *s'ran-tik* ? mert a tam. *sari'*-aller, marcher etc. igéből a magy. alakot nehéz kihozni).

zar-g-at-, a **szor-g-at-** mellékalakja.

zavar (zavar-og).

Tam. *samar-am* (guerre, combat, cf. hábor-og és háboru).

zá

? **zábé** (szék. kapuláb, cf. **záp** I.).

záka (zákány, szék. üledék, piszok a folyadékban).

Tam. *sakku* (moisissure, *sakk-al*, ce qui est moisi, penész-es).

NB. E szót összezavarják az orosz *za-kal-ka* (kenyér irgyessége) szóval együvé tartozó **zákály** alakkal).

I. **záp** (kerék-küllő stb.).

Tam. *áppu*, *sáppá* (coin : ék-szeg etc.).

II. **záp** (záp-fog : a lap-os, tapsi vagy tep-sedt fog ; a létra lapos foga).

Tam. 1. *sápp-ei* (plat, aplaté, épaté) 2. *sápp-ei* (chose plate).

III. **záp**, **áp** (záp-tojás = rothadt tojás : záp-ul).

Tam. *sáv-áttei*, *sáv-i*, *sáv-ir*, *sáppu* (moisson brouie, épi sans grain, *sávu* mort. $\sqrt{\text{sá-}}$ mourir, cf. **sá-p**).

záp-or (könny-, nyíl-zápor, cf. **szap-or-a**).

zár' (zár = zár-ó, zár-at stb.).

Tam. *sár* (barrage dans une rivière... *sár-bödu-*, barrer une rivière : *sár-ttu-* joindre, unir «fermer la porte», appu-yer etc.).

† (**zavár** és **zavor**, orosz *za-vor-a*, verrou).

ze (rä)

zeke (= zākā, zekele, zeke-zuka).

Tam. *sagam* (habit, veste), mong. *daya*, man. *dayó* (Pelzüberrock: *deye-le*, ledernes Reitkleid).

zenc-bona (cf. mong. *tana-mona*, Verwirrung, cf. tam. *saḷa-buḷa'*, faire du bruit).

ze (zö is)

zeg-zug l. **szig-szeg**.

zen-g (pro zen-eg, zen-d-ül, zendül-és).

Tam. *san-d-adi* (bruit, tumulte, tapage, vacarme, mert a tam. szó tkp. zen-d-ülés, a magy. **zen-d-ül** inchoativus alapja múlt idő képzős alak).

zer-eg- (zör-ög- || csör-ög, **csöröge** a zergő, száraz sütemény).

Tam. *sara-sara'* (faire bruit des feuilles sèches: *saraga*, feuilles sèches).

zer-ge (zeri, zerna).

Itt két szó van összezavarva, mert a **zer-ge** = mong. *ser-ke* (ein geschittener Ziegenbock), a **zeri, zerna** = orosz *černa* (chamois = mong. *žëren, zëren*, chamois).

zi

zila (zilá-l, szilá-l: zilált haj, zilált viszony).

Tam. 1. *sil-āru, sil-ār* (trouble, que-
relle tkp. *silā-ār*, nagy ziláltság); 2. *sil-ir'*
(se hërissier: *sil-uppu-*, remuer, agiter,
hërissier; *sil-umbu-* v. intr. être hërissé, en
désordre etc., *silumb-ali*, borzas, zilált
haju nő).

z-imor-a (szék, zaj, zsi-bongás, zsi-baj).

Tam. *simu-kku* (s. *idu-*, faire un petit
bruit, se remuer).

zivar (szék. = ziv-at-ar? a **zavar** társa,
mert van «égi-háboru» is).

zo

zob-og- (szék. pro **buz-og** a fővő víz).

zok-og- (to sob, schluchzen), mong. *sok-št-*
(schuchzen), tuł. *dukk-idu* id.

zom-ak (rég. kigyó, cf. tam. *simmadam*,
serpent).

zomok (zömök, kurta vastag s így a **domó**
társa).

zö

zöcs- (zöcsök, zöcsk-öl || **zöty-ög**), l. **dö-**
cz-ög.

zök-ög- id.

zöld-d (zöld-ül, cf. **pázs-int**).

A tam. *il-ei'*, *yilei'* (devenir «vert»,
fade, insipide: *ilei-tta* p. p., cf. *ippi* =
sippi, magy. áp = záp) egy-gyökű a mong.
z-ül-ge (grünes Gras szóval s valószínű-
leg a szláv *zel-en* (orosz, verdure) szóval
is, cf. man. *sal-ar-ša* (grünen).

zörög- = **zereg-**.

zug

zug (zug-oly, szug-oly).

Tam. *sügei* (derrière d'une maison,
chambre de derrière).

zuh-og l. **zú-g**.

zumm-og- (zümm-ög). Tam. *summei* (bruit,
son).

zuz-, zúz- (zuz-a = a zuzó, zuzás).

Tam. *'uđei'* (briser, casser, rompre, cf.
tudei', détruire, annéantir) *sáđi'* (briser,
broyer).

zú (zú)

zú-g (zuh-og, zú-d-ul, cf. tam. *sügei*, tour-
billon).

zü

zül- (zül-l-ik, züll-ed; rokon a **zila** gyöké-
vel s így nem «vénülés» az eredeti érte-
lem, hanem a **széthullás, kallódás**, mert
a valakitől **el-züll-ik** = el-vál, másképp
lehetetlenség volna).

Tam. *sal-i'* (agiter, remuer, cribler,
tamiser; être vexé, fatigué, épuisé: **zül-**
lödť: *sallu-* id. *sall-adei*, crible, tamis,
tkp. züll-ető, cf. man. *žoli*, Sieb, t.-tat.
salla- = tam. *sali'* - *sallu-*).

Zsa (ža)

zsar-ol-. Mong. *daro-la-* (zwingen, nöthigen,
kränken, unterdrücken $\sqrt{daro-}$ drücken,
cf. tam. *tarugaṇ* (cruauté, férocité, bra-
voure, tkp. oeil malin etc.).

zsá

zsáb-oly (zsáboly-og, szék. = nyavalyog).

Tam. *sambu-* (*samb-al*: se contracter,
se faner, décliner, déchoir etc.).

zse (žä)

zseb (zseb-el: arab stb., *žäib*, poche etc.).

zse

zsen-ge (pro zsen-eg-e: ifju, nővő, sarjadzó,
gyenge).

Tam. *sin, sin-na* (petit, «jeune» bas,
léger, faible; *sin-ei-*, bourgeonner, pous-
ser des boutons, concevoir — une femelle,
fleurir etc), mong *sine-* (neu, frisch),
t.-tat. *jeni, jeni, jaṇa* id.

zeléb (zsilip). Tam. *taḷambu* (écluse, vanne),
cf. orosz *želob, žólob*, gouttière), cf. **gilib**.

zsé

zsémb (zsémb-el stb), l. **gémb**.

zsi

zsiba l. **csibe**.

zsi-b-aj (zsi-b-og, zsi-b-ong stb.), l. **zim-ora**.

zsi-bb-ad- (zsi . . . zsi-bb-asz-t).

Tam. *sombu-* (être engourdi, languir, cf.
somp-oly).

zsiger. T.-tat. *žiger*, tam. *ir-al* (*yir-al*, pro
yir-al? foie, poumon, rognon).

zsigor-a (szék. göröcs-navalya, tehát a zsu-
gor-itó).

zsiók (vizi-dió, l. tam. *sivagam*, muscade).
zsiir (zsiir-oz: zsiir-ad-ék, cf. orosz *žir*, lard,
graisse).

Tam. *irlu-du* (*yirlu-du*, beurre fondu
«graisse», cf. *irlusu-* froter, enduire és magy.
ir = kenőcs).

zsiiv-aj = **zsiib-aj**.

zsiivány (zsiivány, zsiivány-kod-ik).

Tam. *tjavan, tjy-án* (méchant, vaurien,
peräers, \sqrt{tj} -mal).

zsi (ži)

zsiivány = **zsiivány**.

zso

zsomb-ik (dombocska, tehát csomb-oly-ék).

zsu

zsug-or- (**sugor-**, **zsug-or-i**, **zsugor-og**,
syn. **szig-or-og**; **zsigor-a**, **zsug-or-gat**, tam.
sikk-anavu avarice, parcimonie, étroitesse,
etc. \sqrt{szik}).

zsur-ol- = **surol**.